

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΑ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308 | 1/15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1984 | ΑΡΙΘ. 23-24

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Β'

5. Ὁ διάλογος ὡς θεμελιωδὲς στάτη ὑπαρξιακῆ ἐκφανσις.

Ἐφ' ὅσον τὸ νὰ ζῆ κανεὶς μαζὶ μὲ ἄλλους (τὸ Mitsein κατὰ τὸν M. Heidegger) εἶναι θεμελιῶδες γνῶρισμα τοῦ ἀνθρωπίνου εἶναι· ἐφ' ὅσον κατὰ τὸν K. Jaspers ἡ ἐπικοινωνία (ἡ Kommunikation) εἶναι γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἀναγκαῖο μέσο αὐτοεκφράσεως καὶ «αὐτοανοίγματος» (Selbsterschliessung), πρᾶγμα, ποῦ μὲ διαφορετικὴ διατύπωσι τονίζεται καὶ ἀπὸ τὸν Gabriel Marcel· ἐφ' ὅσον, ὅπως τονίζουν ὁ M. Buber, ὁ F. E-bner καὶ οἱ ἐκπρόσωποι τῆς «φιλοσοφίας τῆς γλώσσης» (Sprachphilosophie) τὸ αὐτογίνεσθαι τοῦ ἀτομικοῦ ἐγὼ ἐπιτυγχάνεται ὄχι μὲ μονολογικὴ πορεία ἢ μὲ τῆ σχέσι του πρὸς ὁποιοδήποτε ἀντικείμενο, ἀλλὰ μὲ τὴν ὅλον ἐναντιούμενη δυναμικὴ προσωπικὴ διαλογικὴ σχέσι του πρὸς τὸ προσωπικὸ Σὺ, κατανοοῦμε γιὰτί ὅ,τι εἶναι τὸ νερὸ γιὰ τὸ ψάρι ἢ ὁ ἀέρας γιὰ τὸ πουλί, αὐτὸ εἶναι γιὰ τὸν ἄνθρωπο ὁ διὰ τοῦ λόγου πραγματοποιούμενος λανθάνων ἢ φανερός διάλογος.

Ὁ διάλογος αὐτός, — μὲ τὴ βοήθεια εἴτε τῆς ἀμέσου ἐσωτερικῆς θέας καὶ τῆς μυστικῆς ἐμπειρίας, εἴτε τῆς γλώσσης καὶ τῶν ἀκουστικῶν ἢ ὀπτικῶν κυμάνσεων—, δημιουργεῖ τὴν πνευματικὴ ἀλληλοδιείσδυσι, συνάντησι καὶ «μέθεξι» τῶν λογικῶν ὄντων, τὰ ὁποῖα ὡς φορεῖς ἀναντικαταστάτου μοναδικότητος συναρτῶνται καὶ ἐπικοινωνοῦν πρὸς

ἄλληλα ὡς πρόσωπα. Τοῦτο ἐξηγεῖ διατὶ σήμερα ἡ Ἀνθρωπολογία ἐκλαμβάνεται ἀπὸ μερικοὺς ὡς θεωρία τοῦ διαλόγου, ὡς «Διαλογικὴ» (Dialogik). Ὁ διάλογος θεωρεῖται ὄχι ἀπλῶς ὡς μία ἐκ τῶν μορφῶν ἀνθρωπίνης ἐκφράσεως ἀλλ' ὡς θεμελιωδὲς στάτη ὑπαρξιακῆ καὶ ἠθικῆ ἐκφανσις. Ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει καλύτερα τὸν ἑαυτὸν του διὰ τοῦ συνανθρώπου του, μὲ τὸν ὁποῖο συνομιλεῖ. Ὁ διάλογος, ἀκόμη καὶ ὅταν ὀδηγῆ σὲ ἀντιλογίες καὶ διαφωνίες, εἶναι καθαρώτερος καθρέπτης αὐτογνωσίας καὶ αὐτοσυνειδησίας παρὰ ὁ αὐτοστοχασμὸς σὲ ἀπομόνωσι χωρὶς συνδιαλεγόμενα προσωπικὰ ὄντα.

6. Ὁ διάλογος ἀνήκει στὴν οὐσίαν τῆς θεανθρωπίνης Ἐκκλησίας.

Ὁ ἄνθρωπος ἐνεργοποιεῖται ὡς πρόσωπο ὄχι γνωρίζοντας τὸν ἑαυτὸν του ὡς Ἐγὼ, ἀλλὰ προσαγορευόμενος ἀπ' τὸν Θεὸ καὶ τοὺς συνανθρώπους ὡς Σὺ, καλούμενος καὶ συναπτόμενος μαζὶ τοὺς σὲ μία κοινωνία προσώπων. Ἡ κοινωνία αὕτη βρίσκει τὴν τελειότερα πραγμάτωσί της στὴν «κοινωνία τῶν ἁγίων», ἢ ὁποῖα ἐκδηλώνεται μέσα στὰ πλαίσια τῆς θεανθρωπίνης δομῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία, ποῦ — κατὰ τὴν ἐκφρασι τοῦ Ἀπ. Παύλου (Ἐφ. α', 10) ἢ τοῦ Εἰρηναίου — κατεργάζεται τὴν ἐν Χριστῷ «ἀνακεφαλαίωσι» τὸσον τῶν οὐρανίων ὅσον καὶ τῶν ἐπιγείων ὄντολογικῶν πραγματικο-

τήτων, είναι φυσικό να ἐντάσση στὴν πνευματικὴ τῆς ἀτμόσφαιρα καὶ να ἐξαγιαζῆ ὄχι μόνον τὴν κατακόρυφη ἀλλὰ καὶ τὴν ὀριζόντια διάστασι τοῦ διαλόγου ὡς οὐσιώδους, θεμελιώδους καὶ ἀναγκαίου εἰδοποιοῦ ὄντολογικοῦ γνωρίσματος τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως.

Ὅπως ὁ Θεὸς θὰ ἦταν νεκρὸς ἂν δὲν ὠμιλοῦσε καὶ δὲν ἀποκαλυπτόταν, κατὰ παρόμοιον τρόπο καὶ μία Ἐκκλησία, ποῦ θὰ εἶχε τυχόν ἀποξενωθῆ ἀπ' τὸν διάλογο, δὲν θὰ μαρτυροῦσε τίποτε ἄλλο παρὰ ἀπόπειρα θανατώσεως τοῦ Θεοῦ, γιατί ὅ,τι κηρύττεται ἀπ' αὐτὴν, δηλαδὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ποῦ πρέπει νὰ ἀκουσθῆ καὶ νὰ βρῆ ζωντανὴ προσωπικὴ ἀνταπόκρισι καὶ ἀπάντησι, δὲν θὰ ἦταν ζωντανός, ἀλλὰ νεκρὸς λόγος. Ἐπομένως ὁ διάλογος ἀνήκει στὴν οὐσία τοῦ μυστικοῦ σώματος τῆς θεανθρωπίνης Ἐκκλησίας, μέσα στὴν ὁποία τὰ μέλη τῆς βρίσκονται σὲ συνεχῆ κοινωνία ἀγάπης πρὸς τὴ Θεία Κεφαλή των καὶ πρὸς ἄλληλα.

7. Ὁ ἐνδοεκκλησιαστικὸς διάλογος γιὰ τὴ σύλληψι τοῦ νοήματος τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως.

Τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας πρωτίστως διαλέγονται μὲ αὐτὴ τὴν ἴδια τὴ Θεία Ἀποκάλυψι. Χρησιμοποιώντας τὴν ἱστορικο-κριτικὴ, τὴν ἱστοριογραμματικὴ, τὴν μορφοϊστορικὴ, τὴ συμβολικὴ ἢ ἀλληγορικὴ, καὶ τὶς ἄλλες ἐξηγητικὲς ἢ ἐρμηνευτικὲς μεθόδους, προσπαθοῦν νὰ εἰσδύουν ὄλο καὶ βαθύτερα στὸ νόημα τῶν ἀνθρωπομορφικῶν καὶ συμβολικῶν διατυπώσεων τῆς ἀποκαλυφθείσης θείας ἀληθείας καὶ νὰ συλλαμβάνουν τὸ μῆνυμά τῆς στὸ ἐκάστοτε παρόν. Τόσο γιὰ τὴν καταφατικὴ, ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἀποφατικὴ θεολογία· τόσο γιὰ τὸν ἀριστοτελίζοντα, ὅσο καὶ γιὰ τὸν πλατωνίζοντα ἢ αὐγουστινίζοντα τρόπο τοῦ θεολογικοῦ στοχασμοῦ ἰσχύει ἡ διάστασις τοῦ δυναμικοῦ, ποῦ μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ σὲ νέες θετικὲς ἢ ἀρνητικὲς λεκτικὲς διατυπώσεις ἢ νὰ κατανοήσῃ ἄλλες ἐκφράσεις σὲ διαφορετικὸ ὀρίζοντα κατανοήσεως καὶ σὲ διαφορετικὲς ἱστορικὲς ἢ πολιτιστικὲς ἢ γλωσσικὲς συνθῆκες.

Στὴν Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἰδίως στὴν Ἱστορία τῶν Τοπικῶν καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, στὴν Ἱστορία τῶν Δογμάτων καὶ τῆς Θεολογίας τῶν Πατέρων δὲν εἶναι ἄγνωστος ὁ πλουραλισμὸς θεολογικῶν διατυπώσεων, οἱ ὁποῖες δὲν θίγουν τὶς αἰώνιες καὶ ἀναλλοίωτες δογματικὲς ἀλήθειες καὶ δὲν αἴρουν τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως. Ὁ πλουραλισμὸς αὐτός, ἀπορρέοντας ἀπ' τὴ θεανθρωπίνῃ ὑφῆ τῆς Ἐκκλησίας καὶ χωρὶς νὰ ἐκφυλίζεται σὲ συγκρητιστικὴ συγκόλλησι ὀρθοδόξων καὶ ἀντορθοδόξων ἀπόψεων, ἀνέχεται καὶ νέες λεκτικὲς ἐκφράσεις, οἱ ὁποῖες σὲ μιὰ συγκεκριμένη ἱστορικὴ ὥρα αἰσθητοποιοῦν σαφέστερα τὸ περιεχόμενον τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως καὶ μεταδίδουν εὐγλωττότερα τὸ λυτρωτικὸ μῆνυμα τοῦ Εὐαγγελίου.

Τὸ θεατρικὸ ἢ μᾶλλον ἀντιθεατρικὸ ἔργο «Κάσπαρ», ποῦ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν παίχθηκε μὲ πολλὴν ἐπιτυχία στὴ «Νέα Σκηνὴ» τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου, μὲ πλῆθος φράσεων, ποῦ ἀπαγγέλλονται ἀπ' τὸν ἥρωα, ὑποδεικνύει ὀρθῶς, ὅτι ἡ ἴδια λέξις, ἀναλόγως πρὸς τὶς συναρτήσεις τῆς, ἔχει διαφορετικὴ σημασία. Γι' αὐτὸ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, πολὺ πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς «φιλοσοφίας τῆς γλώσσης», τόνιζε, ὅτι δὲν πρέπει νὰ μαχώμαστε γιὰ λέξεις καὶ νὰ φιλονικοῦμε γιὰ λεξίδια, χωρὶς νὰ λαμβάνωμε ὑπ' ὄψιν τὸ περιεχόμενό τους καὶ τὸ «φρόνημα τῆς εὐσεβείας»¹. «οὐ γὰρ αἱ λέξεις τὴν φύσιν μεταβάλλουσιν· ἀλλὰ μᾶλλον ἡ φύσις τὰς λέξεις εἰς ἑαυτὴν ἔλκουσα μεταβάλλει. Καὶ γὰρ οὐ πρότεραι τῶν οὐσιῶν αἱ λέξεις, ἀλλ' αἱ οὐσίαι πρῶται, καὶ δεύτεραι τούτων αἱ λέξεις»².

Ὁ Μ. Ἀθανάσιος καὶ ἡ Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος πρὸς ἀπόκρουσι τοῦ Ἀρειανισμοῦ προτίμησαν τὴν ἀπ' τὴ Δύσι παραληφθεῖσα καὶ ξένη στὴν παράδοσι τῆς Ἀνατολῆς διατύπωσι «μία οὐσία καὶ ὑπόστασις», ἐνῶ ἡ

1. Μ. Ἀθανασίου, Ὁ πρὸς τοὺς Ἀντιοχεῖς τόμος, 8, Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων (=ΒΕΠΕΣ), ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήναι, τόμ. 31, σ. 128.

2. Μ. Ἀθανασίου, Κατὰ Ἀρειανῶν λόγος β', 3, ΒΕΠΕΣ, τόμ. 30, σ. 181.

ἀνατολική παράδοσις προτιμοῦσε τὴ διατύπωσι «μία οὐσία, τρεῖς ὑποστάσεις», ἡ ὁποία διατύπωσις τελικὰ προβλήθηκε στὴν Ὁρθόδοξη Ἀνατολή καὶ ἐπικράτησε, ὑπερφαιλαγγίζοντας καὶ αὐτὴ τὴ διατύπωσι τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Γι' αὐτὸ ὁ Μέγας Βασίλειος διακηρύττει: «Ἐν τρισὶ τελείαις ὑποστάσεσιν ἢ μία Θεότης γνωρίζεται»³.

Ἐπειτα ὁ Μ. Ἀθανάσιος ἀγωνίσθηκε γιὰ τὴν ἐπικράτησι τῆς λέξεως «ὁμοούσιος» μὲ ὀρθόδοξη ἔννοια, μολονότι ἡ λέξις αὐτὴ ἐχρησιμοποιεῖτο μὲ ἄλλη ἔννοια ἀπ' τὸν αἰρετικὸ Παῦλο τὸν Σαμοσατέα καὶ εἶχε μάλιστα καταδικασθῆ παλαιότερα στὴν Ἀντιόχεια ἀπὸ ὀρθοδοξοτάτη σύνοδο 70 ἐπισκόπων, οἱ ὁποῖοι «εἰρήκασιν μὴ εἶναι ὁμοούσιον τὸν Υἱὸν τῷ Πατρὶ»⁴. Ἀντίθετα ὁ Μέγας Ἀθανάσιος καὶ ἡ Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος υἰοθέτησαν τὴ λέξι «ὁμοούσιος», πρᾶγμα ποῦ σκανδάλισε ὄχι μόνον τοὺς Ἀρειανούς, μὰ καὶ μερικὸς Ὁρθοδόξους. Γι' αὐτὸ ὁ Μ. Ἀθανάσιος τονίζει: «Ἀμφοτέρων τῶν συνόδων οἱ Πατέρες διαφόρως ἐμνημόνευσαν περὶ τοῦ ὁμοουσίου· οὐ χρὴ πάντως ὑμᾶς διαφέρεισθαι πρὸς αὐτούς, ἀλλὰ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐρευνᾶν καὶ πάντως ἀμφοτέρων τῶν συνόδων εὐρήσομεν τὴν ὁμόνοιαν»⁵. Χαρακτηριστικὸ εἶναι, ὅτι ὁ Μ. Ἀθανάσιος προτρέπει νὰ μὴ συμπεριφερώμαστε ὡς πρὸς ἐχθρούς, ἀλλὰ «ὡς ἀδελφοὶ πρὸς ἀδελφούς» νὰ διαλεγώμεθα πρὸς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἀπορρίπτουν μὲν τὸν ὄρο «ὁμοούσιος» τῆς συνόδου τῆς Νικαίας, ἀλλ' ἔχουν γνήσιο ὀρθόδοξο φρόνημα καὶ «τὴν αὐτὴν ἡμῖν διάνοιαν»⁶.

Ὡστε γιὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα σχετίζονται πρὸς τὴ διακρίβωσι στὸ ἐκάστοτε

3. Μ. Βασιλείου, Ἐπιστ. 2,10 § 5 καὶ 4, Migne Ἐ.Π. τόμ. 32, στ. 776, 778. Βασ. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερα, Ἀθήναι, 1948, σ. 162-182. Παν. Τρεμπέλα, Δογματικὴ τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τόμ. 1, Ἀθήναι, 1959, σ. 240-241.

4. Μ. Ἀθανασίου, Ἐπιστολὴ περὶ τῶν γενομένων ἐν τῇ Ἀριμίνῳ τῆς Ἰταλίας καὶ ἐν Σελευκείᾳ τῆς Ἰσαυρίας συνόδων, 45, ΒΕΠΕΣ, τόμ. 31, σ. 330.

5. Ἐνθ' ἄνωτ.

6. Ἐνθ' ἄνωτ., 41, ΒΕΠΕΣ, τόμ. 31, σ. 326-327.

παρὸν τοῦ περιεχομένου καὶ τοῦ νοήματος τῶν «πιστευτέων» χριστιανικῶν δογματικῶν ἀληθειῶν, οἱ ὁποῖες δὲν ἔχουν ὀριστικῶς ἀποκρυσταλλωθῆ σὲ «ὄρους» ἢ «σύμβολα» ἢ «τόμους» ἢ «ὁμολογίας» καὶ «ἐκθέσεις»⁷ οἰκουμενικῶν ἢ πανορθοδόξων συνόδων, εἶναι ἀναγκαῖος ὁ ἐνδοεκκλησιαστικὸς πανορθόδοξος διάλογος.

8. Ὁ διάλογος γιὰ ζητήματα κανονικῆς εὐταξίας καὶ ἐκκλησιαστικῆς διοικησεως καὶ γιὰ «πρακτέα».

Πολὺ περισσότερο εἶναι ἀναγκαῖος ὁ διάλογος γιὰ τὸν προσδιορισμὸ τῶν τρόπων, μὲ τοὺς ὁποῖους τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας θὰ ἀντιμετωπίζουσ ἀπ' ἑνὸς ζητήματα τοῦ πολιτεύματος αὐτῆς, τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως καὶ πειθαρχίας καὶ τῆς καθ' ὅλου κανονικῆς εὐταξίας καὶ ἀπ' ἑτέρου τὴν ἀνάγκη τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν τρόπων, μὲ τοὺς ὁποῖους θὰ συνειδητοποιοῦνται ἐκάστοτε τὰ «πρακτέα» συμφώνως πρὸς τὸ ἀποκεκαλυμμένο καὶ αἰώνιο ιδεῶδες τοῦ χριστιανικοῦ ἠθους καὶ θὰ ἐπιδιώκεται — μέσα στὰ πλαίσια τῆς πλουραλιστικῆς καὶ συνεχῶς μεταβαλλομένης κοινωνικῆς καὶ πολιτισμικῆς πραγματικότητος καὶ τῆς ἐπικαιρότητος τῆς στιγμῆς — ἡ πραγμάτωσις τῆς ὀρθῆς ἱεραρχήσεως τῶν ἀξιών καὶ ἀγαθῶν.

Ὡς καὶ ἐξ ἄλλης ἀφορμῆς ἔχει τονισθῆ ὑπὸ τοῦ ὑπογραφομένου, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐφ' ὅσον διὰ τῆς «ἀνακεφαλαιώσεως» τῶν πάντων ἐν Χριστῷ ἐγκλιματίζει στὸ οἰκολογικὸ περιβάλλον της καὶ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τῆς χοϊκῆς φύσεως καὶ τῆς ὕλικῆς κτίσεως, εἶναι ἐνότης μέσα στὴν ἀναπόφευκτη ποικιλομορφία καὶ κατὰ τρόπον ἀρμονικὸ ἐνοφθαλμίζει στὴν πολυέδρη καὶ πολύπτυχη ἐμπειρία καὶ πνευματικὴ της βιόσφαιρα διαφορετικῆς τοπικῆς παραδόσεις, νέες μορφές ἐκφράσεως, νέα — ἀλλὰ πάντοτε ἀπηλλαγμένα νατουραλισμοῦ ἢ ἐγκοσμιοκρατικοῦ χα-

7. Ἰω. Ν. Καρμίρη, Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, «Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία», τόμ. 9, Ἀθήναι 1966, στ. 689.

Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΗΣ

(ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ - ΒΙΩΜΑΤΑ - ΟΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ)*

Τούτο δυστυχώς ισχύει μόνον διὰ τὰ μαχητικά κόμματα καὶ τοὺς κατ' ὄνομα μόνον δημοκράτας ἀλλὰ οὐχὶ καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία πρέπει νὰ διευκολύνεται ὑπὸ τῆς Πολιτείας³⁶⁷. Ὁρισμένοι θρησκευτικοὶ ἐκπομπὰ εἰς τὴν τηλεόρασιν καὶ τὸ ραδιόφωνον

κατηργήθησαν ὑπὸ τὰς εὐλογίας τῆς Πολιτείας, χωρὶς καὶ νὰ ἐρωτηθῆ ὁ εὐσεβὴς ἑλληνικὸς λαὸς καὶ ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας του³⁶⁸, ἡ ὁποία ἀπὸ δε-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 597 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 20 τεύχους.

367. Περιττὸν νὰ τονισθῆ ὅτι αἱ σκέψεις, ιδέαι, γνώμαι, ἀνησυχίαι, ὀραματισμοὶ καὶ προβληματισμοί, οἱ ὁποῖοι διατυπώνονται ἐν τοῖς ἐφ' ἐξῆς ἐκφράζουσι ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον τὸ πιστεῖω τοῦ συγγραφέως καὶ οὐχὶ τὴν ἐπίσημον γνώμην τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

368. Ὁφείλομεν μετὰ παρηφσίας καὶ εὐκρινείας νὰ ὁμολογήσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ διοικοῦσα Ἐκκλησία δὲν ἐνδιεφέρθη ὅσον ἔπρεπε καὶ δὲν ἔδωκε τὴν ἀπαιτουμένην ἀξίαν, σοβαρότητα καὶ σπουδαιότητα εἰς τὰς ὑπαρχούσας ἐκπομπὰς εἰς τὰς ὁποίας ἐλάμβανον καὶ ἐξακολουθοῦν εἰσέτι νὰ λαμβάνουν μέρος πρόσωπα μὴ εἰδήμονα. Καιρὸς πλέον νὰ ἀσχοληθῆ περισσότερο μὲ τὸ πρόβλημα τοῦτο ἡ Ἐκκλησία, ἐὰν ἐπιθυμῆ νὰ ἔχον ἀπήχησιν εἰς τὰς ψυχὰς καὶ τὰς καρδίας τοῦ πληρώματος αὐτῆς αἱ ἐλάχισται ἐναπομείνασαι θρησκευτικαὶ ἐκπομπὰι.

ρακτῆρος — ὁμόλογα, ὁμογενῆ ἢ ὁμοιογενῆ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα κατὰ τόπους, χρόνους, λαοὺς καὶ ἱστορικὰ συναρτήσεις ἀποτελοῦν ἰσοδύναμα «ὀστράκινα σκευῆ» τοῦ οὐρανοῦ θησαυροῦ τῆς (Β' Κορ. δ', 7), γιὰτὶ ἀκριβῶς ἀναχωνεύονται στὴν πυρακτωμένη κάμινόν τῆς καὶ ἀποκτοῦν ἀναγωγικὸ καὶ μυσταγωγικὸ χαρακτῆρα, καθὼς δέχονται ἐπάνω τους τὶς ἀνταύγειες τοῦ θαβωροῦ φωτός.

Στὴν τυχὸν ἐξεύρεσι νέων διατυπώσεων, μὲ τὶς ὁποῖες ἐκφράζεται καλύτερα στὸ ἐκάστοτε παρὸν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ στὴν τυχὸν δυναμικὴ ἐκλογή καὶ προτίμησι «ὀστρακίνων σκευῶν», ποῦ θὰ ἦσαν περισσότερο ταιριαστὰ στὸ παρὸν αὐτό, ὀδηγεῖ ἀκριβῶς ὁ διάλογος, ποῦ ὑπὸ τὴν καθοδήγησι τοῦ ἁγίου Πνεύματος πραγματοποιεῖται ἢ πρέπει νὰ πραγματοποιηθῆται τόσον στὶς τάξεις τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος (κλήρου καὶ λαοῦ) καὶ ἰδίως τῶν θεολόγων καὶ τῶν λοιπῶν πεπαιδευμένων, ὅσον καὶ στὶς τοπικὰς καὶ πρὸ πάντων στὶς πανορθόδοξους καὶ στὶς οἰκουμενικὰς συνόδους, μέσα στὶς ὁποῖες οἱ

ἐπίσκοποι ἐκπροσωποῦν τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, «ὅπερ ἀποδεχόμενον τὰ δεδογμένα ὡς σύμφωνα πρὸς τὴν κοινὴν συνείδησιν καὶ πίστιν αὐτοῦ, ἀναγνωρίζει τὴν οἰκουμενικότητα αὐτῶν, ἥτις οὕτως ἐξαρτᾶται καὶ ἐκ τῆς συμφωνίας καὶ τῆς ἐν ὁμοφωνίᾳ καὶ ἀγάπῃ ἐνότητος τοῦ ὅλου σώματος τῆς Ἐκκλησίας ἢ ἐκ τῆς consensus Ecclesiae ὅλων τῶν χρόνων»⁸.

Ἄλλὰ πρέπει στὴ συνέχεια νὰ ὑπομνησθοῦν καὶ μερικὰς ἄλλες μορφὰς τῶν διαλόγων, τοὺς ὁποίους διεξάγει ἡ Ἐκκλησία.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

8. Ἐνθ' ἄνωτ., στ. 688-689, ὅπου προστίθενται καὶ τὰ ἐξῆς: «Ἐννοεῖται ἡμῶς, ὅτι ἡ τοιαύτη ἀναγνώρισις ἐκ μέρους τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος πρέπει νὰ νοῆται μόνον ὡς ἀπλοῦν ἐξωτερικὸν γνώρισμα καὶ τεκμήριον καὶ ἐπιμαρτυρία τοῦ ἀλαθῆτου τῶν συνοδικῶς δεδογμένων καὶ τῆς οἰκουμενικότητος τῶν Συνόδων, ἐνῶ οἱ μετέχοντες αὐτῶν ἐπίσκοποι διατυποῦν ἀλαθῆτως τὰ δόγματα ἐκ θεοῦ δικαίου ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

καετίας, ἄλλοτε ἐ μ φ α ν ῶ ς καὶ ἄλλοτε ἀ φ α ν ῶ ς, ἄλλοτε περισσότερο καὶ ἄλλοτε ὀλιγώτερον, μαστιγώνεται ὄχι πλέον μὲ πραγματικὸν μαστίγιον ἀλλὰ μὲ πούπουλο!

Ἐν κατακλειδί λέγομεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ἀγωνισθῆ ὄχι μόνον διὰ νὰ ἀπομακρυνθοῦν — ἐκ τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν — οἱ φοιτηταί, οἱ ὅποιοι θὰ προβοῦν αὔριον εἰς τὰ Σχολεῖα εἰς φανεράν ἀντιχριστιανικὴν προπαγάνδα, ἀλλὰ καὶ νὰ καλλιτερεύσῃ, τῇ συνεργασίᾳ τῶν Καθηγητῶν καὶ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας, τὴν γενικὴν ἀπελπιστικὴν κατάστασιν καὶ τὸ ἀρνητικὸν περιβάλλον, τὸ ὁποῖον ἐπικρατεῖ εἰς αὐτάς καὶ γενικώτερον εἰς τὰ Γυμνάσια καὶ τὰ Λύκεια, καὶ διὰ τὴν δημιουργίαν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ ὁποῦ ἡ διοικοῦσα Ἐκκλησία φέρει μεγάλην εὐθύνην. Ἐὰν δὲν ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ τῆς τότε εἶναι προτιμώτερον νὰ κλείσῃ τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς παρὰ νὰ ἀνεχθῆ τὴν διὰ τῆς θύρας αὐτῶν ἐπίσημον εἴσοδον εἰς τὰ Σχολεῖα τῆς κατωτέρας, μέσης, ἀνωτέρας καὶ ἀνωτάτης Ἐκπαιδεύσεως φανατικῶν ἐχθρῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας εἰδικώτερον, οἱ ὅποιοι διὰ τῆς ἐμφανοῦς ἢ ἀφανοῦς αὐτῶν ἀντιθρησκευτικῆς καὶ ἀντιχριστιανικῆς καὶ ἀντορθοδόξου ἀθεϊστικῆς προπαγάνδας ὄχι μόνον βλάπτουν τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ συγχρόνως, διὰ λόγους καθαρῶς ἰδεολογικοῦς καὶ κομματικοῦς, ἀγωνίζονται νὰ μεταβάλουν τὴν πολιτικὴν εἰς κοσμοθεωρίαν καταδυναστεύουσαν, διὰ τῆς καταλλήλου κομματικῆς καὶ πολιτικῆς προπαγάνδας, τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον καθιστᾷ δοῦλον κομμάτων, κόπτουν τὰς ρίζας τῆς φυλῆς μας καὶ καταστρέφουν τὰ ἀρραγῆ θεμέλια τοῦ Γένους μας, προκειμένου νὰ ἐπιτύχουν τοῦ ἀντικειμενικοῦ καὶ μακροχρονίου αὐτῶν σχεδίου. Ἡ Ἐκκλησία μὴ ἀναμιγνυομένη εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ μὴ ἐπιθυμοῦσα τὴν διατάραξιν τῶν «θετικῶν», διὰ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν προσφιλῆ εἰς ὠρισμένους ἐκκλησιαστικοὺς καὶ πολιτικοὺς κύκλους ὀρολογίαν, σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἔτι δὲ ἔχουσα βαθεῖαν συνείδησιν τῆς δραματικότητος τῆς ἐποχῆς μας, τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος ζῆ καὶ ἀντιμετωπίζει ἀνάλογα μὲ τὸ πνευματικὸν αὐτοῦ

ἐπίπεδον, ἐπιβάλλεται νὰ συνεργασθῆ στενώτατα μετὰ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων διὰ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ τόσον ὀδυνηροῦ καὶ ἀκανθώδους προβλήματος, τὸ ὁποῖον δημιουργεῖται ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς, ἀκαταλλήλων φοιτητῶν. Ἐὰν ἡ συνεργασία αὕτη, λόγῳ τῆς τυχόν ἐπιβολῆς ὠρισμένων ἀρνητικῶς καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ διὰ τὴν Πολιτείαν ἀοράτως, ἀλλὰ πάντοτε βάσει ἐνὸς σαφῶς προκαθορισμένου σχεδίου, δρώντων παραγόντων, δὲν ἀποδώσῃ τοὺς ἀναμενομένους καρπούς, τότε ἡ Ἐκκλησία, ἔξαντλοῦσα πάντα τὰ περιθώρια τοῦ διαλόγου τῆς διαλλακτικότητος, τῆς στενῆς καὶ ἀγαστῆς συνεργασίας καὶ τῆς καλῆς θελήσεως, ἐπιβάλλεται ἀπαραιτήτως νὰ στραφῆ εἰς τὴν ἰδρυσιν ἐτέρου εἴδους Σχολῶν, περὶ τῶν ὁποίων ἐγένετο μνεῖα ἀνωτέρω, ὡς συνέβη καὶ πρὸ τῆς ἰδρύσεως τῶν δύο Θεολογικῶν Σχολῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης καὶ ὡς ἄλλωστε συμβαίνει καὶ εἰς πάσας τὰς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλιστικοῦ συνασπισμοῦ, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὸν χῶρον τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ Προτεσταντικῆς Ἐκκλησίας, χωρὶς βεβαίως νὰ παραθεωρήσῃ αὕτη τοὺς Καθηγητάς, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν μεγίστην καὶ ἐν πολλοῖς ἀνεκμετάλλευτον πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν δι' αὐτὴν δύναμιν, ἢ ὁποῖα καταλλήλως χρησιμοποιουμένη δύναται πλεῖστα ὅσα νὰ προσφέρῃ³⁶⁹.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Μητροπολίτης Περιστερίου

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ) ΖΑΦΕΙΡΗΣ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου

369. Περὶ τῆς ἀναγκαιότητος στενῆς συνεργασίας μετὰ τῶν Καθηγητῶν τῶν Θεολογικῶν καὶ λοιπῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν καὶ τῆς διοικούσης Ἐκκλησίας, κατὰ τὸ πρότυπον τῆς μακροχρονίου ἀγαστῆς συνεργασίας τῶν Καθηγητῶν τῆς κατὰ Χάλκην Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἰδὲ ἀνωτέρω σσ. 244-256.

Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῆς Θείας Ἐπιφανείας καὶ τῇ ἀνατολῇ τοῦ νέου ἔτους 1985 ὁ Διευθυντῆς τῶν Περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» καὶ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» καὶ οἱ συνεργάται αὐτοῦ εὐχονται εἰς ἅπαντας τοὺς ἀναγνώστας πᾶσαν χαρὰν καὶ εὐτυχίαν παρὰ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

“ΙΝΑ ΜΗ ΜΩΜΗΘΗ, Η ΔΙΑΚΟΝΙΑ,,* ”

(Β' Κορ. στ' 3-4)

Έκθεσις Πεπραγμένων τής «'Αποστολικής Διακονίας τής Έκκλησίας τής Έλλάδος»

(Άπό Σεπτεμβρίου 1980 έως Αύγούστου 1983).

Ύπό του Γενικού Διευθυντού Έπισκόπου Άνδρούσης Άναστασίου
Καθηγητού του Πανεπιστημίου Άθηνών

ΙΕΡΟΝ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

— ΑΛΛΑΙ ΔΙΑΚΟΝΙΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

α) Είς τὸ *ι. Προσκύνημα τής Άγίας Βαρβάρας*, τελεῖται ἀνελλιπῶς, καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους, τὰ Σάββατα, τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς μεγάλας ἑορτὰς, ἡ θ. Λειτουργία μετὰ θ. κηρύγματος· ἰδιαιτέρως τέσσαρας φορὰς μηνιαίως διὰ τὰ γειτονικὰ σχολεῖα, καὶ ἓν Σάββατον ἑκάστου μηνὸς διὰ τὰ Κατηχητικά.

Έκάστην Τρίτην γίνεται ἔρμηνεία περικοπῶν τοῦ ἱεροῦ Ἐθαγγελίου, καὶ ἑκάστην Τετάρτην τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων. Ὁ προϊστάμενος τοῦ *ι. ναοῦ* δέχεται δι' ἐξομολόγησιν τρεῖς τῆς ἑβδομάδος. Λειτουργοῦν ἔτισης κατηχητικά σχολεῖα θηλέων καὶ ἀρρένων καὶ τῶν 3 βαθμίδων. Καταβάλλεται ἰδιαιτέρα προσπάθεια διὰ τὴν πνευματικὴν ἐνίσχυσιν τῶν παιδιῶν τῶν Κατηχητικῶν κατὰ τὴν περίοδον τῶν νηστειῶν τῶν Χριστουγέννων καὶ τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Κατὰ τὸν διήμερον ἑορτασμὸν τῆς πανηγύρεως τῆς Άγ. Βαρβάρας τελοῦνται τρεῖς θ. Λειτουργίαι καὶ πλήθι πιστῶν προσέρχονται εἰς τὰ ἄχραντα μυστήρια. Ἐπίσης διανέμονται χιλιάδες ἀντιχλιαστικά φυλλάδια καὶ βιβλία ὀρθοδόξου οἰκοδομῆς.

β) *Κήρυγμα «Φωνῆς Κυρίου»*. Εἰς τὸν *ι. ναὸν Χρυσοσπηλαιωτίσης*, ἑκάστην Κυριακὴν 6-7 μ.μ., ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι καὶ τῆς Πεντηκοστῆς γίνονται εἰδικαὶ κηρυκτικαὶ ὁμιλίαι ὑπὸ διαφόρων κληρικῶν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν ὁμόρων Ἱ. Μητροπόλεων. Κατὰ τὴν τριετίαν 1980-83 ἐκήρυξαν :

ὁ Ἐπίσκοπος Διευλείας Ἀλέξιος· οἱ ἀρχιμανδρίται Παντελεήμων Ρίζος, Ἀθανάσιος Σφουγγατάκης, Καλλίστρατος Λυράκης, Ἀγαθόνικος Φατούρος, Χρυσόστομος Ρουμελιώτης, Παγκράτιος Μπρούσαλης, Πέτρος Δακτυλίδης, Ἐδθῆμιος Ἐλευθεριάδης, Θεοφάνης Μαρκουλάκης, Γεράσιμος Καλλιβοκάς, Θεόκλητος Τσίρκας, Παῦλος Ἀθανάτος, Λεόντιος Μαρκόπουλος, Ἐδδόκιμος Κοκκινάκης, Ἀθηναγόρας Ζακόπουλος, Ἰάκωβος Παπαθανασίου, Ἱερόθεος Γαρυφαλλος· οἱ πρωτοπρεσβύτεροι : Κωνσταντῖνος Βαστάκης,

Ἰωάννης Ἀνωτόπουλος, Νικόλαος Αὐγερινόπουλος, Δημήτριος Κλοῦτσος, Ἠλίας Στεφόπουλος, Ἐλευθέριος Πετριτσόπουλος, Γεώργιος Βαλληνδράς, Ἠλίας Μπαραμπούτης, Κυριακὸς Τσουρός, Ἐθάγγελος Μαντζουνέας, Νικόλαος Φίλιας, Κωνσταντῖνος Γερασιμόπουλος, Πέτρος Παπουτσάκης, Διονύσιος Ἀργυράτος, Δημήτριος Νίκου, Βασίλειος Δημακόπουλος, Ἀντώνιος Ἀλεβιζόπουλος· οἱ πρεσβύτεροι : Ἀπόστολος Θεολόγου, Δημήτριος Τζέρπος, Ἐδθῆμιος Ὀνούφριάδης, Ἐμμανουὴλ Καλαϊτζάκης, Ἰωάννης Διώτης, Γεώργιος Καλαϊτζῆς, Διονύσιος Κυριακός, Ἀθανάσιος Ἀτάρτ, Ἠλίας Μαρκαντώνης, Ἀν. Καλογερόπουλος, Κωνσταντῖνος Δεληγιάννης, Δημήτριος Χρυσοχοῖδης, Κωνσταντῖνος Καραϊσαρίδης, Ἐλευθ. Χαβάτζας.

Διακονία διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν φορέων

γ) Διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν ἡ Α.Δ. προσφέρει, ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ, ὅ,τι διαθέτει : κτίρια, ὀχήματα, μηχανήματα, ἔντυπα. Συγκεκριμένως, χρησιμοποιοεῖ μόνον τὸ 28% τοῦ κεντρικοῦ τῆς κτιρίου, τὸ δὲ ὑπόλοιπον 72% τῶν χώρων τούτου παραχωρεῖ διὰ τὴν στέγασιν τῶν γραφείων τῆς Δ.Ι.Σ., τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, τοῦ Ο.Δ.Ε.Π., τοῦ Διορθοδόξου Κέντρου, τῶν περιοδικῶν “Ἐκκλησία”, “Ἐφημέριος”, “Θεολογία” καὶ διὰ τὴν Συνοδικὴν Βιβλιοθήκην. (Πρβλ. καὶ § Οἰκονομικά).

Ἐκ τῶν παλαιῶν καὶ νέων ἐκδόσεών τῆς ἡ Α.Δ. διέθεσε δωρεὰν βιβλία καὶ ἔντυπα εἰς τὰς βιβλιοθήκας Ἰδρυμάτων, Κοινοτήτων, Σχολείων, Νοσοκομείων, Πνευματικῶν Κέντρων Ἱ. Ναῶν καὶ εἰς τοὺς ξένους ἐπισκέπτας τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὰς Ἱ. Μητροπόλεις καὶ τὰ Πατριαρχεῖα, ὡς ἐπίσης καὶ τὰς ἑφημερίδας καὶ τὰ περιοδικὰ ἀπέστειλεν ἐν ἀντίτυπον ἕξ ἑκάστης νέας ἐκδόσεως. Ἡ ἀξία τῶν διατεθέντων ἐντύπων ἀνῆλθεν εἰς τὸ ποσὸν τῶν 2.040.671 δρχ. διὰ τὸ 1981, εἰς 1.576.635 δρχ. διὰ τὸ 1982 καὶ 1.254.477 δρχ. διὰ τὸ 1983. Συνολικῶς 4.871.783 δρχ.

Βάσει τῶν δυνατοτήτων τὰς ὁποίας προσέφερε τὸ Καρλάκειον κληροδότημα πρὸς «Διάδοσιν τῆς

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 684 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 22 τεύχους.

Άγιος Γραφής» διετεθήσαν δωρεάν (εις φοιτητάς, ιεροσπουδαστάς, Φροντιστήριον Κατηχητών, στρατόν κ.ά.) κατά τὰ ἔτη 1981, 1982, 1983 τὰ ἑξῆς: α) Καινή Διαθήκη (κείμενον) 1.259 αντίτυπα, ἀξίας 82.875 δρχ. β) Καινή Διαθήκη (κείμενον καὶ ἔρμηνεία) 12.968 αντίτυπα, ἀξίας 3.013.096 καὶ γ) Παλαιὰ Διαθήκη, αντίτυπα 2.095, ἀξίας 1.234.320 δρχ. (Συνολικὴ ἀξία 4.330.291 δρχ.).

Ἐπίσης κατὰ τὴν ἐν λόγῳ τριετίαν, ἡ Α.Δ. ἐδᾶπάνησε δι' ἔξοδα στοιχειοθεσίας καὶ ἐκτυπώσεως: α) τῆς ἑφημερίδος «Βορειοηπειρωτικὸς Ἀγών», δρχ. 1.478.784, β) τοῦ περιοδικοῦ «Ὀλυμπιάς», δρχ. 173.559, γ) ἐντύπων τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου, δρχ. 60.300 καὶ δ) τῆς ἀφίσσας τῆς Ἑραρικῆς Ἐπιτροπῆς Κατακομβῶν Μήλου, δρχ. 78.300.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Πανελλήνιος παιδικὸς διαγωνισμὸς ζωγραφικῆς

Εἰς εἰδικὴν τελετὴν ὀργανωθεῖσαν ὑπὸ τῆς Α.Δ. τὴν Κυριακὴν, 9ην Νοεμβρίου 1980, ὁ Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεὶμ ἐπέδωσε τὰ βραβεῖα καὶ τοὺς ἑπαίνους εἰς τὰ παιδιὰ τὰ διακριθέντα εἰς τὸν διαγωνισμὸν παιδικοῦ σχεδίου με θέμα: «Τὰ Χριστοῦγεννα καὶ τὸ παιδί σήμερα», τὸν προκηρυχθέντα μεταξὺ τῶν μαθητῶν τῶν 3 πρώτων τάξεων τῶν Δημοτικῶν Σχολείων ὅλης τῆς χώρας (βλ. «Εἰς ἔργον Διακονίας», σελ. 30-32). Οἱ βραβευθέντες μαθηταὶ προήρχοντο τόσον ἐκ σχολείων τῆς πρωτεύουσας, ὅσον καὶ τῆς ἐπαρχίας. Διὰ τοὺς τελευταίους ἡ Α.Δ. ἐφρόντισε νὰ καλύψῃ τὰ ἔξοδα ταξιδίου καὶ παραμονῆς τῶν εἰς τὰς Ἀθήνας, προκειμένου νὰ παρευρεθοῦν εἰς τὴν ἑορταστικὴν ἐκδήλωσιν. Παρουσιάζων ὁ Γεν. Διευθυντὴς τὸ ἱστορικὸν τοῦ Διαγωνισμοῦ, ἀνέφερε:

«Ποῖν ἀπὸ ἓνα χρόνον, αὐτὲς ἀκριβῶς τὶς ἡμέρας ἡ Α.Δ. τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔστειλε σὲ 9.650 Δημοτικὰ Σχολεῖα τῆς πατρίδος μας μιὰ εἰδικὴ πρόσκληση. Μ' αὐτὴ ἐκαλοῦντο τὰ παιδιὰ τῶν τριῶν πρώτων τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ, δηλαδὴ τὰ παιδιὰ 6 ὡς 9 ἐτῶν, νὰ λάβουν μέρος στὸν πρῶτο πανελλήνιο διαγωνισμὸ ζωγραφικῆς, με θέμα «Τὰ Χριστοῦγεννα καὶ τὸ παιδί σήμερα».

Ὅπως ἀνέφερε ἡ προκήρυξις τοῦ πρωτοτύπου αὐτοῦ διαγωνισμοῦ, σκοπὸς του ἦταν νὰ παρακινηθοῦν τὰ παιδιὰ αὐτῆς τῆς ἡλικίας νὰ σκεφθοῦν δημοουργικὰ καὶ νὰ ἐκφράσων με χρώματα καὶ σχέδια τὶς ἰδέες τους, τὰ συναισθήματα καὶ τὰ βαθύτερα βιώματα, πὸν τοὺς δημοουργοῦνται τὶς ἡμέρες τῶν Χριστοῦγέννων. Μᾶς ἐνδιέφερε νὰ ἔχουμε μέσα ἀπὸ τὰ παιδικὰ ἔργα μιὰ ἀπλή, ἀθόρυμη εἰκόνα τῶν συγκινήσεων καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ θρησκευτικοῦ κόσμου τοῦ σημερινοῦ παιδιοῦ.

Γιὰ νὰ διευκολυνθοῦν οἱ ἐκπαιδευτικοί, τὰ παιδιὰ καὶ οἱ οἰκογένειές τους, εἶχε ἐτοιμασθεῖ

ἓνα εἰδικό, πρόσχαρο ἔντυπο με τὴν ἱστορία τῶν Χριστοῦγέννων καὶ σχετικὲς ὁδηγίες. Ἡ παράκλησις ἔλεγε: Ἀνάλογα με τὴν ἡλικία καὶ τὶς δυνατότητες τῶν μικρῶν, παρακινήστε τους νὰ ζωγραφίσουν ἐλεύθερα ὅ,τι θέλουν, ἀποφεύγοντας ὅμως νὰ ἀντιγράψουν ἄλλες ζωγραφιές, κάρτες καὶ εἰκόνες.

Μετὰ ἀπὸ σχετικὴ ἔγκρισις τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, στείλαμε αὐτὰ τὰ ἔντυπα σὲ 240 Γενικὲς Ἐπιθεωρήσεις Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως, σ' ὅλη τὴν χώρα. Ἐτσι ἔφθασαν σὲ 465.000 μικροὺς μαθητὲς, ἀπὸ τὸν Ἐβρο ὡς τὴν Κρήτη καὶ τὰ Δωδεκάνησα. Με τὴν δημοουργικὴ αὐτὴ κινήσεισις χιλιάδων χαριτωμένων πιτσιρικῶν, χιλιάδες ἐπίσης μεγάλοι μέσα στὶς οἰκογένειές τους σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα θὰ μελετοῦσαν τὴ σχετικὴ εὐαγγελικὴ ἀφήγησις, θὰ συζητοῦσαν τὸ θέμα με τὰ παιδιὰ, θὰ ἀφιέρωναν χρόνο καὶ σκέψῃ γιὰ τὸ μεγάλο γεγονός τῶν Χριστοῦγέννων, γιὰ τὸ σύνδεσμὸ του με τὸ σήμερα. Κάτι πὸν γίνεται γιὰ πρώτη φορὰ, ἔχει πολλοὺς κινδύνους. Ὁ μεγαλύτερος ὑπῆρξε ἡ ἀδράνεια καὶ ἡ δυσκινήσις. Ὅρισμένοι ἐκπαιδευτικοὶ φαίνεται τὸ εἶδαν σὰν μιὰ πρόσθετη δουλειά, ἂν ὄχι καὶ σὰν ἀγγραφεῖα.

Ἐν τούτοις, στὰ γραφεῖα μας ἔφθασαν τελικὰ πάνω ἀπὸ 30.000 πίνακες ἀπὸ Σχολεῖα ὅλων τῶν διαμερισμάτων τῆς χώρας. Πολλοὶ δάσκαλοι μᾶς εἰδοποίησαν ὅτι δὲν μᾶς τὰ ἔστειλαν ὅλα, ἀλλὰ μονάχα αὐτὰ πὸν ἔκριναν ἀξιολογότερα πρᾶγμα πὸν σημαίνει ὅτι ἔγιναν ἀρκετὲς ἀκόμα χιλιάδες σχέδια. Ὅλους αὐτοὺς πὸν με τόση στοργὴ καὶ ζῆλο, ἀνταποκριθῆκαν στὴν πρόσκλησις τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς εὐχαριστοῦμε θερμὰ.

Ἰδιαιτέρως εὐχαριστίες ὀφείλονται στὴν εἰδικὴν Κοιτικὴν Ἐπιτροπὴν, πὸν με ἐξαιρετικὴ προθυμία διέθεσε ὥρες πολλὰς γιὰ νὰ ἐξετάσει καὶ ἐπιλέξει τὰ καλύτερα ἔργα: Τὸν πρῶτανι τῆς Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν κ. Κώστα Γραμματόπουλο, τὸν καθηγητὴ τῆς ἰδίας Σχολῆς κ. Ντῖνο Συνόπουλο, τὴν ζωγράφου-ἀγιογράφου κα Αἰα Παπαγεωργοπούλου καὶ τὴν παιδαγωγὸν διδά Ἐλένη Γκανούρη.

Τὰ παιδιὰ, ὅπως θὰ ἔχετε τὴν εὐκαιρία νὰ διαπιστώσετε ἀπὸ τὴ μικρὴ ἔκθεσις πὸν ὑπάρχει σ' αὐτὴ τὴν αἴθουσα, ζωγράψισαν με ὅλα τὰ μέσα: με μπογιές, χρωματιστὰ μολύβια, μελάνη, μαρκαδόρους. Πολλὰ παιδιὰ, προφανῶς, δὲν εἶχαν κἂν προπαιδεῖα ζωγραφικῆς· εἶναι ὅμως χαρακτηριστικὴ ἡ εὐαισθησία καὶ συγκινητικὴ ἡ ἐμπνευσις πὸν παρουσιάζουν στὰ σχέδιά τους.

Σήμερα κορυφώνεται ἡ χαρὰ ὅλων μας, καθὼς βλέπουμε σ' αὐτὴ τὴν αἴθουσα τῆς Α.Δ. συγκεντρωμένα ὅλα τὰ παιδιὰ πὸν διακριθῆκαν στὸν πρῶτο αὐτὸ πανελλήνιο παιδικὸ διαγωνισμὸ, με τὸς γονεῖς τους, ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος. Ὅπως ἔχει ἤδη ἀνακοινωθεῖ, ἡ Κριτικὴ

Ἐπιτροπὴ ἐπέλεξε γιὰ τὸ εἰδικὸ βραβεῖο τὸ σχέδιο τῆς μαθητρίας τῆς Γ' Δημοτικοῦ Ζωΐτσας Ἀλικάτου ἀπὸ τὴν Σπάρτη. Ἐπίσης βράβευσε: Ἀπὸ τὰ παιδιά τῆς Α' τάξεως τὸν Ζαχαρία Δασκαλάκη καὶ τὸν Χρυσόστομο Χονδρογιάννη. Ἀπὸ τῆ Β' τάξη τῆ Βασιλικῆ Σηνοδοῦ, καὶ τὸ Νικόλαο Ποριώτη. Καὶ ἀπὸ τὴν Γ' τάξη τὴν Ἄννα Ἀγάθωνος, τὸ Δημήτριο Κακλαμάνη καὶ τὴ Βασιλικὴ Παπαδημητρίου. Δόθηκαν ἐπίσης 30 ἔπαινοι, δέκα σὲ κάθε τάξη. Τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν διακριθέντων παιδιῶν θὰ ἀκουσθοῦν κατὰ τὴν ἀπονομὴ τῶν βραβείων ἀπὸ τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, ὁ ὁποῖος μὲ ιδιαίτερη στοργὴ καὶ ἐνδιαφέρον ἔδωσε τὴν εὐλογία του γιὰ τὸ διαγωνισμὸ αὐτὸ καὶ παρακολούθησε ὅλες τὶς φάσεις του. Ἀκόμη εὐχαριστοῦμε θερμὰ τὴν παιδικὴ χορωδία καὶ ὁρχήστρα τοῦ ἱ. ναοῦ Ἀγ. Ἐθθυμίου Κεραιτωλίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Νικαίας γιὰ τὴν ἔξοχη συμβολὴ τῆς στὴ σημερινὴ γιορτῇ.

Τελειώνοντας, θὰ ἤθελα νὰ ὑπογραμμίσω καὶ πάλι, ὅτι ὁ διαγωνισμὸς αὐτὸς παιδικοῦ σχεδίου ὑπῆρξε πρωτοποριακὸς ἀπὸ δύο πλευρῆς: (α) Γιὰ πρώτη φορὰ γίνεται στὴν Ἑλλάδα — κι ἀπ' ὅσο ξέρω, σ' ὅλο τὸν κόσμον — παρόμοια δημογραφικὴ κινητοποίηση σὲ τόση ἔκταση, ὅπου ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς μικρῶν μαθητῶν 6-9 ἐτῶν ἐκφράζει τὰ βιώματα ποὺ δημιουργεῖ ἡ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ.

(β) Εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ἡ Ἐκκλησία ἀπευθύνθηκε, μὲ μιὰ τόσο καθολικὴ ἐνέργεια, στὰ παιδιά αὐτῆς τῆς ἡλικίας. Καὶ ὄχι ἀπλῶς τοὺς μίλησε γιὰ τὸν ἔρχομὸ τοῦ Χριστοῦ, τοῦ τρισυλογημένου Παιδιοῦ καὶ Κυρίου τοῦ σύμπαντος, στὴ ζωὴ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ δείχνοντας ἐμπιστοσύνη στὴ μικρὴ σὲ χρόνια, μεγάλη ὅμως σὲ ἀξία προσωπικότητα τῶν παιδιῶν, τὰ κάλεσε νὰ ἐκφραστοῦν, νὰ ἀντεργήσουν, νὰ ἐξηγήσουν σὲ μᾶς τοὺς μεγάλους πὼς νοιώθουν τὰ Χριστούγεννα. Κι αὐτὸ, μὲ ἕναν τρόπο ἀβίαστο, χαρούμενο, σὰν παιχίδι. Πρόκειται γιὰ μιὰ ἐνέργεια ὄχι μόνο στοργῆς, ἀλλὰ κυρίως σεβασμοῦ στὸ παιδί, νηφάλιας ἀγάπης».

Τέλος, ὁ Μακρ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ ἀπήλυθε τὸν ἐξῆς χαιρετισμὸν εἰς τὰ παιδιά:

«Χαρὰ πρέπει νὰ αισθανόμαστε ὅλοι μας γιὰ τὴ συγκέντρωση τόσων παιδιῶν, ποὺ διακρίθηκαν στὸ διαγωνισμὸ σχεδίου τῆς Α.Δ. Πρέπει νὰ πῶ ὅτι ἡ ἰδέα τοῦ διαγωνισμοῦ ἦταν τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἀγίου Ἀνδρόσης, ποὺ υἱοθετήθηκε ὁμόφωνα ἀπὸ τὸ Κ.Δ.Σ.. Συγχαίρω ἀπὸ τὴν ψυχὴ μου τὰ παιδιά ποὺ ἔλαβαν μέρος καὶ ιδιαίτερα ὅσα διακρίθηκαν στὸ διαγωνισμὸ, τοὺς δασκάλους, τοὺς καλοὺς γονεῖς τῶν παιδιῶν, τὴν Κριτικὴ Ἐπιτροπὴ, τὴ Χορωδία, ποὺ τιμοῦν μὲ τὴν παρουσία τους τὴν ὥρα αὐτὴ γιορτῇ. Φυσικὰ καὶ ἐκείνους ποὺ συνέβαλαν στὴν ἄρτια ὁργάνωσή

τῆς. Ἴσως ὁ διαγωνισμὸς αὐτὸς νὰ εἶναι μιὰ ἀπαρχὴ γιὰ συστηματικότερη προσέγγιση τῶν παιδιῶν. Ὅφειλε ἡ Ἐκκλησία νὰ πλησιάσει περισσότερο τὴν παιδικὴ ἡλικία. Λεχθεῖτε τὶς εὐχὲς καὶ τὰ συγχαρητήριά μου ὅλοι ὅσοι συντέλεσατε στὴν ἐπιτυχία τοῦ διαγωνισμοῦ καὶ τῆς Γιορτῆς».

Τρία ἐκ τῶν βραβευθέντων σχεδίων τοῦ διαγωνισμοῦ τούτου ἐκτυπώθηκαν εἰς κάρτας διὰ τὰ Χριστούγεννα.

Χρηματοδότησις Βραβείου

β) Τὸ 1981, ἡ Α.Δ. ἐχρηματοδότησε μὲ τὸ ποσὸν τῶν 60.000 δρχ. ἕν ἐκ τῶν ἑνδεκα βραβείων, τὰ ὁποῖα ἀπένευμεν ἡ Γυναικεῖα Λογοτεχνικὴ Συντροφία Ἀθηνῶν εἰς λογοτέχνας διαφόρων πόλεων τῆς Ἑλλάδος καὶ Κύπρου. Τὸ βραβεῖον τῆς Α.Δ. ἐδόθη εἰς τὴν συγγραφέα Νότην Πέτροβιτς - Ἀνδρουτσπούλου διὰ τὸν ἔργον τῆς «Ζητεῖται μικρός», μὲ θέμα τὸ ἐργαζόμενον παιδί. Τοῦτο συμπεριελήφθη εἰς τὴν σειρὰν «Παιδικὸ Ὅριζοντες», μὲ τὸν ἀρ. 21.

Συμπαράστασις εἰς σεισμοπαθεῖς

Εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησαν αἱ ἀλλεπάλληλοι σεισμικαὶ δονήσεις τοῦ Φεβρουαρίου-Μαρτίου 1981 εἰς τὴν Βοιωτίαν, Ἀττικὴν, Κορινθίαν καὶ Πρέβεζαν, συνέβαλεν καὶ ἡ Α.Δ. μὲ τὴν δραστηριοποίησιν τοῦ Τμήματος Ἐκτάκτων Προγραμμάτων, τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Κοινωνικῆς Ἐργασίας-Διακονισσῶν, τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου καὶ τοῦ Φροντιστηρίου Κατηχητῶν. Συγκεκριμένως:

Κλιμάκιον τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου ἐσπευσεν εἰς τὰς Πλαταιὰς τῆς Βοιωτίας, συμπαραστάθη εἰς τὸ στήσιμον τῶν σκηνῶν (ἱ. ναοῦ, σχολείου, οἰκίδων), συνέβαλεν εἰς τὴν ἐμψύχωσιν τῶν πληγέντων καὶ ἐβοήθησεν εἰς τὴν περισυλλογὴν τῶν ἱερῶν σκευῶν καὶ διαφόρων ἄλλων ἀντικειμένων ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίας Τριάδος.

Εἰς τὴν κοινότητα τοῦ χωρίου προσέφεραν: 102 κλινοσκεπάσματα, 648 κῦτια μὲ διατηρημένα τρόφιμα, 168 κῦτια μὲ ἔτοιμα φαγητά, 480 κῦτια γάλακτος ἐβαπορέ, 6 μεγάλα κῦτια μὲ τέτον, 60 χγμ. ζακχάρεως, 7 μεγάλα κῦτια μὲ μπισκότα, σοκολάτας, καὶ διάφορα βιβλία.

Ἡ Α.Δ. ἐπίσης συμπαραστάθη εἰς τὴν προσπάθειαν ἀνεγέρσεως τῆς πληγείσης ἐκ τῶν σεισμῶν Ἱ.Μ. Ἁγίας Τριάδος Πλαταιῶν, μὲ τὴν δωρεὰν ἐκδοσιν, εἰς 3.000 ἀντίτυπα, τοῦ βιβλίου τῆς μοναστικῆς ἀδελφότητος «Εὐλαβεῖς Μνήμαι», συνολικῆς δαπάνης 280.000 δρχ.

Ἄλλον κλιμάκιον μετέβη εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Πρεβέζης, ὅπου συμπαραστάθη εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως, τὴν διακίνησιν ἐφοδίων, καταγραφὴν ζημιῶν, κ.λπ. Καὶ ἕν τρίτον κλιμάκιον εἰς τὴν Περαιχώραν Κορινθίας, ὅπου προσέφεραν

εις τους μαθητάς του σχολείου πασχαλινάς λαμπάδας και παιδικά βιβλία.

Σπουδάστριαι τής ΑΣΚΕΔ κατέγραψαν εις ειδικά δελτία τας έπειγούσας ανάγκας του πληθυσμού των Πλαταιών και εισηγήθησαν τον τρόπον μελλοντικής βοήθειας και αντιμετώπισεως των νέων κοινωνικών προβλημάτων, εν συνεργασία με τας αρχάς του χωρίου και τας άλλας κρατικές υπηρεσίας.

Σπουδασταί του Φροντιστηρίου Κατηχητών (35) έλαβον μέρος εις την εξόρμησιν συμπαραστάσεως τής Α.Δ. προς τους κατοίκους των περιοχών Κορινθίας, Βοιωτίας και Άττικής. Προσέφεραν γραφικήν ύλην διά την λειτουργίαν των σχολείων των περιοχών αυτών, και επί 10ήμερον συνειργάσθησαν με το Τμήμα Συμπαραστάσεως Σεισμοπαθών, καταγράφοντες εις ειδικά δελτία τας ανάγκας των κατοίκων.

Συνεντεύξεις Τύπου

Προκειμένου να γίνουν γνωστοί διάφοροι προσπάθειαι και πρωτοβουλίαί τής Α.Δ. εις το ευρύτερον κοινόν μέσω των ηλεκτρονικών μέσων ενημερώσεως και του Τύπου, έδόθησαν τρεις συνεντεύξεις:

(α) Την Τετάρτην, 10ην Δεκεμβρίου 1980, παρουσιάσθη το πρώτον τεύχος τής σειράς «Για την προστασία των εκκλησιαστικών κειμηλίων», με θέμα τα «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΑΡΓΥΡΑ», και έγινε ενημέρωσις επί των καταβαλλομένων προσπαθειών καταλογογραφίσεως των αντικειμένων τής εκκλησιαστικής περιουσίας. Εις την σχετικήν συνέντευξιν ο Γεν. Διευθυντής εξήγησε:

«Ζηρηθήκαμε να σας καλέσουμε σήμερα κοντά μας, γιατί πιστεύουμε ότι το θέμα των ιερών κειμηλίων τής Έκκλησίας μας, ή προστασία και ή διάσωσή τους ενδιαφέρει γενικότερα τον ελληνικό λαό. Τα εκκλησιαστικά κειμήλια δέν είναι μόνο μεγάλος καλλιτεχνικός θησαυρός, αλλά κυρίως ένα κομμάτι από την ψυχή του λαού μας. Διτά ή επιβλητικά, εκφράζουν μυστικές συγκινήσεις του Γένους, αποκαλύπτουν την ευαισθησία και τή σοφία του.

Από την άλλη πλευρά, τα τελευταία χρόνια ξέρομε ότι ή αρχαιοκαπηλία βόισκεται σε έξαρση. Η σπάνια αξία των κειμηλίων μαγνητίζει την κερδοσκοπική διάθεση ελλήνων και ξένων. Και σ' αυτές τις ληστροικές επιδρομές έρχεται άρωγός των ιεροσύλων ή αναβλητικότητα των υπευθύνων και ή άγνοια του λαού. Η δουλειά που πρέπει να γίνει είναι τεράστια. Μια μεγάλη όμως πορεία αρχίζει πάντοτε με μικρά βήματα. Θα αναφερθώ σε τρία τέτοια βήματα, που με τή βοήθεια του Θεού έγιναν προσφάτως:

1) Η έκδοση αυτού του τεύχους («Εκκλησιαστικά Άργυρά»), εγκαινιάζει μία ειδική σειρά με τίτλο «Για την προστασία των εκκλησιαστι-

κών κειμηλίων». Στόχος της είναι να ενημερώσει υπεύθυνα κάθε ενδιαφερόμενο για τις επί μέρους εκφράσεις τής εκκλησιαστικής τέχνης, με κείμενα σαφή, σύντομα και όσο γίνεται πλήρη. Με εικονογράφηση πλούσια και αντιπροσωπευτική με γενική παρουσίαση αντίξεια τής καλλιτεχνικής ποιότητας των προβαλλομένων θησαυρών.

2) Το δεύτερο βήμα σχετίζεται με τα καλλιτεχνικά ήμερολόγια τής Άποστολικής Διακονίας. Από πέρονσι άφιερώνονται στην επισήμανση βυζαντινών μνημείων σε διάφορες περιοχές. Το ήμερολόγιο του 1981 έχει άφιερωθεί στα βυζαντινά μνημεία τής Καστοριάς, στο τέλος δέ υπάρχει ένα κατατοπιστικό κείμενο από την αρχαιολόγο κα Χρυσάνθη Τσιούμη. Ταυτόχρονα κυκλοφορεί και στην άγγλική, για να διαδοθεί στο έξωτερικό και ιδιαίτερα εκεί όπου γίνεται μεγάλη προπαγάνδα έναντιον τής ελληνικής Μακεδονίας.

3) Το τρίτο συγκεκριμένο στοιχείο είναι ο όγκος των 2.688 δελτίων καταγραφής εκκλησιαστικών κειμηλίων, που αντιπροσωπεύει την πρώτη συγκομιδή από την προσπάθεια ή όποια άρχισε τον περασμένο χρόνο για την καταγραφή και φωτογράφηση των ιερών κειμηλίων.

Αναφέρω συνοπτικά τι έχει προηγηθεί. Ύστερα από επανειλημμένες συσκέψεις και συνηνοήσεις με παράγοντες του Υπουργείου Πολιτισμού καταστρώθηκε για πρώτη φορά από κοινού σχέδιο προγράμματος του Υπουργείου Πολιτισμού και τής Άποστολικής Διακονίας για τή συστηματική καταλογογράφηση και φωτογράφηση των εκκλησιαστικών κειμηλίων. Για να κατανοηθεί καλύτερα ή σημασία αυτού του μέτρου στη γενική προσπάθεια για την προστασία των εκκλησιαστικών θησαυρών, υπογραμμίζω ότι πολλές φορές ανακαλύπτονται στο έξωτερικό κλοπιμαία και δέν έχουμε τή δυνατότητα να άποδείξουμε ότι είναι δικά μας.

Το 1979 άρχισε μία πρώτη, δειγματοληπτική προσπάθεια σε πέντε Μητροπόλεις από ειδικά συνεργεία έπιμελητών βυζαντινών αρχαιοτήτων, για την καταγραφή και φωτογράφηση των εκκλησιαστικών κειμηλίων. Σε ειδικό δελτίο για κάθε κειμήλιο — όπως το δείγμα που έχετε στα χέρια σας — αναφέρονται μεταξύ άλλων το θέμα, το είδος, το ύλικό κατασκευής, οι διαστάσεις, ή κατάσταση συντηρήσεως, ο ζωγράφος και ή χρονολόγηση του αντικειμένου. Συμπληρώθηκαν στην πρώτη εκείνη φάση τα δελτία για 352 εκκλησιαστικά κειμήλια τής Κερκύρας, 400 Διδυμοτείχου και Όρεστιάδος, 327 Έδέσσης και Πέλλης, 157 Καστοριάς και 308 Καλαβρύτων και Αιγιαλείας. Αυτό το έτος εργάσθηκαν ακόμα δύο συνεργεία και κατέγραψαν 144 κειμήλια στην Μητρόπολη Σάμου και 1.000 στη Μητρόπολη Κερκύρας. Στην Άποστολική Δια-

κονία δημιουργήσαμε για την επεξεργασία αυτών των δεδομένων ειδικό Γραφείο, στο οποίο εργάζεται ο θεολόγος-αρχαιολόγος κ. Σ. Ντάντης, ειδικά εκπαιδευμένος στη Ρώμη. Αντίγραφα των δελτίων αυτών προβλέπεται να σταλούν: (α) στην αρμόδια ι. Μητρόπολη, (β) στην τοπική έφορεία αρχαιοτήτων, (γ) στο Υπουργείο Πολιτισμού και (δ) ένα άλλο παραμένει στην Αποστολική Διακονία με προοπτική να εκδοθεί εν καιρώ ειδική «Σειρά Πινάκων εκκλησιαστικών κειμηλίων». Ελπίζουμε να υπάρξει και από πλευράς κρατικής οικονομική ενίσχυση για την προώθηση αυτού του έργου.

Όλα αυτά βεβαίως είναι απλά δείγματα εργασίας. Ποιά ή προοπτική;

α) Το πρώτο που πρέπει να γίνει είναι η συνέχιση της καταγραφής που άρχισε. Ότι πραγματοποιήθηκε μέχρι σήμερα περιορίστηκε μόνο σε 6 από τις 77 Μητροπόλεις, χωρίς μάλιστα να ολοκληρωθεί και σ' αυτές. Παραμένουν ακόμη απέραντες εκτάσεις για συγκομιδή.

β) Έχει προγραμματισθεί ή έκδοση ειδικών καλλιτεχνικών τόμων αφιερωμένων σε μεγάλα κεφάλαια της εκκλησιαστικής καλλιτεχνικής δημιουργίας, όπως π.χ. οι εικόνες της Βεροσίας, οι χαλκογραφίες. Οι εκδόσεις αυτές προβλέπεται να είναι τεκμηριωμένες επιστημονικά σύμφωνα με τα υψηλής ποιότητας διεθνή πρότυπα. Ελπίζουμε να πραγματοποιηθούν με σύμπραξη Αποστολικής Διακονίας και Υπουργείου Πολιτισμού.

Σ' ένα συνοπτικό Σχέδιο Προγράμματος για τα μέτρα προστασίας των εκκλησιαστικών κειμηλίων, που είχε συνταχθεί μαζί με τον Διευθυντή Βυζαντινών Αρχαιοτήτων κ. Μιχαηλίδη, ή Α.Δ. είχε προτείνει για την ασφάλεια των κειμηλίων τρία μέτρα:

α) Για τα έξωκλήσια: οποιαδήποτε κινητά αντικείμενά τους, μικρής ή μεγάλης αξίας, να συγκεντρώνονται σε φυλασσόμενους χώρους. Τα

τοιχογραφημένα έξωκλήσια να διασφαλισθούν με τα κατάλληλα μέτρα.

β) Για τους ένορειακούς ναούς: Όλα τα ιδιαίτερης αξίας κινητά κειμήλια, έφόσον δέν παρέχονται οι απαιτούμενες έγγνησεις, να μετακινήθούν, κατόπιν βεβαίως συνεννοήσεως με τους τοπικούς παράγοντες, και να συγκεντρωθούν στα τοπικά εκκλησιαστικά μουσεία. Η κάλυψη του δημιουργούμενου κενού είναι δυνατόν να αντιμετωπισθεί σταδιακά με την κατασκευή από άγιογράφους πιστών αντιγράφων αποδεδειγμένης καλλιτεχνικής αξίας.

γ) Για τα μητροπολιτικά μουσεία: Η ίδρυση των μουσείων αυτών — καλύτερα ως τα όνομάσουμε «εκκλησιαστικά σκευοφυλάκια» — θα πρέπει να επεκταθεί σ' όλες τις Μητροπόλεις, με την οικονομική ενίσχυση και του κράτους.

Για να πραγματοποιηθούν βεβαίως αυτά τα βήματα χρειάζονται γενναϊόδωρες πιστώσεις και προπαντός άνθρωποι συγκροτημένοι, θετικοί, που θα κινήσουν με ένθουσιασμό και ύπομονή. Τέτοιον είδος προγράμματα δέν πραγματοποιούνται με περιστατικές ζητορικές έξάρσεις και μικρούς αναστεναγμούς επ' ευκαιρία μεγάλων κλοπών. Επιβάλλεται γενικότερη κινητοποίηση στον ελληνικό χώρο. Τα ιερά κειμήλια της Εκκλησίας μας παραμένουν από τις ωραιότερες και εθγενικότερες εκφράσεις της ψυχής του ελληνικού λαού».

Σημ.: Δυστυχώς ή ανάπτυξης του ανωτέρω προγράμματος, λόγω διακοπής της οικονομικής κρατικής ενισχύσεως, αναστάλη.

Συνεντεύξεις τύπου έδόθησαν επίσης:

(β) Την Πέμπτην 17ην Σεπτεμβρίου 1981, επί τη κυκλοφορία του βιβλίου «Η Παλαιά Διαθήκη κατά τους Ο'».

(γ) Την Τετάρτην 9ην Δεκεμβρίου 1981, επί τη ολοκληρώσει των τριών ταινιών ντοκυμανταίρ με τον τίτλον «Εκκλησίες και Μοναστήρια στο Αίγαίο και τα Δωδεκάνησα».

(Συνεχίζεται)

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

(Στά πλαίσια τής ΚΖ' Κληρικολαϊκής Συνελεύσεως)*

Τò Β' μέρος τής Εισηγητικής Όμιλίας τού Σεβ. Αρχιεπισκόπου Αμερικής κ. Ιακώβου τήν 2α Ιουλίου στήν ΚΖ' Κληρικολαϊκή Συνέλευσι τής Ν. Υόρκης έχει ως εξής:

ΜΕΡΟΣ Β'

Ἡ πνευματική ἀνακαίνισις ὡς πορεία πρὸς τοὺς καινοὺς οὐρανοὺς καὶ τὴν καινὴ γῆ.

Μὲ τὴν ἀποφασιστικὴ ἀντιμετώπισις αὐτῶν τῶν θεμάτων ἀπὸ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴ, τὶς Ἐπισκοπὲς καὶ τὶς Κοινότητες θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ πάσῃ ἡ Ἐκκλησία μας ἐπίσημα, ἐπεύθυνα καὶ οὐσιαστικὰ τὴ θέση τῆς ἀνάμεσα σὶς ἄλλες Ἐκκλησίες, καὶ νὰ ὑψώσει τὸ πνευματικὸ καὶ ἠθικὸ τῆς ἀγάσθημα κάτω ἀπὸ και-

νοὺς οὐρανοὺς καὶ νὰ χαράξει σταθερὴ τὴν πορεία τῆς πρὸς μιὰ γῆ «ἐν ἧ δικαιοσύνη κατοικεῖ».

Τὸ βῆμα ἡμῶς αὐτὸ πρὸς τὰ ἄνω καὶ τὰ πέρα, κάθετα καὶ ὀριζόντια προϋποθέτει, ὅτι ἀφήνουμε πίσω μας τὴν ἀποτελεμάτως καὶ τὴ λάσπη τῆς ὀλοφροσύνης, μέσα σὴν ὁποία χρόνια τώρα ἔχουν βυθισθεῖ ὄχι μόνο τὰ πόδια μας, ἀλλὰ καὶ οἱ στοχασμοὶ μας. Εἴμαστε ὁ ἄνθρωπος ὁ χοϊκός, γιὰ τὸν ὁποῖο μιλεῖ μὲ τόσο πόνο ὁ Ἀπόστολος Παῦλος σὺς Χριστιανοὺς τῆς Κορίνθου. Τοὺς γράφει: «Ὅτις ὁ χοϊκὸς τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοὶ (Α' Κορ. 15,48). Καὶ ἐναλλάσσει τὸ καθόλου κολακευτικὸ αὐτὸ ἐπίθετο μὲ ἓνα λιγώτερο κακόηχο: τὸ ἐπίθετο «φυρικός». Ἄλλ' ἀκούστε τί λέγει γιὰ τὸν ἑαυτὸ μας: «Ὁ φυρικός», γράφει, «οὐ δέχεται τὸ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ. Μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται γινῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίεται» (Α' Κορ. 2,14). Μὴ συμβαίνει νὰ μᾶς ταιριάζει αὐτὸς ὁ χαρακτηρισμὸς; Μὴ συμβαίνει (τί μεγάλο εὐτύχημα ποὺ θὰ ἦταν) τὴ στιγμή αὐτὴ νὰ νομι-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 690 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 22 τεύχους.

Ἡ ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ τῆς ΚΖ' Κληρικολαϊκής. Στὸ μέσον ὁ Συντονιστὴς Θεοφ. Ἐπίσκοπος Βοστώνης κ. Μεθόδιος, ὁ Πρόεδρος αὐτῆς κ. Μιχαὴλ Σωτήρης, ὁ ἀναπληρωτὴς Πρόεδρος κ. Νικόλαος Πατέρας καὶ ὁ πατὴρ Γεώργιος Πόβλος.

ζει ὁ καθέννας μας, ὅτι ἀνακρίνεται πνευματικά; Μία τέτοια εὐαισθησία θὰ μᾶς τιμοῦσε. Καὶ ποῖο πολὺ ἀκόμα θὰ ἦταν πρὸς τιμὴν μας, ἂν ἀντιδρούσαμε ρωμαιοὶ καὶ στοχεύαμε πρὸς μιὰ ἀναπλασίωση τῶν σημερινῶν ἐνδιαφερόντων μας, μὲ πνευματικώτερες ἀναζητήσεις. Θὰ ἦταν ἄρνηση τῆς ἀλήθειας, ἂν παρουσιώσαμε τὸ γεγονός, ὅτι ἤδη ὑπάρχει ἕνας ἀσθενὴς ἀριθμὸς ἀνθρώπων, ποὺ θέλουν νὰ ἀποσεισούν τὸ ἄχθος τοῦ κοσμοκτισμοῦ, γιὰ νὰ ἀναπνεύσουν ἐλεύθερα κάτω ἀπὸ καθάρους οὐρανούς. Κανένας ὅμως δὲν τοὺς δείχνει πῶς νὰ σηκώσουν τὰ χέρια πρὸς τὸν οὐρανὸ καὶ νὰ εἰσπνεύσουν τὴν προῆ τοῦ Θεοῦ. Τὴν προῆ ποὺ θὰ τοὺς ἔκανε «προὴν ζῶσαν».

Τὸ γεγονός αὐτὸ κάνει πιὸ ἐπιτακτικὸ τὸ χρέος τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀνασκουμπωθεῖ καὶ νὰ σηκώσει στὰ χέρια της τὸν ἄνθρωπο, ὥσπου νὰ τὸν κάνει «προὴν ζῶσαν».

Τὴν πρώτη αἰσθησιὴ αὐτῆς τῆς ἀνάγκης τὴν πρόσεξε ὁ Σωκράτης πολὺ πρὶν ἐμφανισθοῦν οἱ προφήτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ οἱ Ἀπόστολοι καὶ Εὐαγγελιστὲς τῆς Καινῆς. Πιὸ συγκεκριμένα σ' ἐκεῖνο τὸ θλιβερὸ ταλανισμὸ πρὸς τοὺς μαθητὲς τοῦ «καθεύδοντες ἂν διατελήτε εἰ μὴ τινα ὁ Θεὸς πέμψει ἐν ὑμῖν κηδόμενος ὑμῶν» παρατηροῦμε τὸν πόνο, ποὺ ἐνοιοθε γιὰ τὸ χοικὸ ἄνθρωπο. Στὴν αἰσθησιὴ αὐτὴ ἔδωκε χαρακτηριστικὰ πολεμένης κραυγῆς ὁ Δαβὶδ, ποὺ τόσο συχνὰ παρακαλοῦσε γιὰ «καρδίαν καθαρὰν» καὶ «πνεῦμα εὐδές» (Ψαλμὸς 50ός). Τὴν ἔκανε δὲ πράξη πραγματικὰ ἀκτιβιστικὴ ὁ Χριστὸς, ὅταν χαρακτήρισε τὴν ἀποστολὴν Του ὡς ἀποστολὴ πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ καὶ πρὸς τοὺς τελῶνες καὶ ἁματωλοὺς, γὰρ τοὺς ὁποίους εἶπε, ὅτι «προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Ματθ. 21,31).

Τὴν αἰσθησιὴ αὐτὴ καὶ τὴν ἐπιτακτικότητά της ἀνανέωσης, ἰδιαίτερα τὴν ἐτόνισαν οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος. Ὁ Πέτρος μὲ τὴν ἐπάμνηση «ποταπὸς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις» (Β' Πέτρου 3,11), καὶ ὁ Παῦλος μὲ τὴν ἐλεγκτικὴ ἐρωτήσή του πρὸς τοὺς Χριστιανούς τῆς Ρώμης: «Ἡ ἀγνοεῖτε, ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν;... ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν οὕτω καὶ ὑμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν» (Ρωμ. 6, 3-4).

Κι ὅμως θέτουμε σὲ δευτέρω μοῖρα τὴν ἀνάγκη τῆς ἀνανέωσης κι ἐξακολουθοῦμε νὰ συζηματοῦμε μετὰ τὸν κόσμον σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν σύστασι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἀπαίτησι τῆς χριστιανικῆς συνείδησης, ποὺ ἐκφράστηκε μὲ τὶς ἀκόλουθες λέξεις ἀπὸ τὸ μεγάλο Παῦλο: «Μὴ συζηματοῦσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοῦς ὑμῶν» (Ρωμ. 12,2).

Καινοὺς οὐρανούς καὶ γῆν καινὴν, κατὰ «τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ» (τοῦ Θεοῦ) μπορούμε νὰ προσδοκῶμε τότε μονάχα, ὅταν κατὰ τὸ παράγγελμά Του «ὡς ὅθεν (ἐναντὸς μας) ἀνακαινωῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα»

Τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἑλληνικοῦ ὀρθοδόξου ἀρχιεπισκοπικοῦ καθεδρικοῦ ἱ. ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος (NEW YORK).

(Β' Κορ. 4,16). Κάθε μέρα καὶ πιὸ πολὺ, στοχεύοντας στὸ «ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις», ποὺ μόνον «ἐκ τοῦ Θεοῦ, τοῦ καταλάξαστος ἡμᾶς ἐαυτῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς» (Β' Κορ. 5, 17-18) εἶναι δυνατὸν νὰ ὁλοκληρωθεῖ. Ἡ διακονία αὐτὴ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν ὁποία εἶναι ταχμένη ἢ Ἐκκλησία μας θὰ ὑψηλοῦσε ὅσο τίποτε ἄλλο τὸ σκοπὸ τῆς ἀνανέωσης, ἀφοῦ θὰ μᾶς ἀποσποῦσε ἀπὸ τὸν «κόσμον» καὶ τὴ δουλεία μας σ' αὐτόν, καὶ θὰ μᾶς ἔφερε στὴν ἐλευθερία τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, στὴν «ἰουδοθεσία».

Ἔστερα ἀπὸ τὴν βιβλικὴ καὶ θεολογικὴ θεώρησι καὶ ἀνάλυσι τῆς ἐννοίας τοῦ «καινοῦς οὐρανούς καὶ καινὴν γῆν προσδοκῶμεν» εἶναι καιρὸς νὰ ἔλθουμε στὸ πεδίο τὸ δικό μας: στὴν ἀτομικὴ καὶ κοινοτικὴ καὶ ἐπισκοπικὴ καὶ ἀρχιεπισκοπικὴ μας συγκρότησι καὶ νὰ ξεδιάσουμε, ἂν εἴμαστε ὀπλισμένοι μὲ τὴ θέλησι καὶ τὴ δύναμι νὰ κάνουμε τὸ θέμα μας ἀπὸ ἐσχατολογικὸ τόσο πρακτικὸ, ὥστε νὰ ἀποτελέσει θέμα συζήτησι ἀπὸ μέρους τοῦ συνεδρίου μας. Γιατὶ τὸ συνέδριό μας ἔχει ὑποχρέωσι νὰ μᾶς καλέσει ὅλους νὰ δώσουμε προσοχή, ἐν ἄρει μάλιστα τῆς τρίτης χιλιοετηρίδας, στὸ ἐρώτημα, «πῶς θὰ μᾶς θρεῖ ὁ 21ος αἰώνας;». Σὲ ἐργήγοσι, μὲ πνευματικὴ θεωράκισι ἢ ῥάθυμοι καὶ νωθροὺς κι ἀδύναμοι ν' ἀποβάλλουμε τὸν παλαιὸ ἄνθρωπον «ὡς τοὺς πατήμασι καὶ ἐπιθυμίαις» καὶ νὰ ντυθοῦμε τὸ νέο, ὥστε «ὡς ζῶμεν καὶ νὰ στοιχῶμεν ἐν πνεύματι;» (Γαλ. 5, 24-25). Φθάνει

Τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἑλληνικοῦ ὀρθοδόξου ἱ. ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος στὴν CORONA (NEW YORK).

πιὰ ὁ θραυτὸς ρυθμὸς ποὺ μᾶς χαρακτηρίζει, διὰν προκύπτει νὰ πάρομε μιὰ μεγάλη ἀπόφαση. Φθάνει πιὰ ὁ ταχύτατος ρυθμὸς, ποὺ μὲ ἰληγγιώδη ταχύτητα μᾶς ὑποτάσσει ὁλοένα καὶ πιὸ πολὺ στὶς ἀρχές καὶ ἐξουσίες ὄχι τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ στὶς «ἀρχές καὶ ἐξουσίες τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου» (Ἐφ. 6, 12).

Γ' ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΜΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ

Ἐμεῖς οἱ Ἑλληνοαμερικανοὶ ταυτίζουμε τὸν ἑαυτό μας μὲ τοὺς κληρονόμους τῆς πλουσιότερης κληρονομιάς, ποὺ ἐγνώρισε ὁ κόσμος. Μιᾶς κληρονομιάς πνεύματος, γραμμάτων, τέχνης, πολιτισμοῦ, ἐπιστημονικῆς καὶ θεολογικῆς ἔρευνας καὶ ἀγιωσύνης, μιὰ ποὺ εἴμαστε καὶ εὐθεῖαν ἀπόγονοι αὐτῶν, ποὺ ἄσκησαν τὸ Χριστιανισμὸ καὶ τὴ χριστιανικὴ μαρτυρία σὰν ἔργο καὶ σὰν προσωπικὸ βίωμα.

Στὸ χάραγμα μιᾶς τέτοιας πορείας ἀφιερῶσαμε, ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ αὐτὴ ἡ μεγάλη λέξη, ὅλοι μας τὰ 25 χρόνια ἀπὸ τὸ 1959 ἕως τὸ 1984. Δὲν θὰ ἐπιχει-

ρήσω καμμιά ἄλλη σκιαγράφηση τῶν χρόνων αὐτῶν. Πρὸς τί ἄλλωστε; Οἱ πιὸ πολλοὶ ἀπὸ σᾶς ἔχετε ζήσει τὰ 25 αὐτὰ χρόνια σὴν ἴδια πληρότητα, ποὺ τὰ ἔζησα κι ἐγώ. Μᾶζι συμπορευθήκαμε. Ἐπομένως γνωρίζετε ἀπὸ προσωπικὴ ἐμπειρία καὶ τὸν ρυθμὸ καὶ τὴν κατεύθυνση τῆς πορείας μας. Κάθε φορὰ ποὺ συνέβη νὰ ἐπιχειρήσω ἓνα τολμηρὸ βήμα πρὸς τὰ ἔμπροσ ἐρημέρευα τὴν ἐπιθυμία σας. Τί θὰ εἶχατε νὰ ἀφελήθετε λοιπὸν ἀπὸ τὴν παράθεση ἀριθμῶν, ποὺ θὰ ἀναφέρονται στὸ πόσες ἀμέτρητες χιλιάδες μίλλια διέτρεξα ἀκολουθώντας τὴν ἀτέλειωτὴ αὐτὴ πορεία; Ἡ ἀπὸ τὸ νὰ σᾶς πῶ πόσων ναῶν τοὺς θεμελίους λίθους ἔθεσα μαζί σας ἢ ἐγκαινίασα; Τὰ ξέρετε ὅλα αὐτά, γιὰ τὰ ζήσατε. Πρὸς τί νὰ σᾶς πῶ πόσες λειτουργίες ἐτέλεσα, πόσα μυστήρια εὐλόγησα, σὲ πόσες ἱεροπραξίες χοροστάτησα ἢ πόσες φορὲς σᾶς ἀντιπροσώπευσα σὲ ἐπίσημες ἐκκλησιαστικῆς, πολιτειακῆς ἢ κυβερνητικῆς συνάξεις; Τί θὰ προσέφερα, ἂν σᾶς ἀνέφερα πόσους διακόνους, ἱερεῖς ἢ ἀρχιερεῖς χειροτόνησα, πόσων ἐπισκοπῶν τὴν ἴδρση εἰσηγήθηκα, πόσους ἀπόφοιτους ἀπὸ τὰ σχολεῖα μας ἢ ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία τοῦ Ἁγίου Βασιλείου συγχάρηκα; Πόσους ἀθλητὲς ἐκαμάρωσα, πόσους φοιτητὲς καὶ φοιτήτριες εἶδα νὰ τελειώνουν ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Κολλέγιο ἢ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ ἢ πόσους πολιτικούς, καθηγητὲς, ἐπιστήμονες, ἐπιχειρηματίες, δασκάλους, ἐργάτες τοῦ καλοῦ ἢ ἀριστοὺς οἰκογενειάρχες ἔνοιωσα πλάι μου σὴν πορεία τῶν 25 αὐτῶν χρόνων;

Τί καινούργιο θὰ σᾶς ἔλεγα, ἂν ἀριθμῶσα τὴν δημιουργία καὶ ὁργάνωση καινούργιων τμημάτων σὴν Ἀρχιεπισκοπῇ, δηλαδὴ τὴν ἀναδιοργάνωση τοῦ διοικητικοῦ μας συστήματος, τὶς εὐκαιρίες ἢ τὶς φορὲς ποὺ ἀναγνωρίσθηκε ἐπίσημα ἢ Ἐκκλησία μας σὰν μεζῶν Ἐκκλησία μὲ φωνὴ καὶ γνώμη δική της γύρω ἀπὸ τὰ πολιτικὰ καὶ ἀνθρώπινα δικαιώματα; Ἡ πόσες φορὲς πάλι ἔνωσε τὴ φωνὴ της γύρω ἀπὸ τὰ θέματα τῆς Κύπρου, τῆς Βόρειας Ἡπείρου, τοῦ Βιετνάμ, τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ τῆς πολυνοζήτητης εἰρήνης;

Σὲ ποῖο μέτρο ἢ βαθμὸ θὰ μποροῦσα τὴν ἀνησυχία νὰ τὴν ἔκανα σγυροῖά, καὶ τὴν ἀδικία δικαιοσύνη χωρὶς ἐσᾶς, χωρὶς τὴ συμπόρευσὴ σας; Δὲν προσδέτω τίποτε ἄλλο. Οὔτε ἐρωτηματικὰ οὔτε ἀπατηήσεις. Στὴν πορεία μας, γιὰ αὐτὴ ἐζήτησε ἀπὸ μᾶς ὁ Ἀναστημένος Χριστὸς μὲ τὸ «πορευθέντες», ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ ἀνανέωση ψυχικὴ, ἀπαραίτητη γιὰ τὴ συνέχισή της. Γι' αὐτὸ μὲ μορφὴ ἐρωτήσεων ζήτησα τὴν συνακολούθησὴ σας σὴν πορεία πρὸς τὸν 21ο αἰῶνα. Τώρα ὅμως αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ ἐπιστρέψω καὶ πάλι στὴ γραμμὴ τῆς πορείας μας.

«Τῶν μὲν ὄπισθεν λοιπὸν ἐπιλανθανόμενος» κατὰ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο, «τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκων» (Φιλ. 3, 13,14). Κι ἐκεῖνο ποὺ ἐπιδιώκω, ποὺ ἐπιδιώκουμε, «κατὰ σκοπὸν», καὶ θέλω νὰ ἐπιτύχω, νὰ ἐπιτύχουμε, εἶναι νὰ δώσω μαζί σας, ἀγαπητοὶ μου συμπορευτὲς, τὸ σωτὸ ὄρισμὸ καὶ σιτόχο σὴν πορεία μας. Στὴν πορεία τῆς

Ο Σεβ. Αρχιεπίσκοπος κ. Γιάκωβος ενημερώνει τους Έλληνες δημοσιογράφους για την ΚΖ' Κληρικολαϊκή.

Εκκλησίας, ώστε παραμερίζοντας τα παντός είδους εμπόδια, τις ανυδράσεις, έσωτερικές ή έξωτερικές, να προχωρούμε άπρόσκοπτα «έπι τὸ θραβείον τῆς άνω κλήσεως» (Φιλ. 3,14). Να μη φρανοῦμε κατώτεροί του.

Γι' αυτό έπί ουδενί λόγω άς μήν ανακόνομε την πορεία μας. Πρὸς τοῦτο χροειαζόμαστε όλοι μιὰ καινούργια θεώρηση τοῦ έαυτοῦ μας, από την πιὸ αντι-κειμενική όπτική χροιστιανική γωνία. Χροειαζόμαστε μιὰ παρόρμηση εκ τῶν έσω για να κινηθοῦμε από τη θέση μας. Για να επιβάλουμε στον έαυτοῦ μας ένα καινούργιο ξεκίνημα. Ένα ξεκίνημα πρὸς τὰ άνω αὐτῆ τῆ φορά. Ασχοληθήκαμε πολύ με τὰ πεζά. Με τὰ κοινοτικά, οικονομικά και διοικητικά θέματα. Είναι καιρός να πάρουμε να συζητηματιζόμαστε με τον κόσμο και τις κοσμικές απαιτήσεις του. Να αντιγράφομε τὰ σχήματά του. Να πατοῦμε πάνω σι' άχνάρια του, πὸν μᾶς κραποῦν καρφωμένους σιτη γῆ. Είναι καιρός ν' άπαγκιστρώσουμε τον έαυτοῦ μας από τὰ οργανωτικά προβλήματα και τις άτέλειωτες συζητήσεις γύρω άπ' αὐτά. Είναι καιρός για την άνανέωση τοῦ νοῦ μας, για μιὰ φρεσκότερη λειτουργία του, πὸν είναι ή έρευνα και ή αναζήτηση τῆς αλήθειας. Τῆς αλήθειας, πὸν κείται πέρα από τὸ σήμερα και τὸ αύριο κι ακόμα πέρα από τὴ θολή έννοια πὸν έχομε για τὴ θεροσκεία μας, τὴ δογματική και ήθική διδασκαλία τῆς, τὸν κανόνες και τὴν παράδοσή τῆς. Τῆς αλήθειας, δι (πνεῦμα ὁ Θεός), και δι τὸν προσκνηγέτες Του πὸν θέλει να Τὸν λαροεῦν «έν πνεύματι και αλήθειά» (Γωάννον 4, 24-25), ζώντας τὴν πίστη αὐτῆ κάθε στιγμή τῆς ζωῆς τους.

Σιτη διακήρυξη αὐτῆ τῆς αλήθειας, πὸν αναφέρεται σιτην ανάγκη τῆς αναθεώρησης και άνανέωσης τῆς θεροσκευτικῆς μας ζωῆς, ή Κληρικολαϊκή αὐτῆ Συνέλευση πρέπει να πει τὸ λόγο τῆς. Μᾶς χροειαζεται θεροσκευτική άγωγή σὲ βάθος και σὲ εκταση. Μᾶς χροειάζονται μελέτες και συζητήσεις, πὸν να φωτίσουν τὴν επιφάνεια τῆς θεροσκευτικῆς, τῆς βιβλικῆς, τῆς εκκλησιαστικῆς και τῆς θεολογικῆς μας κατάρτισης. Και να πῆς δώσουν τὸ βάθος και τὸ βάρος πὸν τῆς χροειάζεται. Μιὰ τέτοια άγωγή, συνοδευομένη με τὸ συνειδητὸ και έντονο βίωμα τῆς λογικῆς λαορείας, πὸν

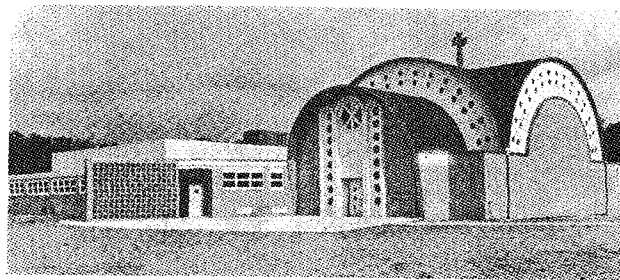
είναι ή λειτουργία μας, μπορεί να μᾶς οδηγῆσει σιτην ανακαίνιση τοῦ νοῦ και σιτη μεταμόρφωση τοῦ τυπολαορικοῦ έαυτοῦ μας. Απὸ αὐτὸν πὸν είναι, σ' ένα καινούργιο έαυτοῦ, πὸν να ξεέρει «σι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ αγαθὸν και εὐάρεστον και τέλειον» (Ρωμ. 12,1).

Σιτην Κληρικολαϊκή αὐτῆ Συνέλευση μπορεί και πρέπει ή θεροσκευτική άγωγή να γίνει ή «καθ' ήμέραν επισύστασις» μας (Β' Κοο. 11,28). Η φροσιδα όλων μας και πρὸ παντός για μᾶς τὸν κληρικοῦς. Να επιδιωχθεῖ δὲ αὐτὸ με θέληση και τὴν ανάλογη εὐθύνη. Δὲν μπορούμε να μιλοῦμε για διακογία σ' ένθνωκό επίπεδο, έν ή διακογία αὐτῆ δὲν στοχεῖ τὸν κάθε άνθρωπο, και να κάνει πληροφορημένο τὸν ἀπληροφόρητο, θεροσκευόμενο τὸν ἀδιάφορο, και ζηλωτή, αὐτὸν πὸν εἰρωνεύεται με κνησιμὸ τὰ όσια και τὰ ιερά.

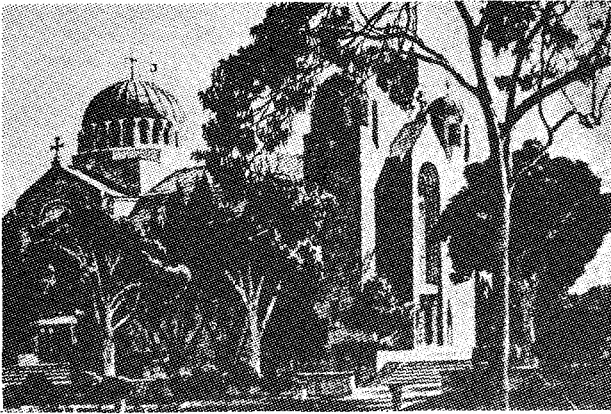
Μπροσιὰ μας άπεροπάητος, από τότε πὸν τὸν περπάτησε ὁ Χροιστός, ὁ δρόμος πρὸς τὴν Έμμαούς. Μᾶς χροειαζεται πολύ ή συνάντηση και συνομιλία με τὸ Χροιστό. «Ας ξεκινήσουμε, άς γίνουμε «στορενόμενοι έν αὐτῆ τῆ ήμέρα» (Λουκά 24,13) τ ὠ ρ α, έν θέλομε να ποῦμε μιὰ μέρα ὁ ένας σιτὸν άλλο: «Οὐχι ή καρδιά ήμῶν καιομένη ήν έν ήμῖν, ως ελάλει ήμῖν έν τῆ δδῶ και ως διήνοιγεν ήμῖν τὰς Γραφάς;» (Λουκά 24, 32).

Έχομε εμπρὸς μας δεκάξη ακόμα χρονια για να κάνουμε τὸ ήλιοβασιλεμα τοῦ 20οῦ αἰώνα πάγκαλο ξεμέρωμα για τὸν 21ο. Είναι βέβαιος, έχω μιὰ πολύ δυνατή αἰσθηση μέσα μου, πὸν ὁ 21ος αἰώνας δὲν θὰ άνεχθεῖ τὸ χλαρό άνθρωπο, αὐτὸν τοῦ όποίου ή καρδιά δὲν είναι καιομένη. Αὐτῆ θὰ τὸν ζέσαινε και θὰ τὸν φώτιζε. Μιὰ τέτοια καρδιά καιομένη από πίστη, άγάπη και αἰσιοδοξία θὰ έλυωνε και αὐτοῦς τὸν πύραυλους τοῦ μίσους. Η καιομένη καρδιά θὰ έκανε σιάχη τὰ πωρά, πὸν εξαπολύουν ὁ ένας ένάντια σιτὸν άλλο σι μεγάλοι χλαροί τῆς γῆς.

Ο εἰκοσιὸς άκοσε πολλές προφητείες: α) δι ὁ Θεός είναι νεκρός, β) δι ὁ Χροιστιανισμός έφθασε σιτην παρακμή του, γ) δι ήδη ζοῦμε τὴ μεταχροιστιανική εποχή, δ) δι ήρθε ὁ καιρός να άσπασθεῖ ὁ κόσμος μιὰ καινούργια θεολογία, τὴ θεολογία τῆς άπελευθέρωσης, ε) δι ύπάρχει σήμερα σὸν άποτέλεσμα

Ο ὀρθόδοξος έλληνικός ι. ναός τοῦ άγ. Γεωργίου σιτην ΗΥΑΝΝΙΣ (ΜΑSΣΑΧUSSΕΤS).

Ο ορθόδοξος ελληνικός Ι. ναός της Ἁγίας Σοφίας στὸ
LOS ANGELES (CALIFORNIA).

τῆς χρεωκόπησης τῆς λευκῆς θεολογίας ἢ μαύρη θεολογία, στ) διῆ ἀναβίωση τοῦ Χριστιανισμοῦ θ' ἀρχίζει ἀπὸ τὸν τρίτο κόσμο.

Τέτοιους προφήτες ὁμοίους μὲ τοὺς προφήτες τοῦ Ἰσραήλ, ποὺ συνάθροισε ὁ Ἀχαάβ στὸ Καρμήλιο ὄρος, ἔχω σαφῆ τὴν ἐντύπωση, διὰ ὁ 21ος αἰώνας δὲν θὰ ἀνεχθεῖ. Τοὺς ἀποσβόλωσε μιὰ γιὰ πάντα ὁ Προφήτης Ἥλιος μὲ τὸ ἐρώτημα - καταπέλιη: «Ἐως ποῦτε ὑμεῖς χωλανεῖτε ἐπ' ἀμφοτέροις ταῖς ἰγνύαις;» (Γ' Βασιλ. 18,21).

Ὁ τύπος τοῦ Χριστιανοῦ, ποὺ δὲν ἔχει τὸ θάρρος νὰ πορευθεῖ ἀπαρέγκλιτα πρὸς τὸ Θεό, γιὰ τὸν θέλει νὰ πορευθεῖ πρὸς καὶ ἀπὸ τοὺς ψευτοθεοὺς τοῦ κόσμου, δὲν θὰ μπορέσει νὰ πορευθεῖ οὔτε καὶ νὰ φθάσει, πολὺ λιγώτερο δὲ νὰ ζήσει τὸν 21ο αἰώνα.

Καὶ μιὰ ποὺ στεκόμαστε ἀτενίζοντας τὸν 21ο αἰώνα, ἔχοντας πλάι μας τοὺς δύο Ἀποστόλους Πέτρο καὶ Παῦλο, μὲ τὴν μνήμη τῶν ὁποίων ἀρχίσαμε τὸ συνέδριο τοῦτο, προλογίζοντάς το μὲ τὴν τελευταία συνεδρία τοῦ τωρινοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Συμβουλίου, ἃς προσπαθήσουμε νὰ ἐνηθώσουμε τὸ πῶς τὸν βλέπουν ἐκεῖνοι. Οἱ Ἀπόστολοι.

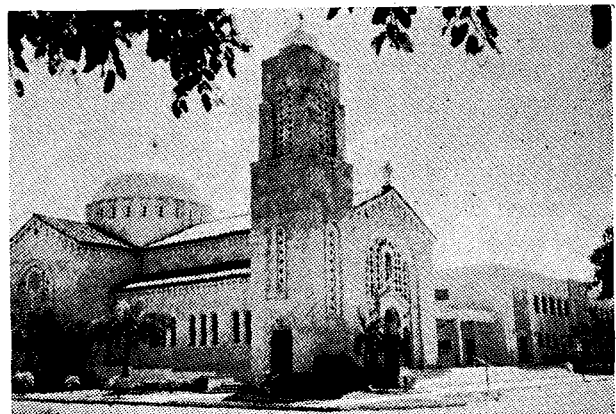
Ὁ πρῶτος, ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων, ὁ Πέτρος μᾶς συνιστᾷ νὰ τὸν δοῦμε ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ κορυφαῖο πρῶτο, ποὺ σηματοῖζον στὸ σημεῖο ποὺ συναντιοῦνται ἡ χριστιανικὴ ἀναστροφή μὲ τὴν θεοσέβεια. Ἐνῶ ὁ Παῦλος, ὁ πρῶτος μετὰ τὸν Ἔνα, τὸ Χριστό, μᾶς συμβουλεύει, ἀφοῦ «οὐχ ἱκανοὶ ἐσμεν ἀφ' ἐαυτῶν λογίσασθαι τι ὡς ἐξ ἐαυτῶν, ἀλλὰ ἡ ἰκανότης ἡμῶν ἐκ Θεοῦ» (Β' Κορ. 3,5), νὰ ἀντιμετωπώμεν τὸν 21ο αἰώνα μέσα ἀπὸ τὸ φῶς τῆς φανερωμένης ἐν τῷ Χριστῷ ἀλήθειας, «συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ» (Β' Κορ. 4,2).

Ἡ ἐνατένιση ἐπομένως δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀνάμεσα ἀπὸ μιὰ γελοῖα μαγικὴ γυάλινη σφαῖρα, ποὺ χρησιμοποιοῦν συνήθως οἱ σύγχρονοι μάντιες καὶ οἱ

μάντισσες καὶ «διακεκομμένοι» ἀναλυτὲς τῶν σημείων τῶν καιρῶν, ἀλλὰ μὲ τοῦ φωτισμένο ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ μὲ καρδιά, ποὺ θεομαίνεται μὲ τὴν λάμψη καὶ τὸ φωτισμὸ «τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ» (Β' Κορ. 4,6). Μόνον ἔτσι θὰ μπορέσουμε ν' ἀντιληφθοῦμε τὸ «καινοὺς οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν προσδοκῶμεν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ» στὸ πραγματικὸ τοῦ νόημα, ποὺ δὲν εἶναι μονάχα ἐσχατολογικὸ ἀλλὰ καὶ ὑπαρξιακὸ, ἀφοῦ ἔχει νὰ κάνει μὲ τὴ συνέχιση τῆς ὑπαρξῆς μας στὸν ταλαιπωρημένο αὐτὸ πλανήτη. Βεβαρυνμένος μὲ τὰ ἀμαρτηματὰ μας, ποιημένος ὡς τὰ τρίσθανά του μὲ τὸν ἰδρώτα τοῦ μόχθου, μὲ τὰ δάκρυα τοῦ πόνου καὶ μὲ τὸ αἷμα ποὺ σιάζει ἀπὸ τὶς φλέβες τῶν ἐμπερισταίων ἀνθρώπων καὶ τὶς τρυπημένες φλέβες τῆς γῆς. Ἐπὶ πλέον βεβαρυνμένος μὲ τοὺς οὐρανοὺς τοῦ γεμάτους αἰάχη ἀπὸ τὰ ἐνεργὰ ἡφαίστεια, τὴν κίτρινη θροσχὴ ἀπὸ τὰ ἐργοσιαῖά μας καὶ τὴν ἀπειλὴ τοῦ θανάτου, ποὺ ἀνεβαίνει ὡς αὐτοὺς, ἀπὸ τὶς πειραματικὲς ἐκρήξεις τῶν πυρηνικῶν βομβῶν. Ἐχοντας τὴ γῆν, τὰ ποτάμια, τὶς λίμνες, τὶς θάλασσές του χωρὶς ζωή, ἐνῶ πλάστηκαν καὶ ἔδιναν ὡς προχθὲς ζωή σ' ὅλη τὴ φύση, ἀπορεῖ ὁ δυστυχῆς πλανήτης μας πῶς συνέβη καὶ τὸν ἄφησαν στὴν τροχιά του οἱ ἐπισημονές μας, ἀφοῦ ἄρχισαν ἤδη νὰ ἀναζητοῦν ἄλλους κατοικήσιμους πλανήτες.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Κι ἡμεῖς; Ἐμεῖς καταστροφεῖς οἱ ἴδιοι, μὲ τὴν ἀπληστία μας καὶ τὰ ἀπορροήματά της, μὲ τὴν καταναλωτικότητά μας καὶ τὰ ἀπόβλητά της, συρράμαστε στὴν τροχιά τοῦ κακοῦ, μὴ ἔχοντας τὴ δύναμη οὔτε τὸν ἀγρυπνισμὸ αὐτὸ ρυθμὸ μας ν' ἀλλάξουμε, οὔτε τὴν ἰληγγιώδη ταχύτητά του ν' ἀνακόψουμε. Κι ἔτσι ὅλα, ἀνεξαιρέτως ὅλα, θουθὰ καὶ πονεμένα, ἀμαρτωλὰ καὶ μετανοιωμένα, μοιάζουν ὅπως τότε, στὴν ἐποχὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου νὰ συνθέτουν μιὰ κρίση, ποὺ «συνσενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν» καὶ νὰ συμμετέχουν «στὴν ἀποκαταδοκίαν τῆς κρίσεως καὶ σπὴν ἀπο-

Ο ορθόδοξος ελληνικός Ι. ναός της Ἁγίας Σοφίας στὸ
MIAMI (FLORIDA).

κάλυψη τῶν νιῶν τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. 8,22 καὶ 19). Μὰ θὰ ἦταν δυνατὸν μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα, νὰ περιμένουμε τὴν ἀποκάλυψη τῶν νιῶν τοῦ Θεοῦ; Ποιοὶ εἶναι αὐτοί; Ποῦ θὰ βρεθοῦν; Ποῦ θὰ τοὺς συναντήσουμε; Μήπως στὸν 21ο αἰῶνα;

Εἴπαμε σ' ἓνα σημεῖο τῆς ἀνάλυσης καὶ ἐξέτασης τοῦ θέματός μας, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τοῦ 20οῦ αἰῶνα ἀνάμεσα στὸ χοϊκὸ καὶ τὸν πνευματικὸ ἄνθρωπο διάλεξε τὸ χοϊκὸ, τὸ σάρκικο, τὸν αἰσθησιακὸ, αὐτὸν ποὺ νομίζει μορῆς τὴν πραγματικὴ γνώση, αὐτὸν ποὺ ἀπεχθάνεται καὶ μυκτηρίζει μάλιστα τὴ φράση «πνευματικὸς ἄνθρωπος». Ἄλλ' ἂν εἶναι ἔτσι τότε πῶς μπορούμε μὲ τὰ χοϊκά, τὰ σαρκικὰ μάτια μας νὰ δοῦμε, πέρα ἀπὸ τὰ δεκάξη χρόνια ποὺ μᾶς μένουν, τὸν 21ο αἰῶνα, ποὺ ἔρχεται; Ἄν εἶναι ἔτσι, πάνω σὲ ποιά λογικὴ στηρίζεται ἡ προσδοκία μας γιὰ καινοὺς οὐρανούς καὶ γῆ καινή, ὅπου ἡ δικαιοσύνη θὰ κατοικεῖ; Τί ἐκάνουμε ἢ τί κάνουμε γιὰ νὰ προλάβουμε, νὰ ἀναχαιτίσουμε, τὴν τραγικὴ μέρα ποὺ μᾶς ἔρχεται; Μᾶς τὸ λέγει ἀπερίφραστα ὁ Ἀπόστολος Πέτρος: «Ἡξει δὲ ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτί, ἐν ἧ οἱ οὐρανοὶ ρουζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καινούμενα λυθῆσονται, καὶ γῆ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσονται» (Β' Πέτρου 3,10).

Ἄρα ὅπως καὶ μπροστὰ στὴν ἀπειλούμενη ἐρήμωση καὶ ὀλικὴ καταστροφή σκεφθήκαμε τὴν «οἰκολογία», τὴ φροντίδα γιὰ τὴ φύση. Μὰ τὴν κάναμε καὶ αὐτὴ «πολιτικὴ». Ἀκόμα σκεφτόμαστε τὸ πότε θὰ τὴ θέσουμε σ' ὀλικὴ ἢ ἀναγκαστικὴ, διὰ νόμου, ἐφαρμογή. Σκεφθήκαμε καὶ τὴν εἰρήνη σὰν τὴ μόνη ἐλπίδα ἐπιβίωσης. Ἀλλὰ πῆ συναντίσαμε καὶ αὐτὴ τὴ φορὰ μὲ τὴν ἀνακωχή, ἐνῶ στὴν οὐσία τῆς ἢ ἀνακωχῆ χρησίμευε πάντα σὰν περίοδος προετοιμασίας γιὰ ἄλλη ἐπερχόμενη συμφορὰ. Ἄλλοι πάλιν τὴν ἔκαναν κωρανγή, διαμαρτυρία, πολιτικὴ ἀνυπακοή, συλλαλητήρια, πορεία γιὰ εἰρήνη καὶ φωνάζουν γιὰ τὸ πάγωμα παραγωγῆς πυρηνικῶν ὄπλων ἢ γιὰ τὴν ἀπομάκρυνση τῶν λεγόμενων θάσεων θανάτου. Ποιὲ δὲν τὴν εἶδαμε τὴν εἰρήνη σὰν τὴν κυριώτερη ἐπιδίωξή μας στὴ ζωὴ. Ἴσως γιὰ τὴν εἶδαμε, ἀλλὰ δὲν τὴν

ἐννοήσαμε σὰν τὴ συνισταμένη τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς δικαιοσύνης, ὅπως τὴν εἶδε καὶ τὴν ἐνόησε αἰῶνες πρὶν ὁ ψαλμοδὸς Δαυὶδ, ὅταν ἔγραφε: «Ἐλεος καὶ ἀλήθεια συνήνησαν δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κατεφίλησαν» (Ψαλμ. 84,11).

Ἡ Κληροκολαϊκὴ αὐτὴ Συνέλευσή μας, ἡ ΚΖ' σὴν σειρά μᾶς καλεῖ σὲ μιὰ ριζικὴ ἀλλαγὴ καὶ ἀναθεμελίωση τῆς ὄλης μας θεολογικῆς τοποθέτησης. Καὶ τῆς προσωπικῆς καὶ τῆς οἰκογενειακῆς καὶ τῆς κοινοτικῆς καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς. Ἄν εἶναι ἔτσι καὶ μερικῶς ἀλήθεια τὸ συγγὰ λεγόμενο, «ἀνδρωθήκαμε, ἐνγλωσσώθηκαμε, ὠριμάσαμε», τότε ἄς βροῦμε τὴ δύναμη μέσα μας ν' ἀλλάξουμε τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἀναστρέφῃ μας, καὶ πρὸ παντὸς τὴ σχέση μας πρὸς τὸ Θεό. Ἄν κάτι τέτοιο, ὅπως εὐχόμεσθε, συνέβαινε, τότε θὰ βεβαιώναμε, ὅτι πράγματι φθάσαμε στὴν ἐπίγνωση τῆς πίστεως στὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ καθένας μας στὸ ἐπιθυμητὸ σημεῖο δηλαδὴ «εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. 4, 13).

Μόνο μ' ἓνα τέτοιο πνευματικὸ ἀνέβασμα, θὰ μπορούσαμε νὰ ἐλπίσουμε, ὅτι θὰ φθάσουμε μιὰ μέρα στὴν κορυφὴ τοῦ 20οῦ αἰῶνα, γιὰ νὰ δοῦμε πραγματοποιούμενο τὸ ὄνειρό μας καὶ ἐπαληθευμένη τὴν προσδοκία μας γιὰ καινοὺς οὐρανούς καὶ γῆ καινή, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ. Καὶ θὰ σταθεῖ ἀληθινὴ ἡ ἐπαγγελία τοῦ Θεοῦ. Τὸ εἶπε ὁ ἴδιος: «Ἴδου καινὰ πάντα ποιῶ καὶ οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ» (Ἀποκ. 21,5).

Αὐτὴ τὴ μεγάλη χαρὰ, αὐτὴ τὴν ἀσύγκριτη ἀγαλλίαση, αὐτὴ τὴν ἡμέρα σωτηρίας σᾶς ἀξίζει νὰ τὴ ζήσετε. Καὶ γι' αὐτὸ σᾶς τὴν εὐχομαι μὲ ὅλη μου τὴν ψυχὴ. Γιατί, πιστέψτέ το, μὲ ὅλη μου τὴν ψυχὴ προσπάθησα νὰ σᾶς ἐπηρετήσω, καὶ νὰ σᾶς ἰκανώσω νὰ δεῖτε μὲ τὰ μάτια τῆς δικῆς σας ψυχῆς, ἔτσι καὶ ἀπὸ μακριά, τοὺς καινούργιους οὐρανούς καὶ τὴν καινούργια γῆ, ποὺ ὁ Θεὸς μέσ' στὸ ἄπειρό Του ἔλεος, θὰ σᾶς χαρίσει μιὰ μέρα, «ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ».

(Συνεχίζεται)

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ ΚΑΙ Η ΚΑΘΙΕΡΩΣΙ ΤΗΣ ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (1822) ΩΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΟΡΤΗΣ

Διακήρυξις τοῦ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ «πρὸς πᾶσαν τὴν Πελοπόννησον»*

Ζ' Εἰς τὴν τελευταία παράγραφο τῆς διακηρύξεως δίνεται ἀπὸ τὸν Ἀνδρούσης ἐντολή εἰς τὴν Γερουσία νὰ μεριμνήσῃ, μὲ εὐθύνη τῆς, ὥστε ἡ ἐγκύκλιος νὰ φθάσῃ ἐγκαίρως σὲ ὅλα τὰ ἐπαρχιακὰ κέντρα τῆς Πελοποννήσου. Αὐτὸς ἦταν ἄλλωστε καὶ ὁ λόγος ποῦ ὠδήγησε τὸν Μινίστρο νὰ συντάξῃ τὴν διακήρυξί του στὶς 14 Ἀπριλίου 1822. Ἐνα ὀλόκληρο μῆνα πρὸ τοῦ ἑορτασμοῦ (13 Μαΐου). Δείγμα καὶ αὐτὸ διοικητικῆς μερίμνης ὑψηλῆς ποιότητος.

**

Τὸ κείμενο εἶναι ἰδιογράφο. Ἐγγραφή «ἐν σχεδίῳ» ἰδιοχείρως ἀπὸ τὸν Ἰωσήφ. Εὐκόλα διακρίνει κανεὶς τὸν ὠραῖο γραφικὸ χαρακτήρα τοῦ ἀγωνιστοῦ ἱεράρχου. Καὶ τὴν σχετικὰ εὐανάγνωστη γραφή του.

Τὸ κείμενο τῆς διακηρύξεως καταλαμβάνει τέσσερες σελίδες μεγάλου σχήματος. Φραμμμένες σὲ πυκνὴ γραφή, ἀφίουν εὐρὺ περιθώριο, ἰδίως στὴν ἀριστερὴ πλευρά.

Φέρει τὴν ὑπογραφή: Ἀ ν δ ρ ο ῦ σ η ς Ἰ ω σ ῆ φ, κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο: Ὁ Μ ι ν ι σ τ ρ ο ς τ ῆ ς Θ ρ η σ κ ε ί α ς. Χωρὶς νὰ σημειῶναι σταυρὸ πρὸ τοῦ ὀνόματος ἢ κάποια ἄλλη σχετικὴ ἔνδειξι. Κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Ἀγῶνος οἱ περισσότεροὶ ἱεράρχες δὲν συνήθιζαν νὰ προτάσσουν τὸν σταυρὸ κατὰ τὴν ὑπογραφή των.

Ἡ διατύπωσι τοῦ κειμένου εἶναι σχεδὸν ἀφογή. Μαρτυρεῖ πρωτίστως βαθειὰ θεολογικὴ κατάρτισι τοῦ συντάκτη. Φαίνεται αὐτὴ σὲ ὅλη τὴν ἔκτασι τῆς ἐγκυκλίου. Κυρίως ὅμως στὸν ἐκτενέστατο πρόλογο.

Ἄλλὰ καὶ ἡ φιλολογικὴ ἀξία τοῦ κειμένου εἶναι πολὺ ἀξιόλογη. Ἐχει γραφὴ σὲ λογία γλώσσα, ὅπως ὅλα τὰ ἐπίσημα κείμενα τῆς ἐποχῆς. Μὲ ἀρκετὲς ὅμως ἀπλουστεύσεις. Ἰδιαιτέρως χαρακτηριστικὰ: Ἡ γλαφυρότητα τοῦ ὕφους. Οἱ ὠραῖες εἰκόνες. Τὰ ἐπιτυχεῖ παραδείγματα.

Ὁ τόνος εἶναι: ἐξ ἀρχῆς ἐνθουσιώδης. Ἄλλὰ συγκερατημένος, σοβαρὸς. Ἀκόμη καὶ σ' αὐτὸ τὸ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ πανηγυρικοῦ κείμενο ὁ Ἰωσήφ ἐμφανίζεται: διδακτικὸς. Σὰν ἀληθινὸς ἡγέτης δὲν κολυχεύει. Ἀντιθέτως στηλιτεύει: ἐντονα τὶς ἀδυναμίες τοῦ λαοῦ καὶ τὰ ἐλαττώ-

ματα μερίδας καιροσκόπων καὶ μικροφύχων ἀγωνιστῶν. Καὶ ἐπισημαίνει: τοὺς κινδύνους. Ἐκδηλῆ ἐξ ἄλλου εἶναι: ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῆς τέλους ἡ φλογερὴ ἀγάπη του πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸ πάθος του γιὰ ἐλευθερία.

Ἄξια ἰδιαίτερης προσοχῆς εἶναι: ὅσα ὁ Ἰωσήφ ἐκθέτει εἰς τὸν ἐμπνευσμένο καὶ μεγαλόστομο πρόλογό του. Ἐκεῖ διατυπώνει μὲ σαφήνεια τὶς σκέψεις καὶ τὴν φιλοσοφία του γιὰ τὴν ἐλληνικὴ Ἐπανάστασι. Βλέπει: διαρκῶς τὸν δάκτυλο τοῦ Θεοῦ νὰ κατευθύνῃ τὰ ἐλληνικὰ πράγματα. Ἡ ἀγάπη Του πρὸς τοὺς Ἕλληνας εἶναι δεδωμένη. Τὴν παρομοιάζει μάλιστα μὲ ἐκείνην ποῦ ἔδειξε ἄλλοτε γιὰ τὸν περιούσιο λαὸ Του, τοὺς Ἑβραίους, ὅταν τοὺς ἀπελευθέρωνε ἀπὸ τὴν φοβερὴ δουλεία τῶν Φαραῶ τῆς Αἰγύπτου.

Γιὰ τὸν Ἰωσήφ ἡ ἀποτίναξι τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ εἶναι σὲ τελευταία ἀνάλυσι ἓνα ἀκέραιο θαῦμα. Ἐνα θαῦμα ποῦ τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων τὸ χρεωστᾶ στὴν ἀπειρὴ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Τὸν ὀνομάζει: «Αὐτρωτὴ τῆς Ἑλλάδος». Γράφει: «Οἱ ἀποδίδοντες χάριτας εἰς τὸν Θεόν, πλησιάζουν εἰς τὴν ἀλήθειαν, καὶ γνωρίζουν ἀλάνθαστα τὸν Αὐτρωτὴ τῆς Ἑλλάδος»²². Καὶ ἀποφαίνεται: «Ὅδοι εἶναι ὁ Αὐτρωτῆς ἡμῶν καὶ οὐχὶ ἡμεῖς φίλοι πατριῶτα!»²³.

Ἡ θέσι αὐτῆ τοῦ Ἰωσήφ δὲν εἶναι μόνον διωματικὸ γεγονός. Ἀπόρροια τῆς μεγάλῃς του πίστεως. Ἐναρμονίζεται συγχρόνως ἀπόλυτα καὶ πρὸς τὴν γενικὴ ἰδεολογικὴ γραμμὴ τῆς ἐπαναστατικῆς ἡγεσίας τοῦ ἔθνους, πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς. Σὲ κάθε εὐκαιρία οἱ ἐπαναστάτες διακηρύσσον ὅτι ὁ Θεὸς ἀποφάσισε τὴν ἐλευθερία τῶν Ἑλλήνων. Ὅριστικὰ καὶ τελεσίδικα. Ὁ Θεός. Κολοκοτρώνης ἐκλαϊκεύει τὴν ἰδέα αὐτὴ μὲ τὸν δικὸ του ἀμίμητο τρόπο: «Ὁ Θεὸς ἔθαλε τὴν ὑπογραφή του καὶ δὲν τὴν παίρνει πίσω! Μὴ γραμμὴ ποῦ ἀναμφισβήτητα ἀναπτέρωνε τὸ ἥθικὸ τῶν Ἑλλήνων στὸν ἀγῶνα καὶ ἀδυσώπητο ἀγῶνα τῶν ἐναντίων τῶν Τούρκων.

Ἐξ ἴσου ἐμπνευσμένος εἶναι καὶ ὁ ἐπιλογος τῆς διακηρύξεως. Ἐδῶ ὁ Ἰωσήφ, καθιερώνοντας τὸν ἑορτασμὸ τῆς ἐπετείου τὴν νικηφόρου μάχης τοῦ Βαλτετσίου, ἀναφέρει: σὲ παρόμοιους ἑορτασμοὺς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. «Διὰ τοιοῦτον τέλος», γράφει, «ἐκροτήθη τὸ Ἄμφι-

22. Βλέπε κείμενο Διακηρύξεως.

23. Αὐτόθι.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 701 τοῦ ὑπ' ἀρ. 22 τεύχους.

κτιονικόν Συνέδριον, τὰ Ὀλύμπια, καὶ ὅς' ἄλλα ἀναγινώσκωμεν νόμιμα ἢ ἔθιμα τῶν ἀθανάτων προγόνων μας»²⁴.

Τελειώνει με ἐνθουσιώδη προτροπή μιμήσεως τοῦ παρδειγματός ἐκείνων, «τῶν ὑποίων τὰ ἴχνη, ἐὰν ἀκολουθήσωμεν πρώϊμα, εἰς ὁδοὺς μάλιστα φερούσας ἐπὶ τέλος αἴσιον (θὰ φέρωμε) τὰ ἀνά χειρας πράγματα...». Ὡστε «γ' ἀπολαύσωμεν μετὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ τὴν γνησιότητα τοῦ ἐλληνικοῦ ὀνόματος»²⁵. Πόθος καὶ δράμα ὄλων τῶν φωτισμένων ἡγετῶν τοῦ Εἰκοσιένα, μεταξὺ τῶν ὁποίων κορυφαία θέσι κατέχει ὁ Ἀγδρούσης Ἰωσήφ, ἦταν ἡ δημιουργία μιᾶς Ἑλλάδος πού γ' ἀποτελεῖ τὴν ἀντάξι καὶ ἀδιάσπαστη συνέχεια τῆς ἀρχαίας δοξασμένης πατρίδας.

***

Καὶ ἤδη παραθέτουμε αὐτόστιχο τὸ κείμενο τῆς ὑπουργικῆς διακηρύξεως τῆς 14ης Ἀπριλίου 1822. Ὅπως ἀκριθῶς ἔχει γραφῆ ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ ἐπιφανοῦς ἡγέτη:

Ἀριθ. 224

Πρὸς πᾶσαν τὴν Πελοπόννησον

Διακηρύττειται

Φιλελεύθεροι πατριῶται! Δὲν ἤξεύρω ποίας ιδέας ἔχετε! διὰν βλέψης ὑπὸ τοὺς πόδας σου ἐκείνους τοὺς τρομεροὺς τυράννους· διὰν ἐξαριθῆς σπάθην εἰς τὸν μηρόν σου, καὶ περιπατῆς σοβαρὸς, ὅπου δὲν ἐτολμοῦσες μῆτε νὰ πλησιάσῃς πρότερον· διὰν ἐμβαινήσῃς εἰς τοῦτους τοὺς Ναοὺς, ὅπου πέρουσι μὲν ἐλαιρέυετο ἢ ὁδελυρὰ θρησκεία τοῦ Μωάμεθ, τῶρα δὲ προσκυνεῖται τὸ ὄνομα τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ, ἢ Ὑπερούσιος καὶ ἀδαιρέτος ἁγία Τριάς, ὁ νῦν καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· διὰν λέγω ἐμβαίνειτε εἰς τοὺς θεῖους τοῦτους Ναοὺς, ὁποίας ιδέας συλλαμβάνετε;

Ὁ μὲν λέγει· τ' ἄρματα μου, ἢ ἀνδρεία τοῦ θραχίονός μου κατώρθωσε τὸ πᾶν ὁ δὲ, ἢ φρόνησίς μου· ἔτερος, αἱ Μηχαναὶ καὶ ἐνέργειαι μου καὶ ἄλλος ἄλλο προβάλλει αἴτιον. Τινὲς δὲ ἀποδίδοντες χάριτας εἰς τὸν Θεόν, πλησιάζουν εἰς τὴν ἀλήθειαν, καὶ γνωρίζουν ἀλάνθαστα τὸν Ἀνιρωτὴν τῆς Ἑλλάδος· οὗτος εἶναι ὁ Ἀνιρωτὴς ἡμῶν, καὶ οὐχὶ ἡμεῖς φίλοι πατριῶται! Αὐτὸς ἀπὸ χρόνων αἰωνίων προσώρισε τὴν ἐλευθερίαν ἐνὸς Λαοῦ, τὸν ὅποιον ἐξηγόρασε μὲ τὸ αἷμα τοῦ ἡγαπημένου νιού Του!

Ἴδε μ' ἕνα βλέμμα τοὺς Ἕλληνας. Παρατήρησε τοὺς ἐχθρούς. Σύγκρινε τὴν ἐδικὴν σου πτωχείαν, τὸ ἀνέτοιμον, τὸ ἀφοδιάσιον ὅλα ἄλλα· μὲ τὰ πλούτη ἐκείνων, τὰ ὄπλα, τὸν ἀριθμὸν τοῦ πλήθους καὶ δὲν θέλης χρειασθῆ ἕτερα παραδείγματα ἐναργέστερα.

24. Αὐτόθι.

25. Αὐτόθι.

Καὶ μ' ὄλον τοῦτο δὲν ἐκρύβησαν ἀπὸ προσώπου σας; Δὲν φορῖται πρὸς τὴν ὑψωσιν τῆς σιαυροφόρου Σημαίας τῶν εὐσεβῶν; Πόθεν ἐπροξενήθη οὗτος ὁ πονηρὸς φόβος εἰς τὸν ἐχθρόν; Ἰσως ἀπὸ βαρβαρότητα, ἢ ἀπορίαν του, ἤθελεν εἶπει τις.

Ἄλλ' ἡμεῖς πότ' ἐδείχθημεν ἐμπειρότεροι, ἢ στρατηγομακίωτεροι²⁶, ἢ εὐτακίωτεροι; Πόσοι δὲν ἠκολούθησαν καὶ ἀκολουθοῦν λειποταξίαι; Ποῖος ἔδειξε πρόεπουσαν εὐπειθειαν; Ποῖα στρατηγήματα, ἢ μηχανικὴ τέχνη μᾶς πληροφορορεῖ ὅτι Ἡμεῖς, καὶ ὄχι τοῦ Θεοῦ ἢ δύνამεις;

Ἡμεῖς ἄοπλοι, ἀφοδιάσιμοι, πτωχοί, ἀνυπόδητοι! Καὶ μ' ὄλον τοῦτο παντοῦ θριαμβεύομεν. Βλέπομεν τοσαῦτα τροπαια λαμπρά, καὶ μάλις μίαν ἐνδοξὸν Νίκην τοῦ Βαλιετοῦ, ὅπου ὀκτακόσιοι μόνον Ἕλληνες κατεπολέμησαν ὀκτὼ χιλιάδας ἐχθρόν.

Οἱ ἐχθροὶ μ' ὄλον ὅτι ἀνέγνωσαν τόσα γράμματα παρασαιτικά τῆς ἀδυναμίας μας, καὶ ἔπρεπε νὰ ὀρμῶν ὡς λέοντες κατὰ πιθήκων δὲν ἐδυνήθησαν μῆτε θέσιν τόπου, μῆτε πόλιν μῆτε ἴχνος ποδὸς νὰ κυριεύσουν, ἀλλ' ἐπαραδόθησαν καὶ παραδίδονται ὀλίγον καὶ ὀλίγον εἰς χεῖρας μας. Τότε μόνον ἐπροχώρησαν αὐτοί, διὰν ἡμεῖς ὑπερήφανοι καὶ καυχημαῖται ἐτρέχομεν ὀπίσω αὐτῶν ἀφρόνως, ἀποβλέποντες εἰς τὴν αἰσχροκέρδειαν μᾶλλον, ἢ τὴν ἐλευθερίαν. Ἔργον θεομίσητον, καὶ μυρίων αἰχμαλωσιῶν πρόξενον.

Ὁ Σουλτάνος θανατῶνει τὸν ἀείμησον Πατριάρχην Γρηγόριον, καὶ τοὺς Ἀρχιερεῖς τῆς Συνόδου. Ἀποκεφαλίζει τοὺς πλεισιτέρους τῶν εὐγενῶν καὶ λογάδων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Δὲν λυπεῖται καμμίαν ἡλικίαν, καὶ φανερὰ ἐναντιώνεται εἰς τὰ ἴδιά του συμφέροντα. Τάχα ἠμποροῦμεν νὰ τὸν εἰπῶμεν ἀκριτον ἢ ἀνόητον, ἐν ὧ καὶ αὐτὸς ἔχει ἐμπειρίαν καὶ πρᾶξιν, καὶ περὶ αὐτὸν εὐρίσκονται τόσοι καὶ τόσοι Σύμβουλοι; Ὁχι, ὄχι! Κανεῖς νοῦν ἔχων, δὲν θέλει εἶπη τοιοῦτον τὸν Σουλτάνον· ἀλλὰ τωφλωθέντα καὶ μαραινόντα, ἐπειδὴ ἔφθασαν αἱ ἡμέραι τῆς καταιστροφῆς αὐτοῦ.

Παρησιάζεται εἰς τὴν θάλασσαν μ' ἕνα Στόλον, ὅστις ὡς πρὸς τὰ ἐλληνικὰ πλοῖα ἐφαίνετο λέων πρὸς κώνωπας· μ' ὄλον τοῦτο ἐπέστρεψε τρεῖς κατηφανισμένους, ἔντρομος καὶ ἀπελπισμένους.

(Συνεχίζεται)

ΚΩΝ/ΝΟΣ Ν. ΞΕΝΟΓΙΑΝΝΗΣ

26. Δημοσιεύομε τὸ κείμενο ὅπως ἀκριθῶς ἔχει, μὲ τὴν σύνταξιν καὶ ὀρθογραφίαν του. Ἄλλωστε ἀνήκει εἰς τὰ ὄρκα κείμενα τῆς περιόδου τοῦ Ἀγῶνος. Ἐργάφη ἀπὸ ἄνθρωπο πού γνωρίζε θαυμάσια τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσα. Τὰ ἐλάχιστα σφάλματα δὲν μειώνουν διόλου τὴν ἀξία τοῦ κειμένου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

«Χριστός γεννᾶται, δοξάσατε».

Διὰ μίαν ἀκόμη φοράν κατὰ τὸν ἐπιχειρηματικὸν ἐφορῶν τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος θὰ ἀκουσθῶν οἱ λόγοι τοῦ ἕμμου: «Χριστός γεννᾶται, δοξάσατε· Χριστός ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε· Χριστός ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε».

Αἱ ἐκφράσεις αὗται παρελήφθησαν ἀποστόλοι ἐκ τοῦ λη' λόγου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου «εἰς τὰ Θεοφάνεια, εἶπον Γενέθλια τοῦ Σωτῆρος» (Migne Ε.Π. 36, 312-316). Συμφώνως πρὸς τὸν λόγον τοῦτον, κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Χριστουγέννων «εορτάζομεν ἐπιδημίαν Θεοῦ πρὸς ἀνθρώπους, ἵνα πρὸς Θεὸν ἐνδημῶμεν ἢ ἐπανέλθωμεν..., ἵνα, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον ἀποθέμενοι, τὸν νέον ἐνδυσώμεθα· καὶ ὥσπερ ἐν τῷ Ἀδὰμ ἀπεθάνομεν, οὕτως ἐν Χριστῷ ζήσομεν, Χριστῷ καὶ συγγεννώμενοι καὶ συσταυρούμενοι καὶ συναπαυματοῦμενοι καὶ συναποστασάμενοι...».

Ὅθεν, κατὰ τὸν ἱερόν Πατέρα, πρόκειται νὰ εορτάζωμεν τὰ Χριστούγεννα «μὴ πανηγυρικῶς, ἀλλὰ θεϊκῶς· μὴ κοσμικῶς, ἀλλ' ὑπερκοσμικῶς». Μόνον τοιοῦτοτρόπως θὰ ἔχουν ἐφαρμογὴν καὶ εἰς ἡμᾶς οἱ διδασκαλῆς ἐκφράσεις ὑπομιμησάμενες λόγοι του: «Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει τῆς ἀγνοίας, ἰδέτω φῶς μέγα τῆς ἐπιγνώσεως· αὐτὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε τὰ πάντα καινά».

«Ἀρχῶν τῆς εἰρήνης».

Εἰς μίαν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἔχει ἐνταθῆ εἰς παγκόσμιον κλίμακα ἡ προσπάθεια διὰ τὴν ἐξάλειψιν τῶν ἐπιπροσδοπιῶν εἰς τὴν ἐδραίωσιν τῆς παγκοσμίου εἰρήνης ἐμποδίων, ἔχει ὅλως ἰδιαιτέρως σημασίαν τὸ γεγονός, διὸ ἡ ἐορτὴ τῶν Χριστουγέννων θὰ ὑπομνήσῃ ἐκ νέου τὸ «καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη» (Λουκ. 6', 14) καὶ τὸ διὸ ἐν τῇ φάνη ἀνακλιθεὶς Κύριος εἶναι ὁ «Ἀρχῶν τῆς εἰρήνης», «Ὅστις «ἐδηγγέλισατο εἰρήνην τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς» (Ἐφ. 6', 14,17).

Ὅθεν εὐδοκῶς ἐν τῷ «Θ' Συνεδρίῳ τῆς Πανελληνίας Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴ Διεθνή Ὑψωση καὶ Εἰρήνην» ὁ ἐκπροσωπῶν τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ κ. Ἱ. Χατζηφώτης ὑπέμνησε τὴν δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας πρὸς χάριν τῆς διεθνούς ὑφέσεως καὶ εἰρήνης καὶ ὑπεργράμμιση, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τοὺς λόγους τοῦ Μ. Βασιλείου: «Ἄνω γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἢ ἀληθής... Ὁ ζητῶν εἰρήνην Χριστὸν ἐκζητεῖ, διὸ Αὐτός ἐστὶν ἡ εἰρήνη; ὅς ἐκίτε τοὺς δύο εἰς ἓνα κοινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην καὶ εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Σταυροῦ Αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς».

Σταυροφορία ὑπὲρ τοῦ Πατριαρχείου

Ἱεροσολύμων.

Εἶναι κατὰ πάντα ἀξιέπαινος ἡ πρόσφατος λαμπρὰ πρωτοβουλία τῆς «Ἐταιρείας Χριστιανικοῦ Θεάτρου» διὰ τὴν ἐν τῷ «Παρθασῶν» ὀργάνωσιν ἐκδηλώσεως πρὸς προβολὴν τῆς μεγάλης ἀποστολῆς τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων καὶ πρὸς ὑπόμνησιν τοῦ ἐπείγοντος ζητήματος τῆς λίαν ἀναγκαῖας ἠθικῆς καὶ ἔθικῆς ἐνισχύσεως αὐτοῦ. Ὡς εἰπόντες ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ εἰς τὸ χαιρετιστήριον μῆνυμά του, ἡ ὅλη ἐκδήλωσις ὀργανώθη, «ἵνα ἐκφράσῃ τὸ σέβας καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Πανάγιον Τάφον καὶ τὴν Μητέρα τῶν Ἐκκλησιῶν Σιωνίτιδα Ἐκκλησίαν, πρὸς δὲ ἵνα προκαλέσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Πανελληνίου διὰ τὴν συντήρησιν, ἀνακαίνισιν καὶ ἐπὶ ἄνωσιν τῶν ἐκεῖσε Ἑλληνικῶν Ἱερῶν Καθιδρυμάτων».

Οἱ ὑπερχίλιοι Ἕλληνες πολῖται, οἵτινες παρηκολούθησαν κατὰ τὴν ἐκδήλωσιν ἀπ' ἐνός ταινίαν ντοκμανταῖρ καὶ ἐγχρώμους διαφανείας καὶ ἀπ' ἐτέρου ὀμιλίαν καὶ συζήτησιν, γενομένης ὑπὸ διαπραπῶν ἐκπροσώπων τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ τόπου, ἐνέκριναν ὀμοφώνως ψήφισμα, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀπ' ἐνός ὑπομνησάμενοι αἱ ἐπὶ μέρους ἀνάγκαι τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, ἀπ' ἐτέρου τονίζεται, διὸ αὗται «πρόκειται νὰ συνειδητοποιηθῶν ἀπὸ τὸ σύνολο τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν ἡγεσία μας», καὶ τρίτον διακηρύσσεται, διὸ «ἡ ὑπόθεσις τῶν Ἀγίων Τόπων εἶναι ἀυτόχρημα ἐθνικὴ καὶ ἡ μὴ ἔγκαιρη ἀντιμετώπισή της ἀναπόφευκτα ὀδηγεῖ σὲ συρρίκνωσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, κίνδυνον τὸν ὁποῖο, πάση θυσίᾳ, τὸ Ἔθνος πρόκειται νὰ ἀποτρέψῃ».

Α' Πανελλήνιον Συνέδριον

Ἑκκλησιαστικοῦ Τύπου.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης κ. Τιμόθεος ἐκήρυξε τὴν ἐναοξίαν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Α' Πανελληνίου Συνεδρίου Ἑκκλησιαστικοῦ Τύπου, τὸ ὁποῖον ἀπὸ 12ης μέχρι 17ης Νοεμβρίου 1984 τῆ πρωτοβουλία τῆς Ὀρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης ἐπραγματοποιήθη ἐν τῇ ἔδρᾳ τοῦ Ἰδρύματος (Κολυμπάρι Χανίων) ὑπὸ τὴν ἐδραίωσιν τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας ταύτης Σεβ. Μητροπολίτου Κισάμου καὶ Σελίνου κ. Εἰρηναίου καὶ διὰ τῆς συντονιστικῆς ἐπὶ τῆς Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἰδρύματος Δρος Ἀλεξάνδρου Παπαθεοῦ.

Αἱ συζητήσεις περυσιστράφησαν εἰς ἐπισήμανσιν ἀπ' ἐνός τῆς σπουδαιότητος τῶν δύο περίπου ἑκατον-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ

Δεκαοκτώ εκπρόσωποι τής 'Εκκλησίας και Συλλογικών φορέων συνήλθαν σέ σύσκεψη στό Γραφείο Τύπου τής 'Αρχιεπισκοπής 'Αθηνών (26.11.84) κι ένεκρίναν τό παρακάτω τηλεγράφημα πού στάλθηκε στόν Πρωθυπουργό, τόν Πρόεδρο τής Βουλής, τούς άρμόδιους 'Υπουργούς, τούς 'Αρχηγούς τών κομμάτων και τούς Εισαγγελείς 'Αρείου Πάγου και Πρωτοδικών:

«Διαμαρτυρόμαστε έντονα γιά τό γύρισμα στό 'Ολυμπιακό Στάδιο και την έτοιμαζόμενη προβολή τής νέας αντικληρωκής ταινίας «'Εθνική Παλάδων» πού σκοπό έχει τόν διασυρισμό τού ιερού κλήρου και λαού με άπρόβλεπτες εξέλιξεις σέ περίπτωση πού τελικά ή ταινία θά προβληθεί. Σάς παρακαλούμε γιά την άμεση λήψη τών άπαραιτήτων

ιάδων εκκλησιαστικών έντύπων, τά όποια κυκλοφορούν έν 'Ελλάδι και Κύπρω, άφ' έτέρου τής έλλειψης συνεργασίας και συντονισμού αυτών, τούθ' όπερ ζημιώνει και ύποβαθμίζει τό έργο τής 'Εκκλησίας, και τρίτον τών προβλημάτων τής δεοντολογίας τού 'Εκκλησιαστικού Τύπου. Τέλος συνεκροτήθη τόσον Συντονιστική 'Επιτροπή, ήτις θά προωθήση τάς προτάσεις και αποφάσεις τού Συνεδρίου διά την βελτίωσιν τών εκκλησιαστικών έντύπων και θά ένημερώση σχετικώς τό Οικουμενικόν Πατριαρχείον και τάς 'Εκκλησίας 'Ελλάδος, Κύπρου και Κορήτης, όσον και 'Εκτελεστική 'Επιτροπή πρós διεκπεραίωσιν τών αποφάσεων τής Συντονιστικής 'Επιτροπής.

'Η «'Εκκλησία» χαίρει διά την προαγμάτωσιν τού Συνεδρίου και εύχεται, όπως τάχιστα πραγματοποιούν οί ύψηλοι στόχοι αυτού, ότινες αποβλέπουν εις την καλύτεραν έν τώ μέλλοντι συνεργασίαν τών εκκλησιαστικών έντύπων και εις την άπό κοινού αγωνιστικήν παρουσίαν και μαρτυρίαν των.

Βασίλειος Μουστάκης (†).

Μετά μεγάλης λύπης τό Χριστεπώνυμον πλήρωμα τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος έπληροφόρηθη την πρós Κύριον εκδημίαν τού διακεκριμένου θεολόγου, λογοτέχρον και δημοσιογράφου Βασιλείου Μουστάκη, ό οποίος επί δεκάδας έτών ύπηρεζε τακτικός συνεργάτης τών εκκλησιαστικών μας περιοδικών.

'Ός αναφέρεται εις την νεκρολογία, ή όποια δημοσιεύεται έν τώ ταυαρίθμω φύλλω τού «'Εφημερίον», «ό Β. Μουστάκης διακρίθηκε ως άκαταπόνητος καλός σπορέυς σιόν άγρό τής ελληνικής πνευματικής ζωής κι ως διάκονος τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος και όλοκλήρου τής 'Ορθοδοξίας. Με τά πάντα χαρίσματά του, με τόν άριστο θεολογικό και φιλολογικό έξοπλισμό του, με τή γλωσσομάθειά του, με τό λο-

μέτρων σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, ώστε να εκλείψει τό φαινόμενο πού γενικότερα προσβάλλει τό πολιτιστικό επίπεδο τού λαού μας και μάς εκθέτει διεθνώς. 'Ελευθερία τής τέχνης είναι άπαραίτητη και επιβεβλημένη, ή άσυδοσία όμως, ή διακωμώδηση, ή έξύθριση και ή κατασυκοφάντηση τού άνόνημου πατά είναι άπαραδέσκη και έθνικά και πολιτιστικά και θρησκευτικά επιζήμια. 'Απόδειξη ή εύρύτατη προβολή τών ελληνικών άντικληρικών ταινιών στην Τουρκία».

Τό τηλεγράφημα ύπογράφουν οί εκπρόσωποι τής 'Αρχιεπισκοπής 'Αθηνών, τού 'Ιερού Συνόδου Κληρικών 'Ελλάδος, τής Πανελληνίου 'Ενώσεως Θεολόγων, τής 'Αδελφότητος 'Εκπαιδευτικών Κληρικών «Κοσμάς ό Αιτωλός», τής 'Εταιρίας Χριστιανικού Θεάτρου, τού Πανελληνίου Συλλόγου 'Ιεροφαλτών, τής Χριστιανικής Δημοκρατίας, τής ΧΑΝ κ.λπ.

('Από τό Γραφείο Τύπου τής 'Ιεράς Συνόδου)

γοιχνικό του τάλαντο, με την πηγαία και γνήσια ποιητική του ευαισθησία, με την κριτική του ικανότητα και με την πρωτότυπη καλλιτέπεία του έβαλε την ιδική του σφραγίδα σέ εύρεία περιοχή τής πνευματικής ζωής τής 'Ελλάδος».

'Αληθώς εις πολλούς τομείς τού πνευματικού βίου, τούς όποιους συνοπτικώς αναφέρομεν εις την μνημονευθείσαν νεκρολογία, ό έξ ήμών μετασίας έκλεκτός συνεργάτης Β. Μουστάκης ύπηρεξε πρωτοπόρος και ρηξικέλευθος σκαπανεύς.

Εΐη αιωνία ή μνήμη του.

'Ανατριχιαστικά άποκαλύψεις.

Καθ' ά. ανεγράφησαν εις τόν Τύπον, ό «Διεθνής 'Οργανισμός Παιδιού» άπεκάλυψε, ότι περισσότερα τών 170 εκατομμυρίων παιδιών εις όλον τόν κόσμο είναι σήμερα (παρά την θέλησί των ή έν άγνοία των) άναμειγμένα εις την πορνείαν και την πορνογραφίαν. Ούτω λ.χ. έν Μεμβούρη ύπάρχει «Διεθνές Γραφείον Ειδών Σέξ», τό όποιον «άσχολείται ουστηματικώς με εκδόσεις παιδικής πορνογραφίας». Ειδικότερον αναφέρεται, ότι αναρίθμητα παιδιά (σίπιουν θύματα τών δουλεμπόρων, χρησιμοποιούνται διά πορνείαν, πορνογραφίαν, παιδευσιάν και ως δούλοι».

Αί άποκαλύψεις αυτές, αί όποια είναι τώ έντι ανατριχιαστικά και συνταρακτικά, επιβάλλουν την κινητοποίησιν και συνένωσιν πάντων τών άρμόδιων πρós διοργάνωσιν διεθνούς σιασοφορίας, ή όποια άφ' ενός θά αποβλέπη εις την προφύλαξιν τών παιδιών εκ τών επαπειλούντων αυτά ήθικών κινδύνων και άφ' έτέρου εις την παρακίνησιν τών κυβερνήσεων όλων τών χωρών πρós λήψιν άυστηροτέρων μέτρων έναντίον τών έμπορευομένων την παιδικήν ήλικίαν, οί όποιοι πρέπει να τιμωρούνται παραδειγματικώς.

Ίερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μον. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, κατὰ τὸν μῆνα Νοέμβριον:

Ἐ δ ἔ χ θ η τὸ ἐν Ἑλλάδι Προεδρεῖον τῆς UNICEF εἰς τὸ ὁποῖον ἐπέδωσε ἐπιταγὴν 5.000.000 δρχ. διὰ τὰ λιμοκτονοῦντα παῖδιά τῆς Ἀφρικῆς καὶ τὸν βουλευτὴν κ. Παπαπολίτην (1.11.), τὸν καθηγητὴν Πανεπιστημίου κ. Μουτσόπουλον (15.11), τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Τιμόθεον καὶ τὸν Διευθυντὴν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς κ. Βλάχον (20.11), τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Ἀλέξιον ὡς καὶ διαφόρους ἐπιτροπὰς (27.11).

Π ρ ο ἡ δ ρ ε υ σ ε τῶν Συμβουλιῶν τῶν Κληροδοτημάτων Μπαύλλια καὶ Καλλισαερίου (13.11), τοῦ TAKE καὶ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας (15.11).

Χ ο ρ ο σ τ ἄ τ η σ ε κατὰ τὴν Δοξολογίαν διὰ τὴν Ἑθνικὴν Ἀντίστασιν (25.11).

Π α ρ ἔ σ τ η κατὰ τὴν θ. Λειτουργίαν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ἱ. Ναῷ καὶ προσεφώνησε τὸν λειτουργήσαντα Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Καρελίας καὶ πάσης Φινλανδίας κ. Παῦλον (18.11).

Ἱ. Μητρόπολις Γρεβενῶν

Τὴν 5ην Δεκεμβρίου λήγοντος ἔτους ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ ἱερομόναχος Ἀμφιλόχιος Κοντοξενάκης, ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου (Ζάβορδας), τῆς ὁποίας κτήτωρ τυγχάνει ὁ γνωστός εἰς τὸν μακεδονικὸν χῶρον ὄσιος Νικάνωρ.

Ὁ κοιμηθεὶς ἐγεννήθη εἰς Ἱμβρόν. Εἰκοσαετῆς μετέβη εἰς Ἅγιον Ὄρος καὶ καρεῖς μοναχὸς ἐχειροτονήθη διάκονος (30.6.1924). Ἀπὸ τὸ ἔτος 1933 καὶ ἐντεῦθεν ὑπηρέτησεν ὡς διάκονος εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν ἁγίου Νικολάου Χάλκης. Ἐμόνασεν εἰς τὰ Μετέωρα καὶ τὸ 1952 ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Χερουβεῖμ. Ἐχρημάτισεν ἐφημέριος εἰς ἐνοριακοὺς Ναοὺς τῆς Καλαμπάκας (1958-61) καὶ ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς ἁγίου Στεφάνου Μετεώρων. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1962 κ. ἐξῆς ἦτο ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Μεταμορφώσεως (Ζάβορδας) ἕως τοῦ βαθυτάτου γήρατος, ἐκδαπανήσας ἑαυτὸν διὰ τὴν ἐπίλυσιν θεμάτων τῆς Ἱ. Μονῆς, ἐνῶ ὡς ἐφημέριος τῆς κώμης Κυδωνιῶν ἀνεκαίνισεν ἐκ βάθρων τὸν Ἱ. Ναόν. Ἦτο ἐλεήμων, καλοκάγαθος καὶ φιλόξενος, γνήσιος πνευματικὸς πατήρ. Ἡ ἐκδημία του συνενέκησεν τὸν εὐσεβῆ λαὸν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ὅστις σύσσωμος ἀπέδωσε τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν κατὰ τὴν κηδεῖαν του.

Ἱ. Μητρόπολις Ἡλείας καὶ Ὠλένης

Ἄ ν α κ ο ἰ ν ω σ η — ἔ κ λ η σ η

Τοῦ Μητροπολίτου Ἡλείας Γερμανοῦ, τοῦ Νομάρχου Ἡλείας Ἑρακλῆ Παπαδοπούλου καὶ τῶν Προέδρων τῶν Ὑγειονομικῶν Συλλόγων Ἱατρικοῦ, Ὀδοντιατρικοῦ καὶ Φαρμακευτικοῦ Πύργου καὶ Ἀμαλιάδος.

Σ' ὄλους εἶναι γνωστὴ ἡ φοβερὴ πείνα τῶν κατοίκων τῆς Αἰθιοπίας καὶ μάλιστα τῶν παιδιῶν, ποὺ ἐξ αἰτίας τῆς

πεθαίνουν κάθε ἡμέρα. Σὲ 500.000 ὑπολογίζονται νὰ φθάσουν οἱ θάνατοι ἀπὸ τὴν πείνα τὸν ἐρχόμενο χρόνον, ἂν δὲν ἐπέμβουν οἱ συνάνθρωποι μὲ τὴν βοήθειά τους.

Σ' αὐτὴν τὴν κατάστασιν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μείνῃ ἀδιάφορη καὶ ἀδρανὴς ἡ Χριστιανικὴ Ἡλεία, μὲ τὴν φιλόανθρωπον παράδοσίν της καὶ τὴν Ὀλυμπιακὴ Φλόγα.

Πρὸς τοῦτο μετὰ ἀπὸ σχετικὴ πρότασιν τοῦ Προέδρου τοῦ Ἱατρικοῦ Συλλόγου Πύργου ἀποφασίσασαμε τὰ ἑξῆς:

1. Νὰ διενεργηθῇ στὴν Περιφέρειά μας τὴν Κυριακὴν 2 Δεκεμβρίου ἔρανος γιὰ τὴν ἀνακούφισιν τῶν παιδιῶν τῆς Αἰθιοπίας καὶ τὴν πρόληψιν τοῦ ἀφανισμοῦ τους.

2. Συγκροτοῦμε Τοπικὰς Ἐπιτροπὰς τοῦ ἔρανου ἀπὸ τὸν Ἐφημέριον, τὸν Δήμαρχον ἢ τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Κοινότητος, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ τὸν Ἀστυνόμον καὶ τὸν ἱατρὸν ἢ φαρμακοποιόν, ὅπου ὑπάρχουν, οἱ ὁποῖοι θὰ συγκεντρώσουν τίς προσφορὰς τῶν κατοίκων τῆς Περιφέρειας τους.

3. Οἱ Ἐπιτροπὰς ἢ τὰ Σχολεῖα τὰ χρήματα ποὺ θὰ συγκεντρώσουν θὰ καταθέσουν ἐντὸς 2 - 3 ἡμερῶν εἰς μίαν Τράπεζαν τῆς περιοχῆς τους (Ἐθνικὴ, Ἀγροτικὴ, Ἐμπορικὴ), μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ μεταφερθοῦν εἰς τὸ ἀντίστοιχο Ὑποκατάστημα τῆς Τραπεζῆς τῶν στὸν Πύργον, ποὺ ὑπάρχει Εἰδικὸς Λογαριασμός: Ἱε ρ ἄ Μ η τ ρ ὀ π ο λ η Ἡ λ ε ἰ α ς — Ἐ ν ἰ σ χ υ σ η π ε ἰ ν ῶ ν τ ω ν τ ἧ ς Α ἰ θ ἰ ο π ἰ α ς, στέλλοντάς τὴν Ἱερά Μητρόπολιν ἕως ἀντίγραφον τοῦ Πρακτικοῦ συγκεντρώσεως τῶν χρημάτων μαζί μὲ ἀντίγραφον ἀποδείξεως καταθέσεως Τραπεζῆς.

4. Σ' αὐτοὺς τοὺς Λογαριασμοὺς τῶν Τραπεζῶν δύναται φυσικὰ νὰ καταθέσουν καὶ ὅποιοι ἄλλοι ἐπώνυμοι καὶ ἀνώνυμοι ἐπιθυμοῦν καὶ δὲν πρόλαβαν νὰ δώσουν τὸν ὀβολὸν τους στὴν Ἐπιτροπὴ τῆς περιφέρειας τους.

5. Μεταξὺ τῶν Μαθητῶν τῶν Δημοτικῶν, Γυμνασίων καὶ Λυκείων τῆς Περιφέρειας μας θὰ διενεργηθῇ ὁ ἔρανος τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ Προστάτου τῶν Ὁρφανῶν, ἡμέρα Πέμπτη 6 Δεκεμβρίου. Ἐτσι ἐφέτος καὶ ἡ καθιερωμένη ΔΡΑΧΜΟΥΛΑ τῆς ΑΓΑΠΗΣ τῶν Μαθητῶν θὰ διατεθῇ γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν. Γιὰ νὰ σωθοῦν τὰ παῖδιά τῆς Αἰθιοπίας ἀπὸ τὴν πείνα.

Κάνομε θερμὴ ΕΚΚΛΗΣΗ στὰ φιλόανθρωπα αἰσθήματα τῶν εὐγενῶν κατοίκων τῆς Ἡλείας νὰ ἀνταποκριθοῦν μὲ γενναιότητα καὶ σ' αὐτὸ τὸ κάλεσμα - καθήκον.

† Ὁ Μητροπολίτης Ἡλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ὁ Νομάρχης Ἡλείας Ἑρακλῆ Παπαδοπούλος

Ὁ Πρόεδρος Ἱατρικοῦ Συλλόγου Πύργου Δημ. Τσαπαρδώνης

Ὁ Πρόεδρος Ἱατρικοῦ Συλλόγου Ἀμαλιάδος Βασ. Κουρῆλης

Ὁ Πρόεδρος Ὀδοντιατρικοῦ Συλλόγου Πύργου Γ. Τερζῆς

Ὁ Πρόεδρος Φαρμακευτικοῦ Συλλόγου Πύργου Τ. Καχτίτσης.

Ίερά Μητρόπολις Κερκύρας καὶ Παξῶν

Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κερκύ-

ρας και Παξών, ἐλάβομεν τὸ ἀκόλουθον ἀνακοινωθὲν (30.11.84):

«Υστερα ἀπὸ συντονισμένες προσπάθειες τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Κερκύρας και Παξών κ. Τιμοθέου και τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν τῆς Κερκύρας κ. Ἀντωνίου, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης δίδει στὴν Ἐκκλησία τῆς Κερκύρας τὸ Ἱερὸ Λείψανο τοῦ δεξιοῦ Χειροῦ τοῦ Ἀγ. Σπυρίδωνος.

Στὶς 7 Δεκεμβρίου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κερκύρας και Παξών κ. Τιμοθέος μεταβαίνει στὴ Ρώμη γιὰ τὴν παραλαβὴ τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου και ἐπιστρέφει στὶς 10 Δεκεμβρίου ἡμέρα Δευτέρα και ὥρα 8 μ.μ. στὴν Κέρκυρα ὅπου, συνοδευόμενος ἀπὸ Ρωμαιοκαθολικοὺς ἀξιωματούχους, στὴν Ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος θὰ γίνῃ ἐπίσημη ὁποδοχὴ και τελετὴ γιὰ τὴν ἀφιξὴ τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου.

Ἰ. Μ. Μεσογαίας και Λαυρεωτικῆς

Ἡ προσφορὰ αἵματος διὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν ἀδελφῶν μας εἶναι μία πράξις βασικὴ, εἰς τὴν ζωὴν τῶν χριστιανῶν. Μᾶς θυμίζει τὴν αἰμοδοσίαν τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, διὰ τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Μὲ αὐτὴν τὴν σκέψιν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Ἀγαθόνικος ὠργάνωσε, δι' ἄλλην μίαν φορᾶν, μὲ ἐπιτυχίαν, εἰς τὰς 18 Νοεμβρίου 1984 σταυροφορίαν αἰμοδοσίας, ἀπὸ ἱερεῖς και χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μας, εἰς τὸ Πνευματικὸν Κέντρον Κορωπίου. Συγκινητικὴ ἦταν ἡ προσφορὰ αἵματος, ὑπὸ ἰκανοῦ ἀριθμοῦ αἰμοδοτῶν, εἰς τὸ εἰδικὸν συνεργεῖον αἰμοληψίας.

—Τὴν 25ην Νοεμβρίου εἰς τὸν Κινηματογράφον ΑΡΤΕΜΙΣ Μαρσιποῦλου Ἀττικῆς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου μας, ἐπραγματοποιήθη μία ἀκόμη εορταστικὴ ἐκδήλωσις τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, μὲ τὴν συμμετοχὴν πολλῶν ἑκατοντάδων κατηχητοαἰδῶν, ἧτις εἶχεν μεγάλην ἐπιτυχίαν. Τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε Βυζαντινοὺς ὕμνους ἀπὸ τὴν Σχολὴν Βυζαντινῆς και Εὐρωπαϊκῆς Μουσικῆς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, δημοτικὰ τραγούδια, χαιρετισμὸν τοῦ Σεβασμιωτάτου, ὁμιλίαν τοῦ λαϊκοῦ - Ἱεροκήρυκος και Θεολόγου κ. Σωτηροπούλου, μὲ θέμα «Οἱ Ἀντίχριστοι και Ἀνθέλληνες», ποὺ τόνωσε τὸ θερησκευτικὸ συναίσθημα τῶν ἀφορατῶν. Τὸ πρόγραμμα ἔκλεισε μὲ μουσικὸν πρόγραμμα τῆς ὁρχήστρας τῶν Ἀνωτέρων Κατηχητικῶν Σχολείων.

ΙΕΡΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς τὸν Πρωθυπουργόν, τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς, τὸν Ὑπουργὸν Δικαιοσύνης και τὸν Ὑπουργὸν Παιδείας και Θερησκευμάτων, τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου Κληρικῶν Ἑλλάδος, ἀπέστειλε τὸ ὑπ' ἀρ. 57) 26.11.84 ἔγγραφο, ἔχον οὕτω:

«Μὲ ἀφορμὴν τὴν προβολὴν τῆς ἀντιθερησκευτικῆς, ἀντικληρικῆς και κατὰ συνέπειαν ἀνθεθνικῆς κινήσεως καὶ τῆς ταυίνιας "ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΠΑΔΩΝ", ὁ ΙΕΡΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ διαμαρτύρεται ἐντονώτατα διὰ τὸν διασυρμὸν τῶν ἱερῶν και ὁσίων τῆς πίστεως και τοῦ Γένους μας.

»Ὁ εὐσεβὴς Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὸς λαὸς, μὲ τὴν συντριπτικὴν πλειοψηφίαν του, προβληματίζεται ἐντόνως μὲ τὰς προσπάθειας ὠρσιμένων συμπατριωτῶν μας, δῆθεν «καλλιτεχνῶν και διανοουμένων» νὰ ἐξαγγυρώσουν τὴν πολύτιμον περιουσίαν τοῦ Ἔθνους, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν τροφοδοτεῖται στὴν ἱστορικὴ του πορεία.

»Πάντως, ὁ Ἐφημεριακὸς Κλήρος, ἐνώπιον τῆς καταστάσεως αὐτῆς, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἀντιδράσῃ μὲ ὅλα τὰ νόμιμα μέσα, ἐὰν ἡ Πολιτεία, ἡ ὁποία μάλιστα κατὰ πληροφορίας μας διέθεσε καὶ δημόσιον χώρα διὰ τὸ γύρισμα σακῶν τῆς ἀπαράδεκτου αὐτῆς ταυίνιας, δὲν λάβῃ, ὡς ὀφείλει, μέτρα διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς προβολῆς τῆς ταυίνιας».

Διὰ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος

Πρωτοπρεσβ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΥΓΕΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς

Πρωτοπρεσβ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΛΑΤΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

«ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 1985», Ἀφιέρωμα εἰς τοὺς βυζαντινοὺς και μεταβυζαντινοὺς Μελουργούς και Φάλτας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. (Περίοδος τρίτη, ἔτος εικοστὸν ἑβδομῶν, ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σχῆμα 80 μικρὸ, σελίδες α'-ις' +784 + ἓνα ἀνάρηθμο τετράφυλλο μὲ ἔγχρωμες εἰκόνες στὴν ἀρχή).

Ἐγκαιρα και φέτος ἐκτυπώθηκε και κυκλοφόρησε μὲ ἐξαιρετικὴ ἀριότητα και καλαισθησία τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1985», ποὺ τὸ ἐπιμελήθηκε και πάλι ἡ Ὑπεπιτροπὴ ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἡμερολογίου, μὲ συνεργασία τοῦ δυναμικοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὅποιος γνωρίζει, και πρέπει γὰρ τὸ γνωρίζε: ὅλος ὁ Ὁρθόδοξος κόσμος, πόσο ἐπιμοχθο και υπεύθυνο ἔργο ἔχει γὰρ φέρε: εἰς πέρας κάθε χρόνο ἡ ἀρμόδια ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ τόμου αὐτοῦ, τοῦ «συγρόφου αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου δι' ἐν δλόκληρον ἔτος», ὅπως σημειώνεται, θὰ πρέπει γὰρ ἐκφρασθῆι ἐπιειτικώτατα γιὰ ὅλο τὸ ἐπιτελεῖο τῶν συνετελεστώων τοῦ ἐκδοτικοῦ αὐτοῦ ἔθλου, και ἰδιαίτερα γιὰ τὸν Πανος. Ἀρχιμανδρίτη κ. Ἱεροθεο Γαρυφαλλο, τὸ φιλόπονο, ἐμπνευστὴ και ὠραῖστὴ τοῦ ἔργου Κληρικῶ, ποὺ κατορθώνει γὰρ ἐξασφαλίζει: τὴν πρωτοτυπία σὲ ἔργο τυποποιημένης ὕφης.

Εἶναι πολὺ εὐχάριστη ἡ διαπίστωση, ὅτι: τὸ κλασσικὸ «Ἡμερολόγιον» μὲ τὴ συστηματικὴ και πάγια ταξινομήσιν τῆς ὕλης του, ἀπὸ ἔτος σὲ ἔτος ἐξελίσσεται και σὲ «φιλολογικὴ» ἐκδοσὴ, μὲ τὴ δημοσίευσιν καλλιτεχνικῶν εἰκόνων και κειμένων «λόγου οἰκοδομῆς και παρακλή-

σεως». Αυτό μάς θυμίζει: καλλιτεχνικές ήμερολογιακές εκδόσεις χρόνων παρωχημένων, που άφησαν έποχή και αποτέλεσαν πραγματικό έγκυκλοπαιδικό και φιλολογικό συγχρόνως εκκλησιαστικό έγκέλιπο.

Τò «Ήμερολόγιον» τής Έκκλησίας τής Ελλάδος, δέν είναι άπλως ό ήμεροδείκτης και έορτοδείκτης τής Όρθοδόξου Έκκλησίας. Είναι ό χώρος τής Όρθοδόξου Άνατολικής Έκκλησίας που μορφώνει πληροφοριακά, που προσφέρεται για άλληλογνωριμία τών διακονούντων τά μυστήρια τής Έκκλησίας μας, που πληροφορεί για τήν τάξη και άρμονία που επικρατεί και πρέπει να επικρατεί στή δομή και τή λειτουργία του Σώματος τής Έκκλησίας.

Χωρισμένο και πάλι στα καθιερωμένα Μέρη, Τυπικολογικό (σ. 1-203) και Διοικητικό (σ. 205-772) και με τò Επίμετρο (σ. 773-783) στο τέλος (Βλέπε αναλυτικότερα στήν «Έκκλησία», 15 Δεκεμβρίου 1983, άρ. 24, σελ. 619-621), τò «Ήμερολόγιον 1985» είναι άφιερωμένο με άπόφαση τής Διοικούσας Ίερας Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος «εις τούς Βυζαντινούς και Μεταβυζαντινούς Μελουργούς και Ψάλτας τής Όρθοδόξου Έκκλησίας».

Αυτή ή πετυχημένη και με οικουμενική διάσταση άφιέρωση του έφετεινού Ήμερολογίου στους «άνθρώπους που στα στόματά τους ό πιστοί έμπιστεύθηκαν και έμπιστεύονται: τίς προσευχές τους» (πρόλ. σ. 188) που προϋποθέτει πρόσθετη σκέψη και φροντίδα στους άρμόδιους τής εκδόσεως, άφ' ενός μόν άποτελεί άνοιχτό έπαινο στους Ψάλτες μας, που «φάλλοντες έκαλλιέργησαν τόν έθνικόν μας μουσικόν πολιτισμόν», άφ' έτέρου δέ δείχνει τήν συνεχώς άναγευόμενη έφεση τών εκδοτών του Ήμερολογίου, να ξεφεύγουν άπό τήν τυποποιημένη δουλειά, με τήν όποία χαρακτηρίζονται παρόμοια έργα.

Και άξίζει εδώ να αναφέρουμε, εκτός άπό τόν κύριο όγκο του «Ήμερολογίου», με άρτια και συγχρονισμένη έννιμέρωση γύρω άπό τίς έπελθούσες μέσα στον περασμένο χρόνο άλλαγές στή διοίκηση τών Έκκλησιών, και τά έφετεινά ειδικά χαρακτηριστικά του, που φαίνονται: 1) στο άνάριθμο έγχρωμο έκτασέλιδο που προηγείται, και 2) στα έπιλεγμένα κείμενα για τήν Έκκλησιαστική βυζαντινή Μουσική μας του γνωστού Μουσικολόγου και Έπίκουρου Καθηγητού του Πανεπιστημίου Άθηνών κ. Γρηγορίου Θ. Στάθη, που έχουν τοποθετηθεί στο Τυπικολογικό Μέρος (Μηολόγιον) και στήν άρχή εκάστου μηνός, του Μηολογίου.

Τò άνάριθμο έγχρωμο έκτασέλιδο περιέχει: α) τόν έγχρωμο τίτλο του τόμου, «Ήμερολόγιον τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» β) τή συγκρότηση τής Συνοδικής Έπιτροπής επί τής Έκκλησιαστικής Τέχνης και Μουσικής, καθώς και τής Ύποεπιτροπής επί τής εκδόσεως του «Ήμερολογίου 1985» γ) τήν προμετωπίδα δίχρωμη του τόμου δ) 4 στίχους άπό τόν ΠΘ (89) ψαλμό ε) και πάλι τήν έξοχη Εικόνα του ένθρονου Χριστού που φυλάσσεται στο βυζαντινό Μουσείο Άθηνών, έργο του Έμμ. Τζάνε (1664) στ) έγχρωμη άναπαραγωγή μουσικού χειρογράφου τής Ί. Μονής Ξενοφώντος Άγίου Όρους, (άρ. 128 Φ. 6 α') ζ) έγχρωμη δόλοσημη εικό-

να του Πρωτοφάλτου Ίωάννου του Γλυκός (ΙΔ' αϊ.) άπό Κώδικα τής Μ. Ασύρας (χειρόγρ. Α. 165, ΙΖ' αϊ. άρχαι Φ. 10 δ') η) τή φωτογραφία τής Α. Μακαριότητος, του Άρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Σεραφείμ.

Γενικά για τò τμήμα αυτό νομίζω, ότι ή έφετεινή κατάταξη του είναι ή καλύτερη. Όπωςδήποτε ή Εικόνα του ένθρονου Χριστού έπρεπε να είναι ένσωματωμένη μέσα στο διβλίο και όχι εκτός, όπως στο περασμένο Ήμερολόγιον. Βρήκε τή θέση της επίσης ή σελίδα που αναγράφει τίς συγκροτημένες Έπιτροπές, χωρίς να έχει πίσω της τήν Εικόνα του Χριστού. Όσο για τήν ένδειξη και άναγραφή του «Άφιερώματος», που έπισημαίνεται στο κάτω μέρος τής εικόνας του «Πρωτοφάλτου Ίωάννου του Γλυκός», καταλληλότερη νομίζω θά ήταν δόλοσημη ή σελίδα άπέναντι στον ένθρονο Χριστό, όπου και ό κάπως περιττοί ψαλμικοί στίχοι. Επίσης βρήκε τή θέση της και ή φωτογραφία τής Α. Μακαριότητος, του Άρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Σεραφείμ.

Θά μπορούσα επίσης να πώ, ότι ή σελίδα με τά ένδεικτικά «Μέρος Πρώτον, Τυπικολογικόν», έχει τή θέση της μάλλον άμέσως πρό του Κυριακοδρομίου, ή δέ σελίδα που αναγράφει: «Μηολόγιον του έτους 1985», έχει τή θέση της άκριδώς πρό τής άνάρξεως του Μηολογίου, «Μην Ίανουάριος».

Άλλά αυτές ό μικρές τεχνικές παρατηρήσεις που γίνονται μέσα στο πνεύμα τής αναζητήσεως συνεχώς του άριωτέρου για τò «Ήμερολόγιον» πλέον τής Έκκλησίας τής Ελλάδος, δέν είναι τίποτα μπροστά στον πραγματικό άθλο όλων αυτών που πασχίζουν με τήν καρδιά τους για τήν άξια παρουσίαση τής Όρθοδόξου Έκκλησίας μας, «έν πάσαις αυτής ταίς λειτουργίαις».

Η εύχή μας είναι να πραγματοποιηθούν τά όνειρα τής Ύποεπιτροπής εκδόσεως του «Ήμερολογίου», όπως περιέχονται στον έφετεινό της Πρόλογο, για μια άκόμη μεγαλύτερη και ευρύτερη «τελείωσιν αισθητικήν και πνευματικήν» του έργου της, τής Πανορθόδοξης αυτής Έπιτηρίδος. Θεωρότατα συγχαρητήρια σε όλους που συνετέλεσαν «εις τόν κάλλιστον άπαρισμόν τής ύλης» και στήν τόσο φιλόκαλη και ευπρόσωπη παρουσίαση του τόμου.

† Ο Πέργης ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Σ

Ή Διεύθυνσις του Διορθόδοξου Κέντρου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος άπευθύνει θερμήν έκκλησιν εις τόν πνευματικόν κόσμον, όπως έλθη άρωγός εις τόν έμπλουτισμόν τής βιβλιοθήκης του Κέντρου διά τής άποστολής παντός είδους συγγράμματος αναφερομένου εις τήν Θεολογίαν και γενικώτερον εις τò άντικείμενον μελέτης πασών τών θεωρητικών έπιστημών.

Διεύθυνσις: Διορθόδοξον Κέντρον Έκκλησίας Ελλάδος
Ίασιου 1, 115 21 Άθήναι.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

'Ιερά Μητρόπολις Διδυμοτείχου και 'Ορεστιάδος

"Εχοντες υπ' όψει τας διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590)1977 «περι Καταστατικού Χάρτου της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος» και των άρθρων 33 - 37 του υπ' άρ. 2)1969 Κανονισμού της 'Ιεράς Συνόδου «περι 'Ι. Ναών, 'Ενοριών και 'Εφημεριών, προκειμένου να πληρώσωμεν τας κενάς οργανικάς θέσεις τακτικών διακόνων των 'Ι. Ναών α) 'Αγίου 'Αθανασίου Διδυμοτείχου, β) Σωτήρος Χριστού Διδυμοτείχου, γ) Κοιμ. Θεοτόκου Διδυμοτείχου, δ) 'Αγίων Θεοδώρων 'Ορεστιάδος, ε) 'Αγίου Γεωργίου Σουφλίου, στ) Παμ. Ταξιαρχών Ρυζίων 'Ορεστιάδος και ζ) 'Αγίου Δημητρίου Δικαίων 'Ορεστιάδος, καλούμεν τους βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως εντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης εν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσι τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω θέσεων.

'Εν Διδυμοτείχῳ τῇ 22ῃ 'Οκτωβρίου 1984

† 'Ο Διδυμοτείχου και 'Ορεστιάδος ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

"Εχοντες υπ' όψει τας διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590)1977 «περι Καταστατικού Χάρτου της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος» και των άρθρων 33 - 37 του υπ' άρ. 2)1969 Κανονισμού της 'Ιεράς Συνόδου «περι 'Ι. Ναών, 'Ενοριών και 'Εφημεριών, προκειμένου να πληρώσωμεν τας κενάς οργανικάς θέσεις τακτικών εφημεριών των 'Ι. Ναών α) 'Αγίου 'Αθανασίου Διδυμοτείχου (Β'), β) 'Αγίων Θεοδώρων 'Ορεστιάδος (Γ'), γ) 'Αγίου Γεωργίου Σουφλίου (Γ'), δ) 'Αγίου 'Αθανασίου Σουφλίου (Β'), ε) Κοιμησεως της Θεοτόκου Κοτρωνιάς Σουφλίου, στ) 'Αγίας Παρασκευῆς 'Αγριάνης Διδυμοτείχου, ζ) 'Αγίου 'Αθανασίου Ζώνης 'Ορεστιάδος, η) 'Αγίου Δημητρίου Δικαίων 'Ορεστιάδος (Β'),

καλούμεν τους βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως εντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης εν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσι τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω θέσεων.

'Εν Διδυμοτείχῳ τῇ 22ῃ 'Οκτωβρίου 1984

† 'Ο Διδυμοτείχου και 'Ορεστιάδος ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Κερκύρας και Παξῶν

"Εχοντες υπ' όψει τὸν Νόμον 673)1977 ἄρθρον 1, παράρτ. α', τὰς διατάξεις του Ν.Δ. 1398)73 «περι συστάσεως οργανικῶν θέσεων Διακόνων κ.λπ.» και τὸ ἄρθρον 14 παράρτ. 5 του υπ' αριθ. 8)79 Κανονισμού της 'Ιεράς Συνόδου «περι 'Ιερῶν Ναῶν και 'Ενοριῶν», προσκαλούμεν τοὺς ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα και βουλομένους να καταλάβωσι τὰς κενὰς οργανικὰς θέσεις Διακόνου τῶν 'Ενοριῶν 'Αγίου Σπυρίδωνος Σαρδόνου Κερκύρας και 'Αγίου 'Αντωνίου Κερκύρας, όπως εντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗ-

ΣΙΑ», υποβάλωσιν εἰς τὴν 'Ιεράν Μητρόπολιν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

'Εν Κερκύρα τῇ 6ῃ Νοεμβρίου 1984

† 'Ο Κερκύρας και Παξῶν ΤΙΜΟΘΕΟΣ

'Ι. Μητρόπολις Θήρας

"Εχοντες υπ' όψει τας διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590)1977 «περι Καταστατικού Χάρτου της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος» και των άρθρων 33 - 37 του υπ' άρ. 2)1969 Κανονισμού της 'Ιεράς Συνόδου «περι 'Ι. Ναών, 'Ενοριῶν και 'Εφημεριῶν», προκειμένου να πληρώσωμεν τὴν κενὴν οργανικὴν θέσιν τακτικῷ εφημερίου του 'Ι. Ναοῦ 'Αγίου Δημητρίου Μεσσαριάς Θήρας, καλούμεν τοὺς βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως εντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης εν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

'Εν Θήρα τῇ 19ῃ Νοεμβρίου 1984

† 'Ο Θήρας ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

"Εχοντες υπ' όψει τας διατάξεις του Ν.Δ. 1398 και του άρθρου 52 του υπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμού της 'Ιεράς Συνόδου της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος «Περί 'Ι. Ναῶν, 'Ενοριῶν και 'Εφημεριῶν», προκηρύσσωμεν τὴν κενὴν θέσιν Διακόνου του 'Ιεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ 'Υπαπαντῆς του Σωτήρος Φηρῶν Θήρας και καλούμεν τοὺς βουλομένους να καταλάβωσι ταύτην, να υποβάλωσι εντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

'Εν Θήρα τῇ 20ῃ Νοεμβρίου 1984

† 'Ο Θήρας ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

'Ιερά Μητρόπολις Πολυανῆς και Κιλκισίου

"Εχοντες υπ' όψει τας διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590)1977 «περι Καταστατικού Χάρτου της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος» και των άρθρων 33 και 37 του υπ' άρ. 2)1969 Κανονισμού της 'Ι. Συνόδου «περι 'Ι. Ναῶν, 'Ενοριῶν και 'Εφημεριῶν», προκειμένου να πληρώσωμεν τὰς κενὰς οργανικὰς θέσεις τακτικῶν εφημεριῶν 'Ι. Ναῶν, 1) Κοιμ. Θεοτόκου 'Αγίου Μάρκου και 2) Πρωφ. 'Ηλιού Λειψυδρίου, καλούμεν τοὺς βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως εντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης εν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

'Εν Κιλκίς, τῇ 19ῃ Νοεμβρίου 1984

† 'Ο Πολυανῆς και Κιλκισίου ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

"Εχοντες υπ' όψει τας διατάξεις του υπ' αριθ. 13)1970 Κανονισμού της 'Ι. Συνόδου «Περί 'Ιεροκηρύκων της 'Εκ-

κλησίας της 'Ελλάδος», του ύπ' αριθ. 5)1978 Κανονισμού της 'Ι. Συνόδου «περί καταστάσεως του προσωπικού της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος» ως και το ύπ' αριθ. 582)1980 Π. Διάταγμα «Περί κατανομήs θέσεων 'Ιεροκληρικών», προκειμένου να πληρώσωμεν τὰς ύφισταμένας δύο κενὰς θέσεις 'Ιεροκληρικών της 'Ιεράς Μητροπόλεως ἡμῶν, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Κιλκίς, τῆ 19ῃ Νοεμβρίου 1984

† Ὁ Πολυανῆς καὶ Κυλλισίου ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 673)1977 (ΦΕΚ 238/77) «Περί ἀνακατανομῆς καὶ ρυθμίσεως ὀργανικῶν θέσεων διακόνων» καὶ τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς 'Ιεράς Συνόδου «Περί 'Ιερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ἵνα καταλάβωσι τὰς κενὰς διακονικὰς θέσεις τῶν 'Ιερῶν Ναῶν: 1) Ἀγ. Γεωργίου Γουμένισσης, 2) Ἀγ. Τριάδος Πολυκάστρου καὶ 3) Ἀγ. Δημητρίου Ἀξουσίου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν σχετικὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Κιλκίς, τῆ 19ῃ Νοεμβρίου 1984

† Ὁ Πολυανῆς καὶ Κυλλισίου ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἄρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος» καὶ τῶν ἀρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς 'Ιεράς Συνόδου «περὶ 'Ι. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων 'Ι. Ναῶν, 1) Ἀγίου Ταξιαρχῶν Δημητρίου, 2) Ἀγίας Παρασκευῆς Χελώνας, 3) Νοσίδρυθείσης ἐνορίας Ἀγίας Παρασκευῆς Ἀηθονιάς Πηγῶν καὶ 4) Ἀγίων Ἀναργύρων Βελεντζικῶν, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω θέσεων.

Ἐν Ἄρτῃ τῆ 23ῃ Νοεμβρίου 1984

† Ὁ Ἄρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ἱ. Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν Νόμων 1398)73 «Περί συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων κ.λπ.», β) τοῦ Νόμου 817)78, γ) τοῦ Νόμου 673)77, προκηρῶσσομεν ἐκλογὴν Διακόνων πρὸς πληρῶσιν κενῶν θέσεων εἰς τοὺς ἐνοριακοὺς 'Ι. Ναοὺς: α) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Αἰγίου, β) Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Αἰγίου, καὶ καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μη-

νὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 36 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς 'Ιεράς Συνόδου τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος «Περί 'Ιερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Αἰγίῳ τῆ 27ῃ Νοεμβρίου 1984

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ζακύνθου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος» καὶ τῶν ἀρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς 'Ιεράς Συνόδου «περὶ 'Ι. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικῶν ἐφημερίων τοῦ 'Ι. Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου τῆς Κοινότητος Μουζακίου Ζακύνθου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Ζακύνθῳ τῆ 28ῃ Νοεμβρίου 1984

† Ὁ Ζακύνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἱερά Μητρόπολις Ἡλείας καὶ Ὠλένης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος» καὶ τῶν ἀρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς 'Ιεράς Συνόδου «περὶ 'Ι. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων 'Ι. Ναῶν 1) Ἀγ. Γεωργίου Ἀσπρων Σπιτιῶν, 2) Ἀγ. Δημητρίου Ἀγραμπέλου, 3) Ἀγ. Γεωργίου Ἄνω Κουρτεσίου (Μάξι), 4) Ἀγ. Θεοδώρων Λεχαινῶν, 5) Κοιμ. Θεοτόκου Βαρθολομίου, 6) Ἀγ. Νικολάου Κολοκωθῆ Ἀγ. Δημητρίου Πηνειῆς, 7) Ἀναλήψεως Σωτήρος Λαβδείκων, 8) Ἀγ. Γεωργίου Ζαχαρεϊκῶν Πανοπούλου, 9) Ἀγ. Ἀθανασίου Καγκαδίου,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Πύργῳ τῆ 29ῃ Νοεμβρίου 1984,

† Ὁ Ἡλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Σάμου καὶ Ἱκαρίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ «περὶ ἱερῶν Ναῶν, ἐνοριῶν καὶ ἐφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τὴν κενὴν διακονικὴν θέσιν τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος Σάμου, καλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Σάμῳ τῆ 6ῃ Δεκεμβρίου 1984,

† Ὁ Σάμου καὶ Ἱκαρίας ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΞΑ' (1984) ΤΗΣ "ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,"

ΕΠΙΣΗΜΑ

Μήνυμα τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ διὰ τὸ νέον ἔτος 1984, σ. 5. — Πατριαρχική Ἀπόδειξις τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις, σ. 7. — Τοῦ αὐτοῦ, ἐπὶ τῷ Πάσχα, σ. 275. — Ἡ ἐπίσημος ἐπίσκεψις τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ρουμανίας κ. Ἰουστίνου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος (24-29.5.84), σ. 385-415. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, «Καινούριος κρῖκος στὴ χρυσὴ ἀλυσίδα», σ. 386. — Ἰ. Μ. Χατζηφώτη, Χρονικὸν (τῆς ἐν λόγῳ ἐπισκέψεως), σ. 390.

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις, σ. 6. — Τοῦ αὐτοῦ, ἐπὶ τῷ Πάσχα σ. 273.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

Ποιμαντορικὴ ἐγκύκλιος Χριστουγέννων τοῦ Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, σ. 3. — Ἐγκύκλιος Ἰ. Συνόδου περὶ εἰρήνης, σ. 44. — Τοῦ Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ, Πασχάλιος, σ. 274. — Τοῦ Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ, περὶ συμπαραστάσεως εἰς τοὺς νέους, σ. 540. — Παραινετικὴ πρὸς τὸν εὐσεβῆ ἑλληνικὸν λαόν, τῆς Ἰ. Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, σ. 617.

ΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ

Προσφώνησις τοῦ Μακ. Προέδρου, σ. 620. — Ἀντιφώνησις τοῦ Σεβ. Ἀντιπροέδρου, Μητροπ. Μυτιλήνης, Ἰακώβου, σ. 621. — Μητροπ. Ζακύνθου Παντελεήμονος, Ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος, σ. 623. — Μητροπ. Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Ἰερο-

νόμου, Περὶ ἰδρύσεως μεταπτυχιακῆς Σχολῆς ἐπιμορφώσεως πτυχιούχων ἀνωτάτων Σχολῶν, σ. 634. — Μητροπολ. Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀντωνίου, Ποιμαντικὴ ἀντιμετώπισις τῶν αἱρέσεων, σ. 641.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ ΕΚΛΟΓΙΜΩΝ

Προκαταρκτικὸς πίναξ, σ. 86, 214, 498.

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Γεωργίου Ν. Λιλαίου, Ἐπὶ τῆς ἀπὸ 4.11.83 αἰτήσεως Μητροπολίτου ἐνώπιον τοῦ Ἀνωτάτου Εἰδικοῦ Δικαστηρίου, σ. 130. — Ἡ περιῶβρισις τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς κατὰ τὸν Π. Κώδικα καὶ τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σ. 295. — Ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος: Ἐν ὄψει πληρώσεως χηρευσῶν Μητροπόλεων, ποῖα εἶναι ἡ ἔννοια τῶν ὀριζομένων διὰ τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 24 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου; σ. 340.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Δεοντολογικαὶ σκέψεις περὶ τῆς πολιτιστικῆς προσπάθειας, σ. 9. — Σχεδιάσμα μνημονίου διὰ τοὺς στόχους τοῦ «Διεθνoῦς ἔτους εἰρήνης», σ. 49. — Ἀναζήτησις τῆς εἰρήνης, σ. 97. — Ἡ καλλιέργεια τοῦ φιλειρηνικοῦ φρονήματος, σ. 145. — Ἡ πνευματικὴ ἐλευθερία, σ. 177. — «Ἀναστάσιμον Πάσχα», σ. 225. — Ἡ φιλοσοφία τῆς Θρησκείας τοῦ Κάρλ Μάρξ, σ. 277, 305, 353, 425, 457, 489, 537, 585. — Ἐκκλησία καὶ Διάλογος, σ. 665, 713.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Μητροπολ. Περιστερίου Χρυσοστόμου, Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης (ἀναμνήσεις-βιώματα-δραματισμοί), σ. 20, 52, 119, 148, 188, 227, 282, 313,

360, 428, 541, 595, 716. — Ἰωάννου Χρ. Κωνσταντινίδη, Μιχαὴλ Κωνσταντινίδης, ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς ὁ ἀπὸ Κορινθίας, σ. 36, 73. — Πρωτοπρ. Δημ. Δρίτσα, Ἡ καθολικότης τῆς Παιδείας κατὰ τοὺς τρεῖς Ἱεράρχας, σ. 71. — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Τὸ «Κέντρο βιβλίου καὶ ἐπικοινωνίας» τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας (Χρονικὸ ἰδρύσεως, ἀνεγέρσεως καὶ ἐγκαινιασμοῦ), σ. 76. — Ε. Γ. Πρωτοψάλτη, Ἐπισκόπησις τοῦ Ἀγῶνος τοῦ 1821, σ. 201, 241. — Κων. Ν. Ξενογιάννη, Τὸ πρόβλημα ἐκλογῆς Ἀρχιερέων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, σ. 211, 258. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἡ Ἱ. Μητρόπολις Ἑλβετίας, σ. 238. — Ἐμμάνου ἡλ Χατζηεμμανουήλ, Ὁ ἀμερικανικὸς φιλελληνισμὸς κατὰ τὴν ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, σ. 256. — Ἐπισκόπου Ἀνδρούσης Ἀναστασίου, «Ἴνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία» (Ἐκθεσις πεπραγμένων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας), σ. 437, 464, 511, 547, 600, 679, 718. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἐντυπώσεις ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς (στὰ πλαίσια τῆς ΚΖ' Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως), σ. 500, 556, 602, 685, 723. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἡ θεμελίωσις τοῦ νέου κτιρίου τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου, σ. 504. — Χρονικὸν τῆς τελετῆς ἐγκαινίων τῶν Γραφείων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μεγάρων καὶ Σαλαμίνος, σ. 653. — Κων. Ν. Ξενογιάννη, Ἡ μάχη τοῦ Βαλτετσίου καὶ ἡ καθιέρωσις τῆς ὑπὸ τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως (1822) ὡς ἐθνικῆς ἑορτῆς, σ. 698, 729.

ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ

Μητροπ. πρ. Παραμυθίας Τίτου Ματθαίου, Περὶ τῶν ἱερῶν Κανόνων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, σ. 26, 56, 123. — Μητροπ. Χαλκηδόνος Μελλίτωνος, Ὁ ὅρος πίστεως τῆς Χαλκηδόνος καὶ τὸ μῆνυμά του σήμερον, σ. 356. — Σπύρου Κ. Τσιτσίκου, Ἡ φαινομενολογία τῶν νεκρωσίων Ἀκολουθιῶν, σ. 375, 445. — Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Ἡ διδασκαλία τοῦ Μ. Βασιλείου περὶ πίστεως καὶ ἔργων ἀπὸ σωτηριολογικῆς ἐπόψεως, σ. 497.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ

Μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀντωνίου, Ὁ Ἰησοῦς, οἱ Μαθηταὶ Του καὶ ἡ κίνησις τῶν Ζηλωτῶν, σ. 16. — Μητροπ. Σηλυβρίας Αἰμιλιανοῦ, Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, σ. 23, 59, 127, 151, 192, 230, 285, 317, 364, 434, 461, 509, 544, 597, 675. Ἰω. Παπαγιαννοπούλου-Σπ. Μαρκέτου, Περιπτώσεις ἀνωμαλιῶν το-

κετοῦ ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ, σ. 134. — Ἀρχιμ. Μακαρίου Βαβλά, Ἡ ἐνότης τῆς Ἰωαννείου φιλολογίας, σ. 154. — Κων. Ρ. Ἀθανασιάδη, Ἡ ἀρετὴ τοῦ ἡρώισμοῦ εἰς τὸ Τριφῶδιον, σ. 163.

ΛΟΓΟΙ — ΟΜΙΛΙΑΙ — ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ ἀγιαστικὸν του ἔργον, σ. 103. — Μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀντωνίου, Ἐκκλησία καὶ Ἐπίσκοπος καὶ ἡ ἐν αὐτῇ θέσις του, σ. 109. — Μητροπ. Δημητριάδος Χριστοδούλου, Λιμὸς ἐπερχόμενος, σ. 114. — Πρωτοπρ. Νικ. Χ. Ἰωαννίδη, Ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, σ. 159, 209. — Μητροπ. Γυθείου καὶ Οἰτύλου Σωτηρίου, Ἡ παράδοσις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, σ. 181. — Ἐπισκόπου Ἀνδρούσης Ἀναστασίου Γιαννουλάτου, Ἰνδουιστικὲς αἱρέσεις στὸν ἑλλαδικὸν χῶρον, σ. 196. — Ἀρχιμ. Ἱεροθέου Βλάχου, Μαρτυρία τοῦ μαρτυρίου (ἦτοι τὸ ἦθος καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ἐσταυρωμένου), σ. 249, 290, 333. — Πρεσβ. Νικολάου Σκιαδαρέση, Ἡ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, σ. 253, 292, 337. — Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, Ἡ θεϊκὴ διάστασις τοῦ ὠραίου ὡς χρέος τῆς Τέχνης, σ. 308. — Ἀρχιμ. Ἀγαθονίκου Φατούρου, Καιροὶ παράλληλοι, σ. 571.

ΔΙΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ

Μ. Πρωτοπρ. Γεωργίου Τσέτση, Βανκούβερ 1983: Μία πρώτη ἀξιολόγησις τῆς Στ' Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Π.Σ.Ε., σ. 41. — Γεωργίου Ν. Λαίμοπούλου, Ἡ Στ' Γεν. Συνέλευσις τοῦ Π.Σ.Ε., σ. 441, 475. — Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ πάπα Ἰωάννου-Παύλου Β' εἰς τὸ Ὀρθόδοξον Κέντρον ἐν Σαμπεζύ, σ. 518. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Βιέννης Καρδινάλιος König μετ' ἐκπροσώπων τοῦ Ἰδρύματος Pro Oriente εἰς Ἑλλάδα, σ. 552.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, Ἡ νοσταλγία τῆς εἰρήνης (ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει), σ. 13. — Ἀνδρέου Φυτράκη, Μέτρον καὶ μελωδία εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μας ποίησιν, σ. 29, 64. — Γρηγ. Θ. Στάθη, Ἐπετηρίδα ἱεροψαλτῶν Ἑλλάδος (προοιμιακὸ γράμμα), σ. 31. — Ἀρχιμ. Παντελ. Καθρεπτίδη, Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ σήμερα, σ. 39. — Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, Τὰ σύγχρονα ἰδεολογικὰ ρεύματα καὶ ἡ περὶ ἀνθρώπου ὀρθόδοξος διδασκαλία

τῶν ἁγίων Πατέρων, σ. 100. — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Ὁ ἑορτασμός τοῦ ἱεροῦ Φωτίου καὶ Ἰνδουϊστικὲς αἰρέσεις στὴν Ἑλλάδα, σ. 135. — Ἀρχιμ. Παντελ. Καθρεπτίδη, Εἴμαστε θεολόγοι; σ. 158. — Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, Ἱερὰ κελεύσματα (διὰ τὸ στάδιον τῶν ἀρετῶν, Ἁγίαν καὶ Μ. Τεσσαρακοστήν), σ. 184. — Παν. Ι. Μπούμη, Ἡ αὐθεντικὴ ἐκκλησιαστικὴ Παράδοση (τὸ κριτήριον τῆς Ὀρθοδοξίας), σ. 205, 246. — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Ἡ ἐκλογή νέων Μητροπολιτῶν ἀπὸ τὴν ἑκτακτον Συνέλευσιν τῆς Ἱεραρχίας, σ. 323. — Ε. Π. Λ., Ἡ χειροτονία νέων Μητροπολιτῶν, σ. 366. — Ἡ ἐνθρόνισις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κεφαλληνίας κ. Σπυρίδωνος, σ. 469. — Ἡ συγκρότησις τῶν Συνοδικῶν Δικαστηρίων. Μέλη-σύνδεσμοι τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, σ. 495. — Ἐνθρονιστήριος Λόγος τοῦ Μητροπ. Κερκύρας κ. Τιμοθέου, σ. 522. — Ἐνθρονιστήριος Λόγος τοῦ Μητροπ. Θήρας κ. Παντελεήμονος, σ. 561. — Vladimir Lossky, Ἡ Παράδοση καὶ οἱ παραδόσεις, σ. 565, 608, 694. — Πρωτ. Κων. Φούσκα, Τὸ νέο ἀναλυτικὸ πρόγραμμα τῶν θρησκευτικῶν, σ. 574. — Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, Ἱεραποστολικὸν ἔργον καὶ ὀρθόδοξος Παράδοσις, σ. 589. — Ἡ ἐκλογή καὶ χειροτονία τῶν Μητροπολιτῶν: Ἐλευθερουπόλεως κ. Εὐδοκίμου, σ. 648, καὶ Ἐδέσσης Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας κ. Χρυσόστομου, σ. 651. — Μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀντωνίου, Σύντομος ἱστορικὴ ἀνασκόπησις τοῦ θεσμοῦ τῆς κοινοκτημοσύνης καὶ χριστιανικὴ θεώρησις τοῦ πλοῦτου, σ. 671. — Ἀρχιμ. Εὐσεβίου Βίττη, Ὁ χωρισμός σ. 690.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑΙ

Μητροπ. Ζακύνθου Παντελεήμονος, Ἐπικήδειος λόγος εἰς τὸν Μητροπ. Μηθύμνης Ἰάκωβον, σ. 234. — Ἀρχιμ. Τιμοθέου Τριβιζᾶ, Ἐπικήδειος εἰς τὸν Μητροπ. Κερκύρας καὶ Παζῶν Πολύκαρπον, σ. 236. — Μητροπ. Μυτιλήνης Ἰακώβου, Προσφώνημα εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ Μηθύμνης Ἰακώβου, σ. 288. — Ἀρχιμ. Χρυσ. Κακουλίδη, Λόγος ἐπικήδειος εἰς τὸν Μητροπ. Ναυπάκτου Δαμασκηνόν, σ. 289. — Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Ἀμβρόσιος (†), σ. 515. — Ὁ Ἐδέσσης κλπ. Καλλίνικος (†), σ. 516. — Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος πρ. Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Ἰάκωβος Βαβανάτσος (†), σ. 668.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

«Δὲν ἐνεργοποιεῖται πλήρως». — Τὸ καθήκον τῶν ἡγετῶν τῶν λαῶν. — Ἀγώνας κατὰ τῆς πείνας». — «Κέντρον Βιβλίου καὶ Ἐπικοινωνίας», σ. 45. —

«Πρώτη Πανελλήνια Ἐκθεση Κληρικῶν καὶ Μοναχῶν Καλλιτεχνῶν». — Νὰ μὴ γίνῃ ὑποτονικός. — Δικαία καὶ εὐστοχος τιμητικὴ διάκρισις. — «Ὁράματα καὶ θάματα», σ. 46. — Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δεκαετίας. — Συνένωσις τῶν δυνάμεων τῆς Ἐκκλησίας. — «Βίος τῇ πίστει συμφυέγγεται», σ. 87. — Ἐνσάρκωσις τοῦ βιβλικοῦ ἰδεώδους. — Ἡρωϊσμός καὶ Νοσηλευτικὴ. — Ἡ διάθεσις τῶν ἐσόδων τῆς Ἐκκλησίας, σ. 88. — Πρὸς προστασίαν τῆς οἰκογενείας, σ. 89. — Ἐκφρασις ἀγαθῆς προθέσεως. — Πρέπει νὰ ληφθῇ ἐγκαίρως μέριμνα. — Ἰνδουϊστικὰ παραφυάδες. — Ἱστορικὸν ὑπόμνημα ἰατρῶν, σ. 139. — Ἐκφρασις δικαίας καὶ ἐπιβεβλημένης τιμῆς. — Εὐστοχος βράβευσις, σ. 140. — Διὰ τὴν βράβεισιν ἐξαιρέτων πράξεων. — Ἐνεργοποίησις συμπλέγματος καταδιώξεως. — Ἡ ἰδέα τῆς Ἠνωμένης Εὐρώπης. — Ἐπίσημος δικαίωσις, σ. 168. — Τὰ Χριστοῦγεννα εἰς τὴν Μόσχαν. — «Σιφνιακὸν Πνευματικὸν Ἴδρυμα». — Εἰς νέος κρικός, σ. 169. — Τὸ νόημα τῆς Ὀρθοδοξίας. — Ἀνάγκη «πανεθνικῆς σταυροφορίας». — «Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις», σ. 215. — Ἡ ἑλληνορθόδοξος σχολικὴ Παιδεία ἐν Ἀμερικῇ. — Ἀζιέπαινος ὑπουργικὴ διακήρυξις. — Μαρξ καὶ Μαρξισμός, σ. 216. — Κιβωτὸς τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. — Εὐστοχος καὶ δεδικαιολογημένη. — Οὐδὲν κακὸν ἀμιγῆς καλοῦ, σ. 263. — Θεὸς καὶ Ἐπανάστασις τοῦ 1821. — Μήνυμα ἐναντίον τοῦ ἀθεϊσμοῦ, σ. 264. — Ἡ Ὀρθόδοξος Ἀκαδημία Κρήτης. — Δικαία βράβευσις, σ. 265. — Ἀναστάσιμα μηνύματα. — Εὐδοίωνα προμηνύματα. — Ἐπὶ τῇ 25 ημερίδι, σ. 299. — Ἑλληνορθόδοξος Παράδοσις καὶ Πολιτικὴ. — Ἡ κυρία Burda διδάσκει «φεμινιστρίαν». — «Ἐμετικὸς κομπορμισμός», σ. 300. — Ἡ «Ἐκκλησία τῆς Ἀναστάσεως». — Ἀπαράδεκτα ἔκτροπα. — Γνήσιοι ὄδηγοί. — Πάντοτε ἐπίκαιροι λόγοι, σ. 344. — Ἄρα γε τὰ παθήματα θὰ γίνουσι μαθήματα; — Εἶναι ἀναγκαῖον νὰ σημαυθῇ συναγεμῶς, σ. 345. — Νέος σταθμός. — Θεμελιωσις νέου κτιρίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου. — Δίκαιοι ἔπαινοι, σ. 378. — Ἀναγνώρισις ἐκ μέρους τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως. — Ὁ περὶ εἰρήνης διάλογος. — «Οἱ ρίζες τῆς Εὐρώπης», σ. 379. — Ἡ προσωπικότης τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ρουμανίας κ. Ἰουστίνου. — Ἡ θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. — Ἐκκλησία καὶ εἰρήνη. — Ene Braniste (†), σ. 416. — «Χαριστεῖον». — Εὐχόμεθα ἀδύναμιν τοῦ ἡγεμονικοῦ πνεύματος». — Ὀρθοδοξία καὶ Ἑλληνισμός. — Ὁ ἑορτασμός τῆς μνήμης τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, σ. 449. — Ἐκφράζει τὰ αἰσθήματα ὀλοκλήρου τοῦ Χριστεπανύμου πληρώματος. — Ἐορτασμός Δεκαετηρίδος. — Μαθήματα ἐκ παθημάτων, σ. 450. — Τὸ νόημα τῶν θεομητορικῶν ἑορτῶν. — Ἐορτασμός Δεκαετηρίδος, σ. 480. — Ἡ ἐσχάτη ὥρα. — Ἡ θρησκεία ἐν Σοβιετικῇ Ἐνώσει. — Ἡ «μαστούρα» δὲν εἶναι «κουλτούρα», σ. 481. — Νέον δεῖγμα. — Ἡ εὐρωπαϊκὴ διάστασις τοῦ ἔργου τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, σ. 530. — «Ἔτος Θεσσαλονίκης». — Δικαία καὶ εὐστοχος τιμητικὴ διάκρισις. «Παλαιὸ χριστιανικὰ ὑαλοστάσια», σ. 531. — Ἀπαράδεκτο

διάκρισις, σ. 532. — «Οὐ γὰρ εἶσι δύο ἢ τρεῖς...». Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων τῆς Ἀνωτάτης Παιδείας. — Μήνυμα πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς τῆς Γερμανίας, σ. 577. — «Σταλαγματιᾶς μυστικοῦ μάννα». — Ἐγχειρίδιον ὀρθοδόξου μυστικῆς θεολογίας, σ. 578. — Συνταρακτικὴ καταγγελία. — «Καὶ πύλαι ἄδου...», σ. 579. — Βαρυσημαντος Ἐγκύκλιος τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας. — Διὰ τὴν στέγασιν ἀπόρων οἰκογενειῶν. — «Εὐγένιος ὁ Αἰτωλὸς καὶ ἡ ἐποχὴ του», σ. 611. — Προβολὴ τῆς Χριστιανικῆς Τέχνης κατὰ τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς «Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας». — «Ἐκθεση Μικρασιατικοῦ Τύπου», σ. 612. — Ψιθυροὶ καὶ καταγγελία. — Εὐοίωνον συμπέρασμα, σ. 613. — Ὁ ἑορτασμός τῆς 28ης Ὀκτωβρίου. — Ρεαλιστικαὶ ἐπισημάνσεις. — Τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, σ. 656. — Ἡ πολιτιστικὴ παράδοσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μ. Ἀσίας. — Περὶ τῆς «θεολογίας τῆς ἀπελευθερώσεως». — Ἡ ἑναρξίς τοῦ Πανελληνίου Συνεδρίου Χειρουργικῆς, σ. 657. — Ὑπὲρ τῶν λιμοκτονούντων παιδίων. — «Μὲ 15 δραχμάς». — Ἀνατύπωσις τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ΚΠόλεως, σ. 702. — «Θεοδρόμος». — Ἀξιοποίησις τῆς ἀποτυχίας. — «Ἀπίστευτο», σ. 703. — «Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε». — «Ἄρχων τῆς εἰρήνης». — Σταυροφορία ὑπὲρ τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων. — Ἀ Πανελλήνιον Συνέδριον Ἐκκλ. Τύπου, σ. 731. — Βασίλειος Μουστάκης (†). — Ἀνατριχιαστικὰ ἀποκαλύψεις, σ. 732.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος — Ἱερὰ Σύνοδος σ. 380, 580, 658, 732.

Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, σ. 47, 89, 140, 217, 265, 301, 451, 614, 704, 733.

Ἱεραὶ Μητροπόλεις:

Ἀλεξανδρουπόλεως, σ. 580.

Ἀργολίδος, σ. 614.

Γρεβενῶν, σ. 580, 733.

Δημητριάδος, σ. 141, 266, 346, 451, 532.

Δρυϊνουπόλεως, σ. 580.

Ἡλείας, σ. 142, 532, 581, 704, 733.

Θεσσαλονίκης, σ. 482.

Κερκύρας, σ. 451, 533, 734.

Κίτρους, σ. 90, 141, 170, 380.

Κορίνθου, σ. 90, 170, 382, 658.

Μεγάρων, σ. 452.

Μεσογαίας, σ. 218, 268, 734.

Μεσσηνίας, σ. 91, 217, 301.

Ν. Ἰωνίας, σ. 266, 346, 453, 533, 704.

Πατρῶν, σ. 142, 482.

Πειραιῶς, σ. 91, 219, 614.

Χαλκίδος, σ. 382.

Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, σ. 91, 219.

Ἐπαρχία τοῦ Θρόνου:

Κρήτης, σ. 267 (Ὀρθόδοξος Ἀκαδημία Κρήτης σ. 453).

Δωδεκανήσου, σ. 705.

Ἀμερικῆς, σ. 170, 219, 302.

Αὐστραλίας, σ. 171, 418.

Γαλλίας, σ. 581.

Γερμανίας, σ. 347, 417.

Ἑλβετίας, σ. 302.

Θυατείρων, σ. 706.

Σουηδίας, σ. 268.

Ἐκκλησία Φινλανδίας, σ. 302.

Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας σ. 659.

Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων, σ. 171.

Ἐκκλησία Ρωσσίας, σ. 93, 220, 303.

Ἐκκλησία Σερβίας, σ. 93, 171, 220, 347, 418, 533, 582, 660.

Ἐκκλησία Ρουμανίας, σ. 418, 582.

Ἐκκλησία Βουλγαρίας, σ. 419.

Ἐκκλησία Κύπρου, σ. 661.

Ἐκκλησία Πολωνίας, σ. 661.

Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, σ. 172, 222, 268, 348, 419, 454, 485, 707.

Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία, σ. 348.

Προτεστάντισμός, σ. 454, 485.

Οἰκουμενικὴ Κίνησις, σ. 94, 172, 303, 348, 419, 707.

Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν, σ. 614.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Δημητρίου Β. Γόννη, Νέα Σιών, τόμος ΟΓ' (1981), σ. 94. — Βασ. Μουστάκη, Π. Β. Πάσχου, Πικρὸ Ψαλτήρι, σ. 95. — Εὐαγγέλιου Π. Λέκκου, Τὰ Καλύβρυτα, ἡ Αἰγιαλεῖα καὶ τὰ ἱστορικὰ μνημεῖα των, σ. 141. — Εὐαγγέλιου Π. Λέκκου, Ἐνθρονιστήρια τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἱερισσοῦ κ. Νικοδήμου, σ. 173. — Βασ. Μουστάκη, Π. Β. Πάσχου, Ἄλγος νηπίων, σ. 173. — Βασ. Μουστάκη, Γεωργίου Γρατσέα, Προχώρα λαέ μου, σ. 174. — Μ. Μ., Ἀγίου Γρηγορίου Νύσσης, Περὶ τῶν νηπίων ποῦ φεῦγον πρῶτα ἀπὸ τὴν παρούσα ζωὴ, σ. 174. — Βασ. Μουστάκη, Ἀλεξ. Μ. Σταυροπούλου, Στιγμιότυπα καὶ περιπλανήσεις σὲ δρόμους ποιμαντικῆς διακονίας, σ. 222. — Πρωτ. Γ. Δ. Μεταλληνόυ,

Σπυρ. Δ. Κοντογιάννη, Ἐπισκόπου Παραμυθίας Παΐσιου, Περιγραφή τοῦ ἁγίου καὶ θεοβαδίστου Ὁρους Σινᾶ, σ. 222. — Βασ. Μουστᾶκη, Ἰω. Δ. Δρούλλια, Κρίσεις τοῦ Καζαντζάκη γιὰ τοῦ Δὸν Κιχῶτη τῆ χώρα, σ. 268. — Βασ. Μουστᾶκη, Ἀστερίου Γεροστεργίου, Ὁ ἅγιος Φώτιος ὁ Μέγας, σ. 269. — Γ. Θ. Πρίντζιπα, Σπυρ. Κοντογιάννη, Ἐκλογή καὶ χειροτονία τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἱεραπόλεως Εἰρηναίου καὶ Γάζης Ἀθανασίου, σ. 270. — Π. Β. Πάσχου, Σίμωνος Ἰ. Καρᾶ, Μέθοδος τῆς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς. Θεωρητικόν, σ. 270. — Γ. Θ. Πρίντζιπα, Χριστοφόρου Σταυροπούλου, Ποιμαντικὴ τῆς Μετανοίας, σ. 271. — Γ. Θ. Πρίντζιπα, Γεωργίου Μεταλληνοῦ, «Ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα...», σ. 271. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Τίτου Ἐμμ. Ματθαϊάκη, Ἡ ἐν φυλακαῖς ποιμαντικὴ διακονία τῶν κληρικῶν, σ. 349. — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Βασ. Μουστᾶκη, Ἰὼβ - ἡ ζωὴ καὶ τὰ πάθη του, σ. 350. — Βασ. Μουστᾶκη, Τάκη Ἀντωνίου, 1) Ἐπιγράμματα, 2) Der Aufstand der Toten, σ. 350. — Χρήστου Ἀνδρεάδη, Καλ. Παπαθανάση—Μουσιοπούλου, Ἀπόηχοι παράδοσης καὶ ἱστορίας, σ. 351. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἐπισκόπου Διονυσίου Κ. Κυράτσου, Μητροπ. Δράμας, Κειμένων Συναγωγῆ, σ. 382. — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Ἐπισκόπου Σεργίου Π. Σιγάλα, Μητροπ. Γρεβενῶν, Ὁ Ἱεράρχης τῆς θυσίας, σ. 383. — Γ. Θ. Πρίντζιπα, Ἀριστ. Εὐτυχιάδου, Ἡ ἄσκησης τῆς βυζαντινῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης καὶ κοινωνικαὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῆς κατὰ σχετικὰς διατάξεις, σ. 383. — Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Centre Orthodox du Patriarcat oecuménique, Etudes Théologiques de Chambésy 3. Luther et la Reforme..., σ. 420. — Βασ. Μουστᾶκη, Ἀποστόλου Ἀ. Παινεσάκη, Χριστιανισμὸς καὶ θάλασσα, σ. 421. — Γ. Σ., Παρουσίασις (διαφόρων) βιβλίων, σ. 421. — Μύρων Χρυσοστόμου, Μητροπ. Πέργης Εὐαγγέλου Γαλάνη, Ἡ Πέργη τῆς Παμφυλίας, σ. 454. — Π. Β. Πάσχου, Ἀρχιμ. Εὐσεβίου Βίττη, Κοινωνικὴ διαστάσις τῆς ὀρθόδοξης πνευματικότητος, σ. 485. — Βασ. Μουστᾶκη, Παν. Ἰ. Μπούμη, Ἡ αὐθεντικὴ ἐκκλησιαστικὴ Παράδοση, σ. 486. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Rev. Nicon D. Patrinos, A Dictionary of Greek Orthodoxy (Λεξικὸν Ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας), σ. 662. — Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀντωνίου, Μητροπ. Ἀργολίδος Χρυσοστόμου Β' (Δεληγιαννοπούλου), Ὁ παρθενικὸς βίος, σ. 663. — Νικολάου Ι. Ζαγανιάρη, Μητροπ. Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας (νῦν ἀρχιερ. Κρήτης) Τιμοθέου, Κοντὰ στὸν ἄρρωστο, σ. 708. — Παν. Ἐπαμ. Χριστινάκη, Σπυρίδωνος Δ. Κοντογιάννη, Τὰ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Διοδώρου Α' ἐπίσημα ἔγγραφα, σ. 710. — Μητροπ. Πέργης Εὐαγγέλου, Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 1985», σ. 734.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Πανελλήνιος Ἐνωσις Θεολόγων, σ. 266. — Νέος ἀρχιγραμματεῦν, σ. 346. — Συνάντηση βυζαντινῆς Μουσικῆς, σ. 484. — «Οἱ θρησκείες γιὰ τὴν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια καὶ τὴν παγκόσμια εἰρήνη», σ. 615. — Ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον ὁ Ἀρχιεπίσκοπος πρ. Ἀθηνῶν κυρὸς Ἰάκωβος, σ. 658. — Ἀνατύπωσις τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» Κωνσταντινουπόλεως, σ. 705. — Ἱερὸς Σύνδεσμος Κληρικῶν Ἑλλάδος, 734.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ — ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Εἰς τὰς σελ. 304, 712.

Παρουσίασις βιβλίων, σ. 421, 488.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Προκηρύξεις ἐκλογῆς:

Ἐφημερίων: σ. 47, 48, 95, 96, 143, 144, 175, 223, 224, 272, 303, 352, 384, 423, 424, 455, 487, 534, 535, 583, 584, 615, 616, 664, 710, 711, 712.

Διακόνων, σ. 47, 48, 95, 96, 143, 223, 224, 272, 304, 351, 352, 423, 424, 455, 534, 535, 536, 583, 615, 616, 663, 710, 711, 712.

Ἱεροκηρύκων, σ. 423, 536.

Ἱεροψαλτῶν, σ. 144.

Ὑποτροφιῶν, σ. 175.

Κληῖσις κατηγορομένου, σ. 456.

Προκηρύξεις διαγωνισμῶν, σ. 456, 487.

ΕΙΚΟΝΕΣ — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἱατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων, σ. 2. — Ὁ Φιλαδελφείας Αἰμιλιανὸς (Παπαδημητρίου), σ. 53. — Ἡ νῆσος Χάλκη καὶ ἡ Θεολογικὴ αὐτῆς Σχολή, σ. 54. — Ὁ Σταυρουπόλεως Ἰωακείμ (Πελεκᾶνος), σ. 55. — Ὁ Ἀμερικῆς Μιχαήλ (†) μετ' ἄλλων προσωπικοτήτων τὸ 1957, σ. 75. — Κατάθεση θεμελίου λίθου τοῦ «Κέντρου βιβλίου καὶ ἐπικοινωνίας», σ. 78. — Τὸ «Κέντρο» στὴ φάση ἀποπερατώσεως τοῦ σκελετοῦ τοῦ κτιρίου, σ. 79. — Καὶ ἡ τελετὴ ἐγκαινιασμοῦ, σ. 80. — Τὸ κόψιμο τῆς ταινίας, σ. 82. — Ἐκθεση παιδικοῦ βιβλίου στὸν ἀ΄ ὄροφο τοῦ Κέντρου, σ. 83. — Τὸ κτίριο τοῦ Κέντρου πλήρως ἀποπερατωμένο, σ. 85. — Βασ. Ἀντωνιάδης, σ. 119. — Χρ. Ἀνδρούτσος, σ. 120. — Ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης, σ. 121. — Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀντωνίου, σ. 135. — Ὁ Ἀνδρούσης Ἀναστάσιος, σ. 136. — Τμῆμα τοῦ ἀροατηρίου κατὰ

τὸν ἑορτασμὸν τοῦ Ἱ. Φωτίου, σ. 137. — Ὁ ἀρχιμ. Βασ. Στεφανίδης, σ. 149. — Ὁ λόφος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης χιονισμένος, σ. 150. — Ὁ Καθηγητικὸς Σύλλογος τῆς Θεολ. Σχολῆς Χάλκης, σ. 188. — Ἰωάννης Παναγιωτίδης, σ. 189. — Γεώργιος Ἀναστασιάδης, Μέγας Οἰκονόμος, σ. 191. — Ὁφείας τοῦ κτιρίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, σ. 228, 229. — Ὁ Μηθύμνης Ἰάκωβος (†), σ. 234. — Ὁ Κερκύρας Πολύκαρπος (†), σ. 236. — Ἡ τελετὴ ἀποκαθλώσεως ἐν τῷ ναΐδιῳ τῆς Σχολῆς Χάλκης, σ. 283. — Ἡ προκυμαία τῆς νήσου Χάλκης, σ. 284. — Ὁ λόφος τῆς ἐλπίδος (Χάλκης), σ. 314 καὶ οἱ πρόποδες του, σ. 315. — Ὁ Σεβ. Μητροπ. Σερρών καὶ Νιγρίτης κ. Μάξιμος, σ. 325, καὶ Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Τιμόθεος, σ. 329. — Ὁ ΚΠόλεως Ἀθηναγώρας μὲ τὸν Καθηγητικὸν Σύλλογον τῆς Χάλκης, σ. 362. — Μέλη τοῦ αὐτοῦ Συλλόγου, σ. 363. — Οἱ Σεβ. Μητροπολίται Ναυπάκτου κ. Ἀλέξανδρος, σ. 367, Μηθύμνης κ. Χρυσόστομος, σ. 369, καὶ Θήρας κ. Παντελεήμων, σ. 371. — Φωτογραφίαι ἐκ τῆς ἐπισήμου ἐπισκέψεως εἰς Ἑλλάδα τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ρουμανίας κ. Ἰουστίνου, εἰς τὰς σελ. 385, 391, 392, 393, 394, 395, 397, 399, 400, 401, 402, 404, 406, 408, 411, 412, 414, 415. — Καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, σ. 430, 431. — Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κεφαλληνίας κ. Σπυρίδων, σ. 470. — Ἡ Δ. Ι. Σύνοδος τῆς 128ης περιόδου, σ. 494. — Φωτογραφίαι ἐκ τῆς ΚΖ' Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως τῆς Ἱ. Ἀρχ/τῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς εἰς τὰς σελ. 501, 502, 503, 557, 558, 559, 560, 603, 604, 605, 606, 607, 685, 687, 688, 689, 723, 724, 725, 726, 727. — Φωτογραφίαι ἐκ τῆς θεμελιώσεως τοῦ νέου κτιρίου τῆς Ὀρθόδοξου θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου, εἰς τὰς σελ. 505, 506, 507. — Ὁ Ἐδέσσης Καλλίνικος (†), σ. 516. — Τὸ κτίριον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, σ. 542. — Τὸ «Ζωγράφειον» Γυμνάσιον καὶ Λύκειον εἰς ΚΠολιν, σ. 543. — Ὁ Θεοφ. Ἀνδρούσης κ. Ἀναστάσιος ἐπὶ τοῦ βήματος, σ. 615. — Στιγματύπον ἀπὸ τὴν συνεδρίαν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, σ. 622. — Ὁ Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως κ. Εὐδόκιμος, σ. 649. — Ὁ Μητροπολίτης Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας κ. Χρυσόστομος, σ. 651. — Φωτογραφίαι ἐκ τῆς τελετῆς ἐγκαινίων τῶν Γραφείων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μεγάρων καὶ Σαλαμῖνος, σ. 653, 654, 655. — Ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος πρ. Ἀθηνῶν κυρὸς Ἰάκωβος, σ. 668. — Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἐπιδίδων ἐπιταγὴν ὑπὲρ τῶν λιμοκτονούντων, σ. 704.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ — ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Κανονισμὸς ὑπ' ἀρ. 24/1984, σ. 25 Παραρτήματος.

Πράξεις συστάσεως ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων, σ. 1-24, 27 ἐξ., 41 ἐξ. Παραρτήματος.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας **ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ**

† Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως **ΑΝΘΙΜΟΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἑσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 20 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Ἐκκλησία καὶ διάλογος.

Χρυσόστομου (Γερασίμου) Ζαφείρη, Μητροπολίτου Περιστερίου, Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης (ἀναμνήσεις — βιώματα — δραματισμοί).

Ἐπισκόπου Ἀνδρούσης Ἀναστασίου, Γενικοῦ Δ/ντοῦ Ἀπ. Διακονίας, «Ἴνα μὴ μοιμηθῇ ἡ διακονία» (Ἐκθεσις πεπραγμένων).

Ἐντυπώσεις ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς.

Κων. Ν. Ξενογιάννη, Ἡ μάχη τοῦ Βαλτετσίου καὶ ἡ καθιέρωσίς της ὑπὸ τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως (1822) ὡς ἐθνικῆς ἑορτῆς.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισία.

Παράρτημα.

Περιεχόμενα τοῦ τόμου ΕΑ' (1984) τῆς «Ἐκκλησίας».

Οἱ κατὰ τὸ ἔτος 1984 συνεργάται τῆς «Ἐκκλησίας».

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ο ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

† Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΝΘΙΜΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1984 ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ ΤΗΣ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ»

† Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
 † Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΣΕΡΑΦΕΙΜ
 † Ο ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΜΕΛΙΤΩΝ
 † Ο ΜΥΤΤΙΑΝΗΣ ΙΑΚΩΒΟΣ
 † Ο ΔΡΑΜΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
 † Ο ΠΑΤΡΩΝ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
 † Ο ΣΙΣΑΝΙΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
 † Ο ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
 † Ο ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
 † Ο ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ
 † Ο ΘΗΒΩΝ ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ
 † Ο ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΤΙΜΟΘΕΟΣ
 † Ο ΘΗΡΑΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ
 † Ο ΣΗΛΙΒΡΙΑΣ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ
 † Ο πρ. ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ ΤΙΤΟΣ
 † Ο ΑΝΔΡΟΥΣΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΚΑΡΜΙΡΗΣ
 ΑΝΔΡΕΑΣ ΦΥΤΡΑΚΗΣ
 Ε. Γ. ΠΡΩΤΟΦΑΛΤΗΣ
 VLADIMIR LOSSKY
 ΣΠΥΡΙΔΩΝ Γ. ΜΑΡΚΕΤΟΣ
 ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ι. ΜΠΟΥΜΗΣ
 ΙΩ. Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΗΓ. Θ. ΣΤΑΘΗΣ
 ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΛΙΔΑΙΟΣ

ΑΡΧΙΜ. ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΒΑΡΛΑΣ
 » ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΒΙΓΓΗΣ
 » ΙΕΡΟΘΕΟΣ Σ. ΒΛΑΧΟΣ
 » ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΑΚΟΥΔΙΑΗΣ
 » ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΚΑΘΡΕΠΤΙΑΗΣ
 » ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ ΦΑΤΟΥΡΟΣ

ΠΡΕΣΒ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΑΚΑΡΟΣ
 » ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΔΡΙΤΣΑΣ
 » ΝΙΚΟΛΑΟΣ Χ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ
 » ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ
 » ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΕΤΣΗΣ
 » ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΦΟΥΣΚΑΣ

ΚΩΝ. Ρ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ
 ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
 ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΛΑΙΜΟΠΟΥΛΟΣ
 ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΔΕΚΚΟΣ
 ΚΩΝ. Ν. ΞΕΝΟΓΙΑΝΝΗΣ
 ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΧΑΤΖΗΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
 Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ
 ΣΠΥΡΟΣ Γ. ΤΣΙΤΣΙΓΚΟΣ